

SinarĒ Hir Huk

Yesu Nĕr Gagek Ya Nare Vorot Bĕ Rĕk Gevong Anon Vabuung Nam

¹ O Teopilus*! Gagek sĕn sa kevu muginsĕn lo, saga sa tatekin ngaa pin sĕn Yesu nevonĝ los yi gagek sĕn nenĕr lo, ² vu muginsĕn rot beverup loĝ buk sĕn yah meya yaĝek lo. Anon Vabuung tato huk vu yi lob nĕr tato vu sinarĕ sĕn ggooin sir rak vorot lo ggovek log Anutu ko yi rak yah yaĝek. ³ Mehō saga sĕn ko hil nivanĕ mediik in hil pin, loĝ tato yi vu sinarĕ lo beron ngahisekĕ in bĕ deĝak ni borot nabĕ nedo mala-tumsĕn lo. Denelĕ yi rangah los rangah yoh vu buk mehōdahis luu, log nenĕr sĕn Anutu-yi-nyĕĝ anon ĝak lo degwa tato vu sir. ⁴ Lob medo negga nos ving sir loĝ buk saga ti, lob mĕm nĕr vu sir bĕ, “Ham su gwevuu Yerusalem. Gaĝ ham medo gweĝin ngaa sĕn Amaĝ nĕr bĕ rĕk gevong vu ham lo. Sĕn senĕr vu ham wirek lo. ⁵ In Jon neripek alam rak bĕl, rĕk su buk hus ading rĕ gAnon Vabuung vongin ĝak na ham.”

⁶ Loĝ buk saga desupin sir rak bedelok tepĕk in yi bĕ, “Mehōbōp, maĝ buk yam ggovek bevongin ĝebĕr alam Israel hir nyĕĝ ĝak gehil ngo vongin ĝĕgin hil gōkin nah nabĕ wirek ma va?” ⁷ Rĕk nĕr yah vu sir bĕ, “Su ham ngaa in bĕ ham rĕk ĝak buk los nĝebek saga ni rĕ, in Amaĝ yō tu ala mekwa vo meneggĕp vu yi. ⁸ Rĕk mu Anon Vabuung rĕk nam ĝak na ham los bo niwĕĕk vu ham, beham nanĕr sarĕĝ rangah vu Yerusalem, gevu distrik Yudea los distrik Samaria bena menoh vu dob pin.”

Yesu Raḵ Yah Yaḡek
(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

⁹ Yesu nĕr ḡaḡek sĕnĕ ḡgovek, gevare denemalajin yi ḡAnutu ḵo yi raḵ yah yaḡek, lob beggob ḡḡĕrin yi log su delĕ yi ḡḡokin rĕ. ¹⁰ Log nahĕn vare malaj nesepa, lob pevis medelĕ mehō luu los tob veroo meris yam denare ving sir. ¹¹ Lob luho denĕr bĕ, “Ham alam Galilea, ham malamin nelĕ yaḡek pangsĕn in va? Yesu sĕn vuu ham ḡeraḵ yah yaḡek lo rĕḵ duḵ nom nabĕ sĕn ham nelĕ yi ḡeraḵ meyah agi!”

Deggooin Mehōti Raḵ In Doḵ Nah Yudas Ben

¹² Lob sir vu ḵedu sĕn denenĕr arĕ nebĕ Keleoliv* lo medeyah medeya Yerusalem. Ḷedu Keleoliv sĕnĕ negḡĕp dus vu Yerusalem yik yoh vu sĕn horek nĕr bĕ mehōnon degee medena doḵ Buk-sewahsĕn-yi* lo. ¹³ Bedetōḵ yah Yerusalem mederaḵ ya bej meya denedo. Alam sĕn lo sagi: Pita, ḡeJon, ḡeYakobus lu Andreas, ḡePilip ving Tomas, ḡeBartolomai ving Matai, ḡeYakobus ngwĕ sĕn Alpeus nalu, log Simon ngwĕ sĕn mehō neruuk alam Rom lo, log Yudas sĕn Yakobus ngwĕ nalu. ¹⁴ Alam pin sagi sĕn ayoj timu medenejom raḵ medenedo. Gavĕh la losho Maria sĕn Yesu ata ving Yesu ari lo pin dejom raḵ medenedo ving.

¹⁵ ḡgovek, loḵ buk ti lob Pita kedi nare loḵ ari lo pin malaj benĕr ḡaḡek ti vu sir. Gesir pin saga raḵ negḡĕp alam nemadvahi-bevidek-ti (120). ¹⁶ Pita nĕr bĕ, “Arig lo, ḡaḡek sĕn dekevu menegḡĕp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo anon raḵ beyik ḡgovek. Wirek Anon Vabuung vong ḡaḡek verup Davit avi benĕr raḵ Yudas, mehō saga sĕn tato aggata vu alam bĕ

denajom Yesu ahon lo, lob gagek wirek hen saga gwëbeng anon raḡ ggovek ya. ¹⁷ In wirek Yesu ggooin Yudas raḡ menedo ving he beḡo huk sënë ving he. ¹⁸ Ham raḡ ni bë Yudas sën agi ḡo dob len ti raḡ monë hel ḡök sën devo vu yi lo, lob ya mevës bahë tetap bahë pin keseh to meya. ¹⁹ Lob alam pin sën denedo Yerusalem lo, denḡo gagek saga mederaḡ ni, lom denenër dob saga loḡ ayej nebë Akeldama. Sënë nebë Dob-hel-ḡök. ²⁰ Log tum gagek negḡep loḡ ḡapiya Saam sën denevong raro raḡ wirek lo nebë:

‘Yi beggang yö medo menabumeng na,
mehöti su doḡ medo!’

Log gagek ngwë nër ving nebë:

‘Mehö ngwë pevis medoḡ nah ben.’

²¹ Om hil pevis magooïn mehöti vuheng doḡ alam sën deneya ving hil los Mehöböp Yesu raḡ buk pin sën hil nehako loḡ lo. ²² Mehöti sën neya ving hil wirek geJon neripek alam lo, beyam verup loḡ buk sën Anutu ko Yesu vër in hil geḡo yi yah vavunë lo. Mehönon sën delë sagi pin, og mëm hil agooin ti jak beḡeḡo huk geving he benanër rangah nabë Yesu kedi raḡ vu bedub yönon.”

²³ Pita nër bë saga, lob deggooin mehö luu raḡ. Ngwë Yosep sën denenër yi nebë Barsabas garë ngwë nebë Yustus lo, log ngwë arë nebë Matias.

²⁴ Lom dejom raḡ vu Mehöböp bë, “Mehöböp, gerak alam pin ayoj ni, om mëm ngo ḡetato vu he nabë gehooïn mehö luu sagi ngwë tena rak ²⁵ in doḡ nah Yudas ben menatu sinarë nyëdahis geving he. In Yudas vuu huk sagi ya geya nyëḡ sën bë na lo.” ²⁶ Lob dereḡo veri raḡ luho lob

löö rak Matias, lom devong yi tu sinarë ving sir nemadluho-bevidek-ti sagi lo.

2

Anon Vabuung Luḵ Yam

¹ Buk-supinsën-yi sën denenër bē Pentekos lo verup ggovek lob desupin sir loḵ beggang ti. ² Lob pevis bededun ti yam ggēp yaḡek, benesu nebē sang niwēek, begeyeh nengaj rot.

³ Lob delē ngaa nebē nengwah daggen netum, lob vepul dus dus beya merak ya sir ti ti. ⁴ Lob Anon Vabuung loḵ yam ggērin ayoj pin, lob denēr ayej aggagga yoh vu Anon Vabuung vong verup avij.

⁵ Lob alam Yuda ngahi sën sir vu nyēg pin meyam denedo Yerusalem in kwaj nevo Anutu lo, ⁶ denḡ ngaa sën dedun rak, lob desupin sir ya, lom delēk in denḡ alam sënë denevengwēng loḵ ayej ti ti.

⁷ Lob delēk bekwaj ya ngahi medenēr bē, “Alam sën agi yiḵ sir Galilea pin! ⁸ Rēk nebē va sën hil pin nehango bē denevengwēng loḵ hil ayed ti ti niröp-ē? ⁹ Hil Patia geMedia, gehil sën nado Mesopotamia, geYudea, geKapadosia, Pontus, gAsia*. ¹⁰ GePrugia los Pampulia, Ejep ga, hil vahi vu Libua sën dus vu Kurene lo ga, hil alam vatēvek vu Rom ving. ¹¹ Hil alam Yuda los alam-yu-ngwē sën deggērin sir medenesepa loḵ alam Yuda hir horek lo, gehil Krete los Arabia. Rēk hil pin nehango bē denenēr ḡaḡek rak Anutu yi huk niwēek loḵ hil ayed ti ti.

12 Lob sir pin delëk gekwaj ya ngahisekë. Geya denër vu sir nebë, “Nгаа sagi degwa nebë va?”
 13 Rëk la denenër gagek pelësën nebë, “Denum bël mengëës pangsën beyuj vong paya.”

Pita Nër Gagek Rangah

14 Lok Pita losho sir nemadluho-bevidek-ti sënë kedi denare, lob tahi niwëek genër rangah vu alam bë, “Ham Yuda los alam-yu-ngwë pin sën ham yam nedo Yerusalem agi! Ham gwebë nengamin vu sa gagek, beham jak ngaa sagi ni!
 15 Ham kuung bë alam sagi denum meyuj vong paya, gak ma! Yiķ nahën 9 krök monbuk gemehöti su nenum bël mengëës monbuk rë. 16 Rëk mu mehö-nenër-gagek-rangahsën Yoel nër rak ngaa sënë wirek bë:

17 Anutu nër bë, “Buk-tamusën dus jak,
 og sëk kësah sa Anon Vabuung jak alam pin.
 Geham nalumin maluh los avëh lo rëk denanër
 gagek rangah nabë alam-denenër-gagek-
 rangahsën.

Log ham hur magëm rëk degelë ngaa aggagga
 nabë pesepsën,
 geham alam atov rëk degëp medegelë pe-
 sepsën.

18 Kë! Vu buk saga rëk sa kësah sa Anon Vabuung
 jak sa hur maluh los avëh,
 lob rëk denanër gagek rangah nabë alam-
 denenër-gagek-rangahsën.

19 Lob mëm sëk gevong huk aggagga gëp yağek,
 gesëk gevong ngaa böp böp gëp dob sënë:
 Kõk los nengwah genengwah aru.

20 Log hes rëk malakenu dok,

gekwev mala kōk jak.

Govek log mēm Mehōbōp yi buk natōk nam.

Yi buk rēk bōp los niwēek.

²¹ Log alam sēn detahi ya vu Mehōbōp lo pin,
og rēk Anutu geḳo sir nah vu yi.” ’

²² Om ham Israel! Ham gwengo gāgek sagi! Sa bē nanēr Yesu Nasaret vu ham: Ham ngo raḳ huk niwēek los ngāa bōp sēn Anutu vo loḳ mehō saga nema lo ni. Tato ngāa bōp saga vu ham in bē ham jak ni nabē Anutu vong yi yam. ²³ Wirek Anutu yō kwa vo meduu ahon ggovek ya, log mēm tung mehō saga loḳ yōk ham nemamin. Loḳ ham vong loḳ ya alam-yu-ngwē sēn denekeyēh horek lo nemaj, bedesis yi raḳ ya ḳelepeḳo* mediik. ²⁴ Rēk mu Anutu nēr mekedi raḳ yah vu bedub meḳo yi vēr vu nivanē nipaya pin sēn diiksēn-yi lo. In diiksēn saga su yoh vu bē dahun mehō saga yōnon rē. ²⁵ In Davit nēr gāgek raḳ yi bē:

‘Sa nehalē Mehōbōp nedo sa malag yoh vu buk pin.

Nare ggēp sa nemaḡ vesa gengāa ti su rēk kepē sa rē.

²⁶ Om sēn sa ahēḡ nivesa, log mēm sa hevong ayeg in sa kwaḡ vesa rot.

Gesēḳ bo kwaḡ in hong bemedo,

²⁷ in su rēk gwevuu sa ḳenug bemedo Nyēḡ-diiksēn-yi rē.

Log su rēk gwevuu hong mehō vabuung bepetar na rē.

²⁸ Getato aggata mala-tumsēn-yi vu sa, om rēk gemedo geving sa,
lom rēk sa kwaḡ vesa rot.’

²⁹ Arig lo, sa bë nanër niröp vu ham nabë hil mehö teta wirek hen Davit diik ggovek ya, be-delev. Geyi bedub nahën neggëp vu hil gwëbeng. ³⁰ Rëk mu Davit yi mehö-nenër-gägek-rangahsën ti, log yö rak ni bë Anutu nër yönön venuh nebë, ‘Sëk getung hong mewis ti bemedo jak hong sëa natu mehö-los-bengö dok nah böm.’ ³¹ Wirek Davit lë ngaa sën Anutu rëk gevong lo, log nër rak Kerisi bë rëk kedi jak nah. Nër bë Anutu su rëk gevuu yi bemedo Nyëg-diiksën-yi benavi petar na rë. ³² Yönön, Anutu nër beYesu saga kedi rak yah, behe pin halë ngaa sën agi ggovek ya om sën he nanër. ³³ Gwëbeng rak yah vavunë ggovek beya nedo Anutu nema vesa, beko Anon Vabuung ggëp ama nema ggovek ya, yoh vu sën wirek Ama nër bë rëk bo vu yi lo. Lob ngaa sën ham lë los ham ngo gwëbeng lo tato bë vong yam ggovek. ³⁴ Davit su rak ya yagek rë, rëk nër bë:

‘Mehöböp nër vu sa Mehöböp nebë,

“Gemedo sa nemağ vesa.

³⁵ Gevu tamusën og sëk getung alam sën denelë hong paya lo dedok na vaham gebinë.” ’

³⁶ Nebë sënë om hil Israel pin ajağ ni yönön nabë Yesu saga sën ham rekö yi rak ya kelepeko* lo, saga Anutu tung yi netu hil Mehöböp los hil Kerisi.”

Alam Ngahisekë Deggërin Sir Mederipek Bël

³⁷ Alam sënë dengo gägek saga lob gelu ayoj rot, lom denër vu Pita losho sinarë saga nebë, “O arig lo! He rëk gevong nabë va?”

³⁸ Loğ Pita nër yah vu sir bë, “Ham ti ti ngo gwërin ayomin geham jipek bël jak Yesu Kerisi

arë in dahun ham ngaa nipaya pin na, lob mëm Anutu rëk gevong Anon Vabuung vu ham. ³⁹ In wirek Anutu nër bë gevong yi vu ham los nalumin, gevu alam pin sën nahën denedo ading in yi lo geving. Yönon! Rëk gevong vu alam pin sën hil Mehöböp Anutu tahi sir bë dena vu yi lo.” ⁴⁰ Pita nër gägek agga ngahisekë hus ading rot vu sir, log nër niwëek bë, “Ham gwegin ham! Ham kwehe ham vër in alam nij paya sën denedo dob-ë!” ⁴¹ Nebë saga, lob sir vahi dejom Pita yi gägek ahon medenevong ving, lom deripek bël. Lob vu buk saga sir 3,000 derevuh ya ving Mehöböp yi hur medenedo. ⁴² Nijwëek bë degengo alam sinarë hir gägek, lom detu degwa timu in dedok vu sir, lob denedo revuh ti bedenegga Pasa gedenejom rak.

Kerisi-yi-alam Mewis Hir Huk Nivesa

⁴³ Lom Anutu vong balam sinarë devong ngaa böp ngahisekë balam pin delë lob deggöneng.

⁴⁴ Lob alam pin sën ayoj neya timu vu Kerisi lo denedo revuh ti, log sir ti su ggulin yi ngaa rë, gağ denevong ngaa pin tu sir pin hir ngaa. ⁴⁵ Devong hir dob los hir kupek in bë alam debago, lob deneko monë rak medenevo ggelek sir pin in bë ti su jağ vu in nos lu ngaa. ⁴⁶ Sir pin ayoj timu gedeneya dub-vabuung-böp katum ayo yoh vu buk, log denesupin sir loğ hir beggang ti ti bedenegga Pasa, log kwaj vesa medenevong hir nos ggelek sir. ⁴⁷ Deneko Anutu arë rak yoh vu buk, galam pin ayoj netee yi in sir. GeMehöböp nevong balam deneggërin ayoj yah vu yi mederevuh yam ving sir sënë yoh vu buk.

3

Mehö Vaha Nipaya Nivesa Rak

¹ Buk ti lob Pita luho Jon deya dub-vabuung-böp rak 3 krök sehuksën in bë denajom jak. In alam Yuda denevong nebë sënë.

² Lob mehö vaha nipaya ti nedo, lob yi alam denevaku yi meyam denetung menedo dus vu veluung avi sën denenër arë nebë Malangeri lo. Ata yö ko yi to los vaha nipaya, lom denevong nebë saga yoh vu buk in bë ketag los tahi monë lu ngaa vu alam sën deneya dub-vabuung-böp katum ayo lo. ³ Mehö saga lë Pita luho Jon geluho bë dedok na dub-vabuung-böp, lob ketag vu luho bë luho debo ngaa vu yi. ⁴ Rëk Pita luho Jon degët yi niwëek ata, log Pita nër vu yi bë, “Gebarah malam jak megwelë aluu rë!”

⁵ Lob kwa vo bë mak luho rëk debo ngaa vu yi, lom peggirin mala yah vu luho. ⁶ Rëk Pita nër bë, “Sehög monë ma! Gağ mu sa bë dok vu hong nabë sënë: Sa nanër vu hong jak Yesu Kerisi Nasaret arë nabë, ‘Kwedi jak megena!’ ” ⁷ Lom jom lok nema vesa bedadii yi rak. Lob pevis bevaha los vaha pedus niwëek lok, ⁸ gemëm kedi pevis mevare neya. Belok ya dub-vabuung-böp katum ayo ving luho, genepisek menepesong geneko Anutu arë rak.

⁹ Lob alam pin delë bë ggee meneya geneko Anutu arë rak. ¹⁰ Lob derak ni bë yik mehö sën nedo yoh vu buk lok dub-vabuung-böp veluung avi Malangeri, meneketag los netahi monë lu ngaa vu sir lo. Lob delë bë nivesa rak lom delëk anon bekwaj neketul lok.

Pita Nër Gagek Ggëp Dub-vabuung-böp Ayo

¹¹ Mehö sënë nahën nekebi Pita lu Jon, lob alam deserög meya detetup lööho loḵ dub nengagelusën sën denenër bë Solomon yiyi lo, lob delëk böpata rot. ¹² Pita lë alam sagi lob nër gagek vu sir bë, “Ham alam Israel! Nebë va sën ham ayomin ya ngahisekë in ngaa agi-ë? Ham su gwelë aluu! Maḵ ham kwamin nevo bë raḵ alu ngo he niwëëk ma maḵ alu ngo vabuung om sën alu hevong mehö aga benivesa raḵ meneya-ë? Gaḵ ma! ¹³ Abraham luho Isaak ving Yakop hir Anutu sën, hil ḵenud lo hir Anutu lo, sën ḵo yi hur Yesu arë raḵ nebë sënë. Sën yik mehö saga sën ham vo yi loḵ ya alam-begö-yi nemaj, geham lah yi vun ggëp Pilatus mala lo. Pilatus bë dëëin yi mena, rëḵ ma geham ruu demimin vu yi! ¹⁴ Ham ruu demimin vu mehö vabuung los yohvu saga, log ham tahi vu Pilatus bë dëëin mehöti sën sis mehö la bedediik lo vër vu ham. ¹⁵ Mehö mala-tumsën degwa yi rëḵ ham sis yi bediik. Loḵ Anutu nër mekedi raḵ yah vu bedub, behë halë bë nedo mala-tumsën, besën he nanër rangah. ¹⁶ Galu ayomin neya timu vu yi, om sën alu anër arë, lob vong niwëëk vu mehö sënë besën ham nelë yi beham raḵ ni lo. Yesu vong mehö sënë nivesa raḵ raḵ ham pin malamin in alu ayomin neya timu vu yi. ¹⁷ Yönon, arig lo! Serak ni bë ham los ham ggev su rak degwa ni rë, om sën ham vong paya vu yi nebë sënë. ¹⁸ Rëḵ wirek Anutu yö tatekin gagek verup alamenenër-gagek-rangahsën lo pin avij nebë yö yi Kerisi rëḵ nam begeḵo vanë. Lob vong gagek saga banon raḵ raḵ huk sën ham vong lo.

¹⁹ Om ham gwërin ham nom vu Anutu in Anutu

dahun ham ngaa nipaya pin na, lob mēm Mehöböp rēk gevong beham nimin semē semē jak. ²⁰ Lob rēk gevong Yesu nom vu ham. Mehö saga sēn Anutu ggooin raḵ in bē geḵo hil nah lo.

²¹ Log gwēbeng nedo yaḡek menegin buk sēn Anutu bē gevong ngaa pin natu mewis lo. Nebē sēn nēr wirek verup alam-denenēr-ḡaḡek-rangahsēn vabuung lo avij lo.

²² Moses nēr nebē, ‘Ham Mehöböp rēk gooin ham arimin ti begetung yi natu ham mehö-nanēr-ḡaḡek-rangahsēn ti nabē sa. Om ham gwebē nengamin vu ḡaḡek sēn rēk nanēr vu ham lo.

²³ Gaḵ nabē mehōti su gengo mehö-nenēr-ḡaḡek-rangahsēn saga aye rē, og Anutu rēk gevong be-mala nama, gesu rēk medo mala-tumsēn geving yi alam rē.’

²⁴ Log alam-denenēr-ḡaḡek-rangahsēn pin yiḵ denenēr ḡaḡek nebē saga. Samuel losho alam sēn deneverup ggōkin yi medenenēr ḡaḡek rangah lo, sir pin denenēr ḡaḡek raḵ buk sēnē.

²⁵ Lob gwēbeng ham loḵ yah alam-denenēr-ḡaḡek-rangahsēn bej, begaḡek sēn Anutu losho hil ḵenud lo dejoo venuh wirek lo anon raḵ vu ham, in nēr vu Abraham bē, ‘Hong mewis ti rēk natu mehö semusemu bedoḵ vu alam pin vu dob.’

²⁶ Yōnon, Anutu kwa vo hil alam Yuda mugin, lob ggooin nalu Yesu raḵ bevong yam in bē gevong semusemu vu hil. Log semusemu sēnē nebē hil pin ti ti ngo gevuū hil nipaya na bagērin hil nom vu yi.”

4

Detung Pita Luho Jon Ya Ḷarabus

¹ Pita luho Jon nahën denenër gagek vu alam, log alam-deneḱo-seriveng losho mehö sën neḱin alam loḱ dub-vabuung-böp lo, galam Sadukai* lo, bedeverup. ² Ahëj sengën vu luho in luho denenër gagek rangah vu alam bë Yesu kedi raḱ yah vu bedub.

³ Lob dejom luho ahon medetung luho ya denedo ḱarabus in sehuk luḱ, gemëm bë monbuk lom degevonḱ gagek vu luho. ⁴ Rëḱ mu alam ngahiseḱë sën denḱo luho hir gagek lo devong ving, bederevuh yam ving alam muginsën besir 5,000 raḱ.

Devong Gagek Vu Pita Lu Jon Raḱ Alam Ggev Malaj

⁵ Heng to lob alam Yuda hir ggev losho alam teta, galam-horek-yi, desupin sir vu Yerusalem. ⁶ Alam-deneḱo-seriveng hir ggev böp Anas, geKayapas luho mehöti arë nebë Jon, gAleksander, gAnas yi alam pin medesupin sir.

⁷ Log devarah Pita luho Jon ya denare malaj gedelok tepëḱ in luho bë, “Melu vonḱ ngaa sagi raḱ re niwëëk-a? Ma re vonḱ meluu yam-a?”

⁸ Lob Anon Vabuung loḱ yam ggërin Pita ayo lom nër vu sir bë, “Ham ggev los alam teta vu Israel! ⁹ Gwëbeng ham maḱ bë dok tepëḱ in aluu in ngaa nivesa sën alu hevong vu mehö vaha nipaya-ë. Maḱ ham bë jaḱ mehö sën nivesa raḱ agi degwa ni? ¹⁰ Nabë nebë saga, og mëm alu hevongin bë ham jaḱ ni balam Israel pin dejak ni geving nabë: Yesu Kerisi Nasaret niwëëk vonḱ mehö sagi benivesa raḱ los dahis begwëbeng nare ham malamin. Ham

sis mehö saga bediik rak kelepeko*, rëk Anutu nër bekedu rak yah ggëp bedub. ¹¹ Yönon!

‘Ham alam sën denelev beggang lo nimin lëlin gelöng ti sënë.

Rëk mu netu gelöng niwëek beggang nyëketu yi.’

Og gelöng saga yik Yesu. ¹² Su mehö ngwë yoh vu bë dok vu hil rë. In vu dob pin og Anutu su tato arë agga ngwë vu hil bë rëk geko hil nah vu yi rë.”

¹³ Dengo bë Pita luho Jon denër rangah niwëek, lob deranga nemaj in derak ni bë luho su deluk dub rë, gak luho alam meris mu. Lob kwaj ya ngahi, rëk derak ni bë wirek luho deneya ving Yesu.

¹⁴ Log mehö sënë nare ving luho gedelë bë navi nivesa rak yönon, lob su deyoh vu bë denanër gagek ti dok nah vu luho rë. ¹⁵ Lob alam ggev denër vu lööho bë lööho degeto dena dobnë rë.

Lob lööho to deya, log mëm yö yah desap sir rak medenër bë, ¹⁶ “Rëk hil gevong va vu mehö luu saga? Luho devong ngaa böp sënë balam vu Yerusalem pin derak ni, om hil su ayoh vu bë rëk abun gagek saga rë. ¹⁷ Gak gagek saga rëk na menoh vu alam pin, om hil nanërin luho niwëek nabë luho su dena denanër gagek jak Yesu arë saga vu mehö la gökin.”

¹⁸ Lob detahi luho yom bemëm denër vu luho bë luho su na denanër gagek jak Yesu arë, beluho su detahu gagek sënë vu alam. ¹⁹ Rëk Pita luho Jon denër yah vu sir bë, “Nabë alu gevuü Mehöböp yi gagek sënë na galu sepa dok ham gagek, og mak Anutu rëk gelë aluu nivesa? Ham ngo kwamin bö saga rë. ²⁰ Alu su ayoh vu bë rëk ayemin nama rë.

Gaḵ alu rëḵ nanër gagek rangah jaḵ ngaa pin sën alu halë los hango lo!”

²¹ Lob ggev lo devong gagek raḵ luho niwëëk ggökin, log mëm delëëin luho beluho deya. Alam ggev deggöneng in alam, in sir pin deneko Anutu arë raḵ in ngaa sën luho devong agi, lob su kwaj ḵo aggata ti in bë debo vanë vu luho rë. ²² Gemehö sën luho devong ngaa böp raḵ yi benivesa raḵ lo, yi ta mehödahis luu gekesuu meya.

Kerisi Yi Alam Dejom Raḵ Bë Anutu Bo Niwëëk Vu Sir Medenanër Gagek Rangah

²³ Devong luho ya, lob luho deyah medeya vu hir alam bedenër alam-deneko-seriveng hir ggev los alam teta hir gagek pin vu sir. ²⁴ Dengo ggovek, log sir pin ayoj timu gedejom raḵ vu Anutu bë, “O Mehöböp, ngo getung dob los yagek los loo bengaa pin sën denedo loḵ lo. ²⁵ Wirek hong Anon Vabuung vong gagek ti verup loḵ hong hur Davit avi, sën he ḵenumin lo, nebë:

‘Nebë va sën alam-yu-ngwë ahëj sengën pangsën rot,
gemehönon la medo denevengwëng yah nenga meris mu-e?’

²⁶ Alam-los-bengöj vu dob sënë pin kedi dero sir in degevong begö,
log alam böp pin desupin sir medevengwëng rak begö
in bë dedahun Mehöböp luho Mehö sën ggooin raḵ in bë geḵo hil nah lo na.’

²⁷ Yönon rot, Herot* luho Pontius Pilatus ving alam-yu-ngwë, galam Israel, bedevengwëng yah nenga nebë saga ggëp nyëg böp Yerusalem in bë

dedahun hong hur vabuung Yesu na. Mehö sën wirek gehoo in yi rak lo. ²⁸ Dejo gagek revuh ti nebë saga in bë degevonng ngaa sën wirek geduu gagek ahon niwëek bë rëk anon jak lo. ²⁹ Om Mehöböp, ngo kwam bo gagek maggin pin sën bë degevonng-ë rë megedok vu hong hur he, log gwevonng niwëek vu he in he nanër hong gagek rangah, gehe su agöneng. ³⁰ Gebër nemam niwëek jak begwevonng alam niraksën nijvesa jak, log gwevonng ngaa böp los huk aggagga jak hong hur vabuung Yesu arë.”

³¹ Nahën denejom rak nebë sënë, log beggang sën desupin sir loḷ lo ggee böpata gAnon Vabuung yam ggërin ayoj, lob mëm denenër Anutu yi gagek niwëek ata gesu deneggöneng rë.

Kerisi-yi-alam Ayoj Timu

³² Alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo ahëj los ayoj neya timu vu sir vewen vewen ving. Su mehöti lë yi ngaa ti benër bë, “Sagik sa ngaa!” rë, gak hir ngaa pin saga sën tu sir pin hir ngaa.

³³ Lob sinarë nyëdahis lo denenër gagek rangah bë Mehöböp Yesu kedi rak ggökin, lob hir gagek saga los niwëek balam pin deneḷo arëj rak. ³⁴ Sir ti su rak vu in nos los ngaa ti rë, in sir sën deyoh vu dob los beggang lo pin denevo vu alam vahi medeneḷo monë rak. Deneḷo monë rak, ³⁵ lob devo vu sinarë nyëdahis lo medeneḷin, loḷ mëm sinarë denevo ggelek alam sën denerak vu in ngaa lo.

³⁶ Mehöti nedo, arë nebë Yosep, lob sinarë denër ggev ngwë rak yi nebë Barnabas. Arë sënë degwa nebë mehö nelev horek in alam. Yi Levi* ti, geyi vu

dob Kupros. ³⁷ Lob yi dob len ti neggëp Yerusalem, lob vong bemehöti bago, lob ço monë saga beya mevo vu sinarë lo.

5

Ananias Luho Sapira

¹ Log mehö ngwë nedo arë nebë Ananias, gevenë arë nebë Sapira. Lob Ananias vong yi dob len ti bemehö la debago. ² Rëk luho venë devengwëng loḱ ti, lom devun monë saga vewen betu luho yö hir ngaa. Log Ananias ço vewen beya mevo vu alam sinarë genër bë monë sën lo yik pin sënë.

³ Loḱ Pita nër vu yi bë, “Ananias, Satan nare loḱ ayom begevun dob sagi yi monë vahi gegetetuhin Anon Vabuung. ⁴ Wirek sën su debago dob rë lo, og yik ngo hong ngaa! Log debago om maḱ monë saga netu hong ngaa in bë gwegin megwevong noh vu kwam. Ma re nër vu hong bë gwevong paya nabë sënë? Su gelah monë sënë vewen vun in mehōnon mu rë, gaḱ gelah vun in Anutu!”

⁵ Ananias ngo gageḱ sagi, lob diik pevis beto neggëp, lob alam sën vare denelë lö deggöneng böpata rot.

⁶ Lob alam magëm kedi debom loḱ tob beya delev. ⁷ Ggovek gehes mala löö ggovek ya, log Ananias venë verup yam beggang ayo, lob su raḱ ngaa sën töḱ vu regga lo ni rë.

⁸ Lom Pita lok tepëḱ vu yi bë, “Maḱ yik melu ço monë yoh vu sën raḱ dob saga ma ma?”

Loḱ avëh nër yah bë, “Ëë-ë! Yoh vu! Alu haḱo nebë saga!” ⁹ Rëk Pita nër bë, “Melu reggam joo gageḱ revuh ti gemelu bë seggi Mehöböp yi Anon

Vabuung-a? Om gwengo! Alam sën delev reggam lo yom denare loḵ veluung avi, om rēḵ debaḵu hong geving bena dedev!”

¹⁰ Lob pevis bavēh saga diiḵ beto neggēp loḵ Pita vaha, lob alam magēm deloḵ yam beggang ayo medelē bē avēh diiḵ meneggēp, lom devaḵu beya delev ving regga.

¹¹ Lom Kerisi-yi-alam pin ving alam pin sën dengo gagek agi deggöneng böpata rot.

Ngaa Böp Aggagga Verup

¹² Lob sinarē nyēdahis devong ngaa böp aggagga raḵ alam vahi besir pin denelē, lob mēm alam sën denesepa loḵ Yesu lo pin ayoj timu gedene-supin sir loḵ dub-vabuung-böp nenga-gelusën sën denenēr bē Solomon yiyi lo.

¹³ Lob alam vu Yerusalem pin deḵo arēj raḵ, rēḵ deggöneng gesu desupin sir ya ving sir rē. ¹⁴ Rēḵ alam maluh los avēh ngahiseḵē ayoj ya timu vu Mehöböp bederevuh yam ving yi alam, bedetu yu böpata raḵ.

¹⁵ Lob tum denevaḵu alam nijraksën meyam debē neggēp loḵ ḵanyē los bēk loḵ aggata, lob denebē sir ti ti ya ya in bē Pita geto mena, og hes gelu ḵenu na mejaḵ sir. ¹⁶ Galam vu nyēg pin sën denedo dus vu Yerusalem lo denesupin sir yam. Deneḵo alam nijraksën ving alam sën memö nipaya gwang ya sir lo, lob alam saga pin nijvesa raḵ yah ggökin.

Angēr Ḵo Sinarē Lo Vēr In Ḵarabus

¹⁷ Nebē saga lob alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp loḵo yi alam Sadukai* pin denelē Yesu

yi alam paya, ¹⁸ om dejoo gagek lob kedi de-
jom sinarĒ nyĕdahis lo ahon bedetung sir luḡ ya
ḡarabus. ¹⁹ Rĕḡ Mehöböp yi angĕr yam tahinin
reping in sir buk vuheng, log ḡo sir to meyah
dobnĕ genĕr bĕ, ²⁰ “Ham na bare dub-vabuung-
böp ḡatum ayo beham tateḡin gagek vu alam
pin nabĕ degevonḡ nabĕ sĕnĕ in denatu mewis
medemedo malaj-tumsĕn.”

²¹ Dengo gagek saga, log monbuk anon lob
deyah dub-vabuung-böp bedetateḡin gagek vu
alam. Getum alam-deneḡo-seriveng hir ggev böp
losho yi alam ya medo denesupin kaunsor pin
yam. Log denĕr gagek ya begḡang ḡarabus bĕ
degeḡo sinarĒ nam.

²² Lob hir hur deloḡ ya begḡang ḡarabus, rĕḡ
sinarĒ su denedo rĕ. ²³ Lob yah denĕr vu sir bĕ,
“He halĕ begḡang ḡarabus yi reping rĕḡ desis loḡ
beniwĕĕk gahĕvavu denare medeneḡin. Lob he
tahinin, rĕḡ he su atöḡ raḡ mehöti genedo begḡang
ayo rĕ.”

²⁴ Lob hir ggev sĕn neḡin alam loḡ dub-vabuung-
böp lo losho alam-deneḡo-seriveng hir ggev dengo
gagek saga, lob kwaj ya ngahiseḡĕ bedenesero
degwa. ²⁵ Loḡ mehöti ya verup vu sir benĕr bĕ,
“Alam sĕn ham tung sir ya ḡarabus lo denare dub-
vabuung-böp ḡatum ayo medenetateḡin gagek vu
alam.” ²⁶ Lob hir ggev sĕn neḡin alam loḡ dub-
vabuung-böp lo, losho ahĕvavu la, ya deḡo sir. Rĕḡ
su desis sir gederot rĕ gema. In deneggöneng in
alam bĕ rĕḡ detengwa sir jaḡ ḡelöng.

*SinarĒ Su Deneggöneng In Kaunsor Rĕ, Gede-
nenĕr Gagek Rangah*

²⁷ Deḱo sir yam medevarah sir nare vuheng loḱ kaunsor lo malaj, galam-deneḱo-seriveng hir ggev böp nēr vu sir bē, ²⁸ “He nēr niwëek ata vu ham bē ham su na nanēr bengö saga rangah vu alam, rëḱ ham nevong in va? Ham nenēr gägek saga ya meyoh vu Yerusalem pin beham vongin bē gweḱo gägek jaḱ nom he nabē he sis mehö saga mediik!” ²⁹ Rëḱ Pita losho sinarë saga denēr yah vu sir bē, “He bē sepa doḱ Anutu yi gägek namugin, gemehönon hir gägek gëp tamusën! ³⁰ Ham vong paya vu Yesu beham sis yi raḱ ḱelepeḱo*, rëḱ hil ḱenud hir Anutu nēr mekedi raḱ yah. ³¹ Anutu ḱo yi raḱ yah vavunë betung yi nedo nema vesa. Lob tu ala in geḱo hil nah vu Anutu, gevongin gërin hil Israel ayod gekevoh hil ngaa nipaya na. ³² He halë ngaa pin saga, om sën he nanēr rangah gAnon Vabuong sën Anutu vong vu alam sën nengaj yes vu yi gägek lo tateḱin gägek sagi ving.”

Gamaliel Nër Bë Alam Kaunsor Denahubin Sinarë

³³ Kaunsor lo denḱo yi gägek saga lob ahëj sengën pangsën rot gedevongin bē dengis sinarë pin saga medenadiik. ³⁴ Rëḱ kaunsor ti arë nebë Gamaliel kedi nare. Yi Parisai* ti, geyi tatovaha horek yi los bengö. Alam pin ahëj neving yi rot los deneko yi raḱ. Lob kedi menēr vu sir bē degevong sinarë geto dena dobnë teka rë, lob to deya.

³⁵ Log nēr vu kaunsor pin bē, “Ham alam Israel! Bē ham gwevong ngaa ti vu alam sënë, og maḱ ham ngo kwamin bo nivesa rë. ³⁶ Ham rak ni bē wirek mehöti arë nebë Tiudas kedi benēr bē, ‘Sa, sa mehö los niḱ wëek böpata!’ Lob alam raḱ neggëp

alam mehödahis ti (400) yah detamuin yi. Rëk desis yi bediik, log alam sën denetamuin yi lo deveya beya depalët loḵ geyi huk vës bemala maya veröḵ yi. ³⁷ Log tum buk sën kiap böp nekevu mehönon arëj lo lob Yudas vu Galilea kedi raḵ beḵo alam vahi yah detamuin yi. Rëk desis yi ving bediik, log alam pin sën denetamuin yi lo deketëḵin sir bemaya. ³⁸ Om sën sa bë nanër vu ham nabë ham göneng in alam saga, geham naḵöök gedemedo rë. Nabë yö denvong huk yoh vu mehönon kwaj, og rëḵ noh paya bebës. ³⁹ Gaḵ nabë degwa neggëp vu Anutu yönon, og ham su yoh vu bë rëḵ kwepë sir rë, om ham gwegin ham in ham su ngis begö vu Anutu!”

Sinarë Kwaj Vesa In Devong Nimumsën Vu Sir In Yesu Arë

⁴⁰ Lob devong ving Gamaliel yi gägek saga, gedetahi sinarë pin loḵ yah bedeveek sir, log denër niwëek vu sir bë su denanër Yesu bengö rangah log delëein sir medeya.

⁴¹ Lob mëm devuu kaunsor ya geto deyah dobnë, lob kwaj vesa rot in Anutu ḵo sir raḵ belë sir bë deyoh vu bë alam degevong benij namum in Yesu arë. ⁴² Lob medo denetateḵin gägek rangah loḵ dub-vabuung-böp gelok beggang la yoh vu buk pin. Beyö medo denenër Yesu Kerisi bengö rangah gaḵ su denvuu rë.

6

Deggooin Alam Nemadvahi-bevidek-luu Raḵ In Dedok Vu Sinarë Lo

¹ Nahub geYesu yi hur ngahisekë rak, lob sir vahi sën denevengwëng Grik ayej lo ahëj sengën vu vahi sën denevengwëng alam Yuda ayej* lo. Ahëj sengën rak degwa nebë sënë: Alam sën denevengwëng Grik ayej lo denenër bë, “Ham nevo nos ggelek alam yoh vu buk pin log ham su nevo vu he hōmin avëh alov lo rë.”

² Lob hurmaluh nemadluho-bevidek-luu muginsën desupin Yesu yi hur lo pin yam medenër vu sir bë, “Bë he gevuu Anutu yi gägek na gehe bo nos gelek, og su yoh vu rë! ³ Arig lo! Ham ngo gooin ham alam nemadvahi-bevidek-luu jak rë. Sir sën alam nijvesa gAnon Vabuung nedo lok sir niwëek lo, gesir sën los kwaj lo. Lob mēm hil gevong medegegin huk sagi. ⁴ Gaḱ heḱ ngo rëḱ medo in najom jak noh vu buk pin los tateḱin Anutu yi gägek mu.”

⁵ Alam pin ahëj ving gägek saga, lob deggooin Stepan, sën mehō yō nevong ving niwëek ata gAnon Vabuung nedo niwëek ving yi lo. Log deggooin Pilip luho Prokorus ga, Nikanor luho Timon, geParmenas, geNikolas vu Antiok. Wirek yi alamyu-ngwë ti rëḱ ggërin yi beloḱ ya metu alam Yuda ti. ⁶ Devarah alam saga loḱ sinarë malaj, log dejom rak gedebë nemaj rak sir.

⁷ Log Anutu yi gägek ya meyoh vu nyëg pin, balam ngahisekë detu Yesu yi hur vu Yerusalem. Galam-deneḱo-seriveng vahi ayoj neya timu vu yi ving.

* **6:1:** Vu nyë dahis og alam Yuda denevengwëng Hibru ayej lob Anutu yi ḱapiya mugeng neggëp loḱ Hibru ayej. Rëḱ verup loḱ Yesu yi buk og ayej Hibru sënë pekwë yi bedenenër arë nebë Aram. Aram og dus vu Hibru ayej rëḱ yööhu teka.

Alam Yuda Devong Gagek Vu Stepan

⁸ Anutu vong semusemu los niwëek böpata vu Stepan, lob nevong nгаа böp aggagga balam denelë. ⁹ Rëk alam vahi kedi desis begö raḡ gagek yah vu Stepan. Alam sagi vu Kurene los Aleksandria, gedenenër hir dub-supinsën-yi saga nebë alam sën devo sir vër in mehö ngwë nemaj ggovek lo hir hir. Gesir vahi vu Kilisia los Asia* ving. ¹⁰ Rëk su deyoh vu bë dekeyëh Stepan yi gagek rë, in Anon Vabuung yö vo kwa nivesa vu yi.

¹¹ Lom devo monë vu mehö la in bë denanër gagek kuungsën jaḡ Stepan nabë, “He hango bë nenër gagek pelësën raḡ Moses lu Anutu!” ¹² Alam saga devong balam teta los alam-horek-yi galam pin ahëj sengën vu raḡ saga, lob mëm sir yö depesöng medejom Stepan ahon bedeko ya nare kaunsor mala.

¹³ Log devarah mehö la in bë denanër gagek kuungsën jaḡ yi lom denër bë, “Mehö saga nenër gagek nipaya raḡ dub-vabuung-böp sënë, geraḡ Moses yi horek. ¹⁴ He hango mehö saga nër bë, ‘Yesu Nasaret saga rëk kevoh dub-vabuung-böp sënë gepekwë gagek wirek hen sën Moses vong vu hil lo benatu agga ngwë jaḡ.’ ”

¹⁵ Lob kaunsor pin detung malaj raḡ Stepan niwëek ata, lom delë mala niḡapiik raḡ nebë angër ti.

7

Stepan Tateḡin Gagek Vu Kaunsor Lo

¹ Lob alam-denek-seriveng hir ggev böp loḡ tepëḡ bë, “Gagek sagi yönon-a?”

Lob Stepan nēr yah bē, ² “O arig lo, amag lo! Ham gwengo rē! Wirek hil dobahē Abraham nahēn nedo Mesopotamia gesu ya Haran rē, lob vu buk saga niwēek ala Anutu tōk vu yi. ³ Lom nēr vu yi bē, ‘Gwevuu hong dob los hong alam na gegena nyēg len ti sēn sēk tato vu hong.’

⁴ Lob Abraham vuu Kaldia hir dob geya nedo Haran. Denedo saga bama diik ggovek, lok mēm Anutu vong yi yam nedo nyēg sēn gwēbeng hil nado lok agi. ⁵ Rēk Anutu su vo dob sēnē len mahen teka vu Abraham in bē yō gegin menatu yi ngaa niröp rē, gema. Rēk Anutu nēr bē tamusēn og rēk bo dob sagi vu yi benajom ahon, in natu yi mewis lo pin hir dob geving. Rēk mu, lok buk sēn Anutu nēr gāgek vu yi agi, og Abraham nalu ma. ⁶ Log Anutu nēr ving bē, ‘Hong mewis rēk na demedo alam-yu-ngwē hir dob. Lob rēk denatu alam-yu-ngwē saga hir hur bededeginengin sir jak huk karabus noh vu ta jak gēp alam mehōdahis ti (400). ⁷ Rēk mu tamusēn, og sēk gevong nyēvewen vu alam-yu-ngwē saga sēn rēk dedeginengin hong mewis rak maggin bōp lo. Lok mēm rēk degevu nyēg sagi na, gedenam denajom jak vu sa gēp sagi.’

⁸ Lob Anutu joo gāgek vu Abraham bē gerah* nalu maluh lo navij. Lob nahub rē lok Abraham ko nalu Isaak, lob neggēp rot beyah verup lok buk sēn netu nemadvahi-bevidek-lōō sēn ata ko yi lo, lob ama rah* navi. Log Isaak vong nebē sēnē vu nalu Yakop ving, geYakop vong vu hil degwa nemadluho-bevidek-luu nebē saga ving. ⁹ Rēk hil degwa lo saga denelē arij Yosep paya, lom devo yi vu alam-yu-ngwē bedebağo yi. Bedeko medeya Ejep betu Ejep ti yi ngaa meris. Rēk Anutu nedo

ving yi, ¹⁰ meloḵ vu yi, beko yi vër vu ngaa nipaya pin sën deginengin yi lo. Vong semusemu los kwa böpata vu yi loḵ Ejep hir mehö-los-bengö Parao mala belë. Lob tum Parao tung yi tu ggev yusekë vu Ejep benegin Parao yi beggang lu ngaa pin.

¹¹ Lob nahub rëḵ meyip böpata neggëp dob Ejep los Kanaan pin, lob maggin böpata töḵ vu sir, behil ḵenud lo su deyoh vu bë denatök vu nos rë. ¹² Rëḵ Yakop ngo bë nos nedo Ejep, lob vong hil ḵenud lo deya nos beron muginsën. ¹³ Ggovek ya loḵ sireḵ deyah netu beron luu, lob mëm Yosep nër yi rangah vu ari lo bë, 'Ham arimin sa Yosep.' Lob mëm Parao raḵ ni bë Yosep yi alam sir. ¹⁴ Lob Yosep vong gagek yah in ama Yakop losho yi alam pin bedeyam vu yi. Sir yoh vu dahis löö benemadluho menemadvahi (75). ¹⁵ Lob Yakop luḵ meya nedo Ejep bediik, log hil ḵenud lo denedo bedediik ving. ¹⁶ Lob deḵo navij yom Sekem beyah debë loḵ waak sën wirek Abraham bago vu alam Hamor raḵ monë betu yi waak bedub lo.

¹⁷ Lom buk sën bë Anutu gevong ngaa sën wirek nër vu Abraham bë rëḵ gevong lo neggovek in bë natök nam rangah, lob alam Israel deverong bedeggërin nyëḡ Ejep. ¹⁸ Beggovek, loḵ Ejep hir mehö-los-bengö mewis ti verup, lob su raḵ Yosep yi huk nivesa sën nevong lo ni rë. ¹⁹ Om sën nevong rii raḵ hil alam, genevong huk ḵarabus vu hil ḵenud lo. Geniwëek rot bë dejuuk naluj maluh niköḵ lo na demedo dobnë medenadiik.

²⁰ Loḵ nahub rë, loḵ Moses ata ḵo yi loḵ buk saga. Lob Anutu ro hurmahen saga nivesa bemalangeri rot. Lob ata lu ama degin yi loḵ beggang ayo yoh

vu kwev löö. ²¹ Loḵ mēm ya debē yi loḵ bēl nenga, loḵ tum Parao nalu avēh ḵo yi ya menegin nebē sēn yō nalu.

²² Lob Moses luḵ dub ving Ejep hurmahen benetahu yi loḵ alam Ejep hir gāgek los kwa pin, lom tum netu mehō los kwa-sevērinsēn-yi genevong huk los niwēek ving. ²³ Ggovek geMoses yi ta tu mehōdahis luu raḵ, lob kwa vo bē na gelē yi alam Israel. ²⁴ Lom tōḵ raḵ Ejep ti genevasap Israel ti, lob loḵ vu Israel ti sagi bevong nyēvewen loḵ yah nipaya saga vu basis Ejep ti saga mediik. ²⁵ Moses kuung bē rēḵ yi alam kwaj bo yi nabē Anutu vong yi yam in bē doḵ vu sir. Rēḵ ma gesu kwaj nevo nebē saga rē.

²⁶ Loḵ heng to lob Moses yah verup betōḵ vu Israel luu geluho denesis sir. Lob vongin bē gevong beluho ayoj nakul gebegō gēp, om nēr bē, ‘Alam-a! Melu arimin ham lo! Rēḵ nebē va sēn melu nevong paya vu ham-ē?’ ²⁷ Rēḵ mehō sēn vong paya vu ari lo ruuk Moses yah genēr bē, ‘Re nēr vu hong bē genatu he ggev los mehō sēn gebo nyēvewen vu he?’ ²⁸ Maḵ bē gēngis sa nabē sēn gesis Ejep ti bediik veseveng lo?’ ²⁹ Nēr bē saga lob Moses ggōneng beveya meya pevis. Beya nedo alam Median hir nyēg. Lob mēm rēḵ ḵo nalu maluh luu vu sagu.

³⁰ Log ta mehōdahis luu ggovek ya, loḵ mēm angēr ti tato yi vu yi neggēp nyēg-yumeris dus vu ḵedu Sinai. Angēr los nengwah daggen loḵ nare ḵele teka niggin ggin. ³¹ Lob Moses lē lob kwa ya ngahiseḵē in ngaa sēn tōḵ vu yi. Lob ya dus in bē gelē nivesa, lob Mehōbōp aye nēr bē, ³² ‘Sa Anutu sēn ḵenum lo hir Anutu sa. Sa Abraham luho Isaak

geYakop hir Anutu sa.' Lob Moses lëk beggöneng bë su gelë.

³³ Lob Anutu nër vu yi bë, 'Genakah suu vër in vaham. In nyëg sën genare loḵ aga og nyëg vabuung. ³⁴ Sa halë huk nipaya los maggin pin sën dedeginengin rak sa alam vu Ejep, lob gwëbeng seluḵ yam in bë sa kevelekin sir los gaḵo sir vër vu ngaa maggin. Om kwedi jaḵ! Sa bë gevong hong megenah Ejep.' ³⁵ Yiḵ Moses saga sën wirek deruu demij vu yi gedenër bë, 'Re tung hong bë genatu ggev böp los mehö sën gebo nyëvewen vu he?' lo. Rëḵ Anutu vong yi yah in bë natu hir ggev los kevelekin sir vër, om sën vong bangër sënë töḵ vu yi loḵ kele mahen teka sën lo in bë bo niwëëḵ vu yi.

³⁶ Log yik Moses saga sën vong ngaa böp aggagga vu sir vu Ejep, loḵ ḵo sir vër beli sir beya deyoh Loo-ḵöḵ vuheng meya deḵo loḵ nyëg-yumeris yoh vu ta mehödahis luu.

³⁷ Log yik Moses saga sën nër vu alam Israel bë, 'Anutu rëḵ gevong ham ti natu mehö-nanër-gägeḵ-rangahsën nabë sa.'

³⁸ Log desupin sir ggëp nyëg-yumeris, lob yik Moses saga sën ya nedo ḵedu Sinai ving angër bevengwëng ving yi lo. Log Moses nedo ving hil ḵenud lo, lob ḵo Anutu yi gägeḵ mala-tumsën-yi bevong vu hil, ³⁹ rëḵ hil ḵenud lo nij lëlin yi gedekeyëh aye bederuuk yi gekwaj vo bë denah Ejep.

⁴⁰ Lom denër vu Aaron bë, 'Gesemu he anutu la in degeli he na. In Moses sën ḵo he vu Ejep meyam lo maḵ ya tena? He dugin!' ⁴¹ Lom mëm desemu burmakau nalu maluh ti ḵenu rak goor betu

anutu-kuungsĕn gedenetung seriveng vu. Log ahĕj nivesa in ngaa sĕn yŏ desemu raḵ nemaj agĭ.

⁴² Rĕḵ Anutu ruu demi vu sir in denejom raḵ los ayej loḵ hes los kwev gebetuheng pin sĕn denedo yaḡek babu lo, yoh vu sĕn alam-denenĕr-ḡaḡek-rangahsĕn dekevu meneggĕp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo bĕ:

‘Ham alam Israel, wirek ham nedo ta mehŏdahis luu vu nyĕḡ-yumeris,
lom ham sis burmakau los sipsip beham vesi netu seriveng.

Maḵ saga ham vong vu sa? Ma!

⁴³ Ham vaḵu anutu-kuungsĕn Molok yi dub sĕl ving anutu-kuungsĕn Rompa yi betuheng ḵenu.

Ham semu ngaa ḵenu pin saga in bĕ ham najom jaḵ vu los ḡweḵo arĕj jaḵ,
om sĕḵ gevong nyĕvewen vu ham,
besĕḵ gevong beham kwesuu nyĕḡ bŏp Babulon*
mena medo ḵarabus vu nyĕḡ adingnĕ.’

⁴⁴ Wirek hil ḵenud denedo nyĕḡ-yumeris, lob hir dub sĕl nedo. Saga sĕn Anutu yi dub sĕl getato bĕ nedo ving sir, lob desemu yoh vu sĕn Anutu nĕr tato vu Moses bĕ gevong lo.

⁴⁵ Ggovek loḵ hil ḵenud lo deyam ving Yosua in bĕ deḡeḵo alam-yu-ngwĕ hir dob, lob Anutu loḵ vu sir bekevoḵ alam saga in sir. Vu buk saga deḵo dub sĕl sĕn amaj vo vu sir lo sepa, beyam detung nedo rot beberup loḵ Davit yi buk.

⁴⁶ Loḵ mĕm Anutu nelĕ Davit nivesa, lom Davit jom raḵ vu bĕ rĕḵ dev dub ti vu Yakop yi Anutu.

⁴⁷ Rĕḵ ma geneggĕp rot bemĕm nalu Solomon rĕḵ lev. ⁴⁸ Rĕḵ mu Mehŏ-ḡayeheng Anutu su nedo loḵ

dub sën mehönnon denelev raḵ yö nemaj lo rë. In mehö nenër-gägek-rangahsën nër bë:

⁴⁹ ‘Mehöböp nër bë sënë:

“Yägek netu sa sëa sën sa nado raḵ,
gedob saga netu ngadoheng sën sa nehebë
vahag raḵ lo.

Om re yoh vu bë dev dub ti vu sa in bë sa sewah dok-a?

⁵⁰ Ma ham kuung bë sa nemaḡ su tung ngaa pin sënë rë?” ’

⁵¹ Ham alam ayomin niwëek. Geham ayomin los nengamin dahis. Ham neruuk Anon Vabuung yoh vu buk pin nebë sën ham ḵenumin lo deneruuk wirek lo. ⁵² Mehö-nenër-gägek-rangahsën ti tena sën ham ḵenumin lo su denevong paya vu yi rë? Ma! Desis alam sën denenër gägek rangah bë mehö yohvu Yesu rëḵ nam lo bedediik. Lob yi saga yam, rëḵ ham tato yi vu alam-begö-yi medesis yi bediik. ⁵³ Angër denevo Anutu yi horek vu ham rëḵ ham su nesepa loḵ rë.”

Detengwa Stepan Raḵ Gelöng Mediik

⁵⁴ Dengo gägek sagi, lob gägek sagi gelu ayoj rot. Lom deneköö nyëj, gahëj sengën böpata rot vu Stepan. ⁵⁵ Rëḵ Anon Vabuung ggërin Stepan ayo, lob varah mala raḵ yägek niwëek ata benelë Anutu nikapiik, log lë bë Yesu nare Anutu nema vesa. ⁵⁶ Lob tahi bë, “Om ham gwengo rë! Sa halë bë yägek tatekin yi, log Mehönnon Nalu nare loḵ Anutu nema vesa!”

⁵⁷ Lob dereseeh rur raḵ gedemir nengaj, log sir pin kedi deserög meya dejom Stepan ahon, ⁵⁸ gederot yi medeḵo medeya Yerusalem ḵatum degwa dobnë, log mëm detengwa yi raḵ gelöng

bediik. Lob alam sën denër gagek kuungsën raḵ yi lo dekah hir tob mugin bedetung menedo loḵ mehö magëm ti arë nebë Saulus vaha bemedo neḡin, ⁵⁹ log mëm ya detengwa Stepan raḵ gelöng. Nahën denesis yi raḵ gelöng, log pevis mejom raḵ bë, “Mehöböp Yesu! Gweḵo sanog nöḵ vu hong!”

⁶⁰ Lom tung lus luḵ getahi bë, “Mehöböp, su ḡebo doḵ nah hir ngaa nipaya sënë!” Log diik ya.

8

Saulus Nevong Paya Vu Kerisi-yi-alam

¹ Saulus vo gadu loḵ sir in desis Stepan mediik. Lob vu buk saga alam deḵedi in bë debo maggin böpata rot vu Kerisi-yi-alam vu Yerusalem medebasap sir. Lob Kerisi-yi-alam pin deveya medeketëḵin sir medeya distrik Yudea lu distrik Samaria gesinarë nyëdahis mu yö nahën denedo nyëḡ böp Yerusalem. ² Galam vahi sën denesepa loḵ Anutu yi gagek medenero lo, sën mëm delev Stepan gedesu böpata rot in yi.

³ Log Saulus mala nesepa bë kevoḵ Yesu yi alam benama na verök yi, lob nesepa loḵ beggang pin beneloḵ ya beneḵo maluh gavëḵ ving, benedadii sir ya ḵarabus.

Denër Bengö Nivesa Vu Samaria

⁴ Lob Kerisi-yi-alam sën deveya medeya jeggin jeggin lo denëḵo loḵ rot beya denenër Bengö Nivesa yoh vu nyëḡ. ⁵ Pilip luḵ meya nyëḡ böp ti vu distrik Samaria, lob nër Kerisi vu sir. ⁶ Alam ngahiseḵë denḡo yi gagek los delë ngaa böp sën nevong lo, lom debë nengaj vu yi pangsen. ⁷ In denelë gememö nipaya sën negwang ya alam

ngahisekë ayoj lo dengeek geto deya in sir. Log alam ngahisekë sekëj neselöngin, gevahaj nipaya, og nijvesa nerak. ⁸ Lom mëm alam ayoj tee yi rot vu nyëg saga.

⁹ Lob mehöti arë nebë Simon nedo saga, beyi mehö nerob alam los nevong yesek lu ngaa ag-gagga, menevong balam Samaria* kwaj neya ngahi in yi gedenër bë yi mehö böp ti. ¹⁰ Lob alam ggev los alam meris pin nijwëek bë degengo yi gagek, lob denenër bë, “Mehö saga ko Anutu niwëek böpata yönon!” ¹¹ Nijwëek in bë degengo yi gagek in nerob alam buk ngahisekë los nevong yesek medenelë yi ngaa böp nebë sënë, lob kwaj neya ngahisekë.

¹² Lok tum mëm Pilip nër Bengö Nivesa rak Anutu-yi-nyëg los nër Yesu Kerisi bengö rangah, lom maluh los avëh pin devong ving bederipek bël. ¹³ GeSimon vong ving nebë saga ving beripek bël, lob tum nesepa Pilip beya ving yi. Nelë ngaa böp aggagga ngahisekë sën Pilip nevong lo, lob kwa neya ngahisekë.

¹⁴ Log tum alam sinarë sën nahën denedo Yerusalem lo dengo bë alam Samaria* deko Anutu yi gagek rak, lom devong Pita lu Jon deya vu sir. ¹⁵ Luho deluk meya deto, lom dejom rak vu Anutu in bë gevong Anon Vabuung vu alam sën denevong ving lo. ¹⁶ In Anon Vabuung su lok yam ggërin ayoj rë, geyö nahën. Gak yik deripek bël rak Yesu arë mu. ¹⁷ Om luho debë nemaj rak sir, lom mëm Anon Vabuung lok yam ggërin ayoj.

¹⁸ Lob Simon lë bë sinarë luho debë nemaj rak sir bAnon Vabuung lok yam ggërin ayoj, lom ko

monë ya vu luho ¹⁹ genër bë, “Melu bo niwëek saga vu sa geving, in nabë sa gebë nemag jak mehöti, og Anon Vabuung dok nam gërin yi.” ²⁰ Rëk Pita nër vu yi bë, “Höm monë mala nama na verök yi, behong geving! In gekuung bë geyoh vu bë gebago Ngaa sën Anutu vong nyëmasën vu hillo jak monë! ²¹ Su rëk gedok vu he in huk sënë geving rë, in Anutu lë bë ayom nipaya. ²² Om gegwërin ayom begweruu demim vu kwam nipaya saga, gegenajom jak vu Mehöböp in kevoh hong ngaa nipaya sën neggëp loğ ayom aga na. ²³ Sa halë bë ayom sis yi pangsën, gengaa nipaya loğ nare ayom bejom hong ahon.”

²⁴ Lom Simon neggöneng genër yah vu luho bë, “Om maam melu ngo najom jak vu Mehöböp in mëm dok vu sa gengaa sën melu nër lo ti su natök vu sa!”

²⁵ Lob sinarë luho saga denër Yesu rangah be-devong Mehöböp yi gagek yoh vu alam, log mëm luho deyah Yerusalem. Lob luho yah denër Bengö Nivesa rangah vu beggang-bu ngahisekë vu distrik Samaria ggëp aggata.

Pilip Nër Bengö Nivesa Rangah Vu Etiopia Ti

²⁶ Log Mehöböp yi angër ti nër vu Pilip bë, “Kwedi gena los ahë sën aggata nevu Yerusalem geya nehö ayo Gasa. Aggata sën neyoh ya nyëg-yumeris lo.”

²⁷ Lob Pilip kedi rak meya. Loğ mehö nyëg ngwë ti vu Etiopia neyoh aggata saga meneya. Etiopia hir avëh-los-bengö Kandase yi hur böp yi, benegin yi monë los yi kupek nivesa vesa pin. Mehö sënë ya mejom rak vu Anutu ggëp Yerusalem geyom

to aggata meneyah. ²⁸ Medo netevin mehö-nenër-gägek-rangahsën Yesaya yi kapiya rak yi karis meyom to aggata vuheng in bë nah mena yi nyëg. ²⁹ Lob Anon Vabuung nër vu Pilip bë, “Gena dus vu karis saga megena geving!”

³⁰ Lob Pilip serög meya dus vu, lob ngo bë mehö saga netevin mehö-nenër-gägek-rangahsën Yesaya yi gägek, lob loḵ tepëḵ in yi bë, “Maḵ gägek sën genër aga, maḵ gerak degwa ni ma ma?”

³¹ Loḵ mehö saga nër yah vu Pilip bë, “Bë mehöti su tateḵin vu sa rë, og sëḵ jaḵ degwa ni nabë va?” Lob nër vu Pilip bë, “Gejaḵ nam vavunë balu ajaḵ karis mana!”

³² Gägek sën neggëp loḵ Anutu-yi-kapiya be-mehö-ë netevin lo sënë:

“Deli yi yam nebë sën deneli sipsip yam in bë dengis menadiik, gesu nevengwëng rë.

Nebë sën denekeping sipsip nalu niviiis, rëḵ su nesu rë.

³³ Devong nimumsën rot vu yi, rëḵ mehöti su kedi rak meloḵ vu yi menër yi gägek mero rë gema.

Ma rëḵ yi mewis tena in hil nanër rë?

In desis yi mediik pevis bemala ma gesu nedo dob rë.”

³⁴ Lom avëh-los-bengö yi hur sënë nër vu Pilip bë, “Getateḵin vu sa rë! Mehö-nenër-gägek-rangahsën nër gägek sagi rak re? Yö nër rak yi, ma nër rak mehö gwë?”

³⁵ Lob Pilip tateḵin Anutu yi gägek dus ti saga genër Yesu yi Bengö Nivesa degwa tato vu yi. ³⁶ Ggovek geluho medo denetetuu aggata

medeneya beya deto bël ti, lob mehö saga nër bē, “Gwelë! Bël neggëp! Yoh vu bē gejipek sa ma ma?”

³⁷ [Loḵ Pilip nër yah vu yi bē, “Bē gevong ving anon loḵ ayom, og mēm!” Rëḵ bē, “Sa hevong ving Yesu Kerisi bē Anutu nalu yi!”] ³⁸ Lob mēm nër bē karis bare, log luhoho medelū ya bël, bemēm Pilip daḡoo yi luḵ ya bël.

³⁹ Log luho deraḵ yom roneḵ, lob Mehöböp yi Anon Vabuung ḵo Pilip ya, gemehö sënë su lë yi ggökin rë, rëḵ mu kwa vesa rot mesepa yi aggata beya. ⁴⁰ Gaḵ Pilip, og Anon Vabuung ḵo yi metöḵ ya Asotus pevis, lob ya meyoh vu nyëḡ böp pin menër Bengö Nivesa rangah. Beya rot beya metöḵ ya Sisarea.

9

Saulus Ggërin Yi Tu Kerisi Yi Mehö (Sn 22:4-16; 26:9-18)

¹ Log Saulus nahën nenër gagek los niwëëk bē gevong paya vu Mehöböp yi hur bengis sir medenadiik. Lob ya vu alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp, ² benër vu yi bē kevu ḵapiya noh vu alam Yuda hir dub-supinsën-yi pin sën denedo Damaskus lo bebo vu yi. Lob ggev böp kevu gagek loḵ ḵapiya saga nebë, “Nabë Saulus sënë natöḵ vu maluh ma avëh la gedenesepa loḵ Yesu yi aggata, og gagek ma genaduu sir megeḵo sir nam Yerusalem.”

³ Log Saulus losho ahëvavu la deya raḵ beya deverup dus vu Damaskus, lob pevis bengaa ti vër vu yaḡek nebë davës beluḵ yam jëh raḵ sir. ⁴ Lob Saulus vës betetolin beya neggëp dob, log ngo gagek ti yam vu vavunë bē, “Saulus, Saulus!

Gëvo vanë vu sa in va?” ⁵ Rëk Saulus nër yah bë, “Mehöböp, hong re?” Rëk gägek lo yom ggökin bë, “Sa Yesu sën genevong vanë vu sa lo. ⁶ Rëk mu kwedi jak megena nyëg böp sagu, genahub rëk mëm mehöti rëk nanër ngaa sën gwevong lo tato vu hong!” ⁷ Galam sën deneya ving Saulus lo denare rëk denelëk besu deyoh vu bë debengwëng rë. Log dengo gägek saga dedun rëk su delë bë mehöti nedo rë.

⁸ Loḵ mëm Saulus kedi nare bemala netum rëk nahën mala nepengipin rot, lom maam dejom loḵ nema bedeli yi ya nyëg böp Damaskus. ⁹ Benedo buk löö, rëk mu yö nahën mala ḵenod rot, log su negga nos los nenum bël rë.

¹⁰ Loḵ Anutu yi hur maluh ti nedo Damaskus arë nebë Ananias. Lob Mehöböp tato yi vu belë nebë pesepsën, genër vu yi bë, “Ananias!” Rëk bë, “Mehöböp, sa nado-ë!” ¹¹ Lob Mehöböp nër vu yi bë, “Kwedi gena aggata ti sën denenër arë nebë Aggata Niröp agu. Gena Yudas yi beggang lob mëm gedok tepëḵ in Tarsus ti sën denenër arë nebë Saulus. Mehö sagi medo nejom raḵ ¹² genelë ngaa nebë pesepsën bë mehöti arë nebë Ananias neloḵ ya beggang ayo mebë nema raḵ yi in bë gevong bemala natum megelë nyëg gökin.” ¹³ Rëk Ananias nër yah vu bë, “Mehöböp, sa hango alam ngahiseḵë denenër mehö saga bë nevong huk agga nipaya rot vu hong alam vabuung pin vu Yerusalem, ¹⁴ lob ḵo gägek vu alam-deneḵo-seriveng hir ggev in bë naduu alam sën ayej neloḵ hong vu agi, in bë dena ḵarabus.” ¹⁵ Rëk Mehöböp nër yah vu bë, “Gena! Mehö saga og sa hur ti. Sehooin yi raḵ ggovek ya in geḵo sa bengög bena

nanĕr vu alam-yu-ngwĕ losho hir alam-los-bengĕj, gevu alam Israel geving. ¹⁶ Log sengo rĕk tato nivanĕ aggagga pin sĕn rĕk natĕk vu yi jak sĕn nanĕr sarĕg rangah lo vu yi.”

¹⁷ Lob Ananias ya rak. Ya verup beloĕ ya Yudas yi beggang ayo log pevis mebĕ nema rak Saulus genĕr vu bĕ, “Arig Saulus! Mehĕbĕp Yesu sĕn tĕk vu hong loĕ aggata lo vong sa beseyam in bĕ malam natum gĕkin nah, gemĕm Anon Vabuung doĕ nam gĕrin ayom.” ¹⁸ Ngaa sĕn ggĕrin Saulus mala lo ni nebĕ gĕl niĕpis mekehe ya pevis, log mala tum ggĕkin gemĕm kedi beripek bĕl.

¹⁹ Log mĕm Saulus gga nos bemĕm niwĕĕk loĕ yah, benedo buk vahi ving Yesu yi hur vu nyĕg bĕp Damaskus.

Saulus Nĕr Bengĕ Nivesa Vu Alam Damaskus

²⁰ Log pevis meya meyoh vu alam Yuda hir dub-supinsĕn-yi ggĕp nyĕg bĕp Damaskus benĕr Yesu yi gĕgek rangah nebĕ, “Mehĕ saga yi Mehĕbĕp Nalu!”

²¹ Alam pin dengo yi gĕgek lob delĕk pangsĕn bekenuj ya gedeloĕ tepĕk vu sir bĕ, “Mehĕ saga maĕ sĕn yik nevonĕg paya vu alam sĕn ayej neloĕ Yesu arĕ vu Yerusalem lo! Maĕ yik yi saga sĕn gwĕbeng verup agi in naduu sir sĕnĕ megeĕo nah vu alam-deneĕo-seriveng hir ggev-ĕ?” ²² Rĕk Saulus kedi menĕr gĕgek los niwĕĕk ata, lob alam Yuda sĕn denedo vu Damaskus lo dengo yi gĕgek, lom kwaj ya ngahi in tato vu sir yĕnon bĕ Yesu yi mehĕ sĕn Anutu ggooin yi rak netu Kerisi.

Alam Yuda Desis Begĕ Vu Saulus Lom Veya Meya

²³ Buk ngahisekë ya ggovek ya lob alam Yuda vu nyëg böp Damaskus dejoo gagek in bë dengis Saulus menadiik. ²⁴ Rëk ngo hir gagek saga bë vare denegin yi loḵ aggata avi pin yoh vu buk los rangah in bë dengis yi benadiik. ²⁵ Rëk alam sën denḡo yi gagek medenesepa loḵ lo deḡo yi buk medetunḡ loḵ kaḡaḡaad medevonḡ ggök ya kaḡum ḡelönḡ yu vavunë vu nyëg böp saga nenga, medesejun aggis in yi ḡeluk ya dobnë beya.

Saulus Yah Nedo Yerusalem

²⁶ Saulus yah meya betök yah Yerusalem, lom vongin bë loḡo Yesu yi hur demedo jevuh ti, rëk deneggöneng in yi, in kwaj nevo bë su Yesu yi hur maluh yi yönon rë. ²⁷ Rëk Barnabas ko Saulus beya vu sinarë nyëdahis lo, ḡetateḡin bë Saulus lë Mehöböp ggëp aggata benër gagek vu yi om sën ggërin yi menenër Yesu arë rangah los niwëëk vu nyëg böp Damaskus rot. ²⁸ Ggovek lom mëm Saulus nedo ving sir medenesepa sir ggëp Yerusalem. Vong huk niwëëk benër Mehöböp arë rangah gesu ggöneng rë. ²⁹ Nër gagek raḡ Yesu vu alam Yuda sën denevengwëḡ Grik ayej lo ving, lob loḡo denemehoo sir in gagek saga, lom desero aggata in bë dengis yi benadiik. ³⁰ Rëk Kerisi-yi-alam vahi denḡo, lob deḡo yi bedeluk medeya Sis-area, bedevonḡ ya Tarsus. ³¹ Nebë saga lom mëm Kerisi-yi-alam pin vu distrik Yudea los Galilea ḡeSamaria denedo nivesa ḡemaggin su netök vu sir ggökin rë. Yesu yi huk saga niwëëk raḡ, lob yi alam pin deneggöneng in Mehöböp ḡedeneko arë raḡ, log Anon Vabuung vo niwëëk vu sir lob alam medo deneyam vu sir bengahijsekë loḵ.

Pita Vong Ainas Benivesa Raḵ

³² Lob Pita ya meyoḥ vu nyëḡ pin beya meto Luda benedo ving Anutu-yi-alam ggëp sagu.

³³ Lob tök vu Luda ti arë nebë Ainas. Sekë pin selöngin beneggëp loḵ beggang ayo yoh vu ta nemadvahi-bevidek-löö. ³⁴ Lob Pita nër vu yi bë, “Ainas! Yesu Kerisi vong benim vesa raḵ. Om kwedi gebahinin hong ḵanyë!” Lob Ainas kedi raḵ pevis.

³⁵ Lob alam Luda los Saron pin delë yi, lob mëm deggërin sir yom vu Mehöböp.

Pita Ggee Vu Tabita Bevesa Loḵ Yah

³⁶ Yesu yi hur avëḥ ti nedo Yopa arë nebë Tabita. Sën Grik ayej nenër nebë Dorkas lo. Lob nevong nivesa beneloḵ vu alam sën deneraḵ vu in nḡaa lo yoh vu buk pin. ³⁷ Lob loḵ buk saga niraḵ lob diiḵ. Lob deripek yi gedebë raḵ ya neggëp beggang ayo vavunë ti.

³⁸ Lob Yopa neggëp dus vu Luda, gehur maluh dengo bë Pita nedo Luda, lob pevis medevong mehö luu deḵo dik ya vu yi bë, “Genam vu he pevis, gesu genaköpek!”

³⁹ Lob Pita ngo gagek meya ving luho medeyah deverup lob deḵo yi ya beggang ayo vavunë. Lob avëḥ alov pin ya detetup loḵ yi gevare denesu medenetato tob los röpröp pin sën Dorkas semu vu sir loḵ buk sën yö nahën nedo mala vesa lo. ⁴⁰ Rëḵ Pita ruuk alam pin saga to deyah dobnë, log yun lus log jom raḵ. Log mëm peggirin mala ya vu heljeng genër bë, “Tabita, kwedi jaḵ!” Lob avëḥ mala tum belë Pita gekedi nedo. ⁴¹ Pita jom loḵ

Tabita nema beloḵ vu bekedi raḵ, log tahi Anutu-yi-alam los avëh alov saga deyam betato Dorkas vu sir bë vesa loḵ yah. ⁴² Gagek saga yoh vu alam Yopa pin medengo, lob sir ngahiseḵë ayoj neya timu vu Mehöböp.

⁴³ Lob Pita nedo buk ngahiseḵë ggëp Yopa. Nedo ving Simon sën mehö nesemu ḵabi lu ngaa raḵ reggu navi lo.

10

Angër Tök Vu Kornelius Menër Gagek Vu Yi

¹ Rom ti nedo Sisarea arë nebë Kornelius. Alam-begö-yi vu Itali hir kapten ti menegin alam mehödahis nemadvahi (100). ² Log losho yi alam pin sën denedo loḵ ti lo deneggöneng in Anutu medeneko arë raḵ. Nevo monë ngahiseḵë in bë doḵ vu alam Yuda sën deneraḵ vu in ngaa lo, geyö nejom raḵ vu Anutu yoh vu buk pin.

³ Lob buk ti loḵ 3 krök sehuksën, lob lë ngaa ti nebë pesepsën meneggëp rangah rot. Lë bë Mehöböp yi angër ti loḵ ya beggang ayo vu yi benër bë, “Kornelius!” ⁴ Lob Kornelius ḵenu verup begët yi, loḵ nër bë, “Mehöböp! Bë va?” Rëḵ angër nër yah vu Kornelius bë, “Anutu lë hong jomraksën gelë bë genelok vu alam sën deneraḵ vu in ngaa lo, log lë bë yoh vu, lob kwa nevo menedo. ⁵ Om gwevong mehö la dena Yopa bena denatök jaḵ Simon sën denenër arë ngwë nebë Pita lo bedegeḵo nom. ⁶ Mehö saga nedo loḵ Simon ngwë sën yi mehö nesemu reggu navi lo yi beggang, dus vu loo nenga.” ⁷ Angër nër gagek nebë saga vu Kornelius ggovek log ya raḵ, log Kornelius tahi yi hur luu

ving mehö-begö-yi ti. Mehö-begö-yi saga yi mehö-jomraksën-yi ving. ⁸ Lob Kornelius nër gägek saga pin mero vu lööho, log mëm vong lööho ya Yopa.

Pita Lë Ngaa Nebë Pesepsën

⁹ Lööho deya beya deneggëp aggata. Genyëg heng gelööho deya medeya dus raḵ vu nyëg böp Yopa log hes vuheng raḵ. Log Pita raḵ ya Simon yi beggang yu-tamangsën vavunë in bë najom jaḵ. ¹⁰ Lob diikahë, lob kwa vo bë ga nos rëḵ nahën deneyeh, lob lë ngaa ti nebë pesepsën yam vu yi. ¹¹ Lë yagek tatekin log ngaa ti luḵ meyam dob nebë sën denejom loḵ tob nyëketu lubeluu lo, geböpata rot. ¹² Lob reggu aggagga pin loḵ nedo. Ngaa pin sën denevëëng, gengaa pin sën vare deneya los deneggevek dob lo. ¹³ Lob gägek ti yam vu Pita ving bë, “Pita, kwedi gengis reggu begegwa!”

¹⁴ Lob Pita nër bë, “Ma rot, Mehöböp! Sa su rëḵ ga rë! Saḵ su naha ngaa nebë sënë rë. In he horek nenërin bë nipaya besu yohvu rë.” ¹⁵ Rëḵ gägek saga yom vu yi netu beron luu nebë, “Ngaa sën Anutu nër bë yohvu, saga su genanër nabë su yohvu rë!” ¹⁶ Ngaa pin sën agi töḵ vu Pita beron löö, log pevis betob sën yah meya vavunë.

¹⁷ Pita nahën kwa neya ngahi bë, “Ngaa sën sa halë agi degwa nebë va?” log alam Rom sën Kornelius vong sir yam lo deverup. Lööho deloḵ tepëḵ in Simon sën mehö nesemu reggu navi lo yi beggang, lob mëm verup denare loḵ veluung avi.

¹⁸ Log detahi medeloḵ tepëḵ bë, “Simon sën arë ngwë nebë Pita lo nedo sënë ma ma?” ¹⁹ Rëḵ Pita nahën kwa nevo ngaa sën lë nebë pesepsën lo, loḵ Anon Vabuung nër vu yi bë, “Gwengo? Mehö löö

denesero hong! ²⁰ Om kwedi geduk megena vu sir beham na. Su kwam na ngahi. Sengo hevong sir medeyam.” ²¹ Lob Pita luk ya vu alam saga benër bë, “Mehö sën ham nesero lo, yik sa sënë. Ma ham yam in-a?”

²² Loḵ denër bë, “Kornelius, sën alam-begö-yi hir kaptan lo vong he yam. Mehö yohvu sën neggöneng in Anutu geneḵo arë raḵ, galam Yuda pin denër bë yi mehö nivesa. Lob Anutu yi angër ti to menër vu yi bë gevong he nam in hong behil anah yi beggang in bë genḵo hong gageḵ.”

²³ Lom Pita nër bedeloḵ ya beggang ayo, bevo nos vu sir medegga gedeggëp. Log monbuk lob kedi meya ving sir, lob Kerisi-yi-alam la vu Yopa desepa sir medeya ving.

Pita Ya Kornelius Yi Beggang

²⁴ Ya deggëp buk ti vu aggata, loḵ mëm detoḵ ya Sisarea geKornelius medo negin sir. Tahi yi alam losho yi mehö la ggovek bedesupin sir benedo denegin sir. ²⁵ Pita to meloḵ ya beggang ayo, lob Kornelius to meya vu bepetev meneggëp loḵ Pita vaha in bë geḵo arë jaḵ. ²⁶ Rëḵ Pita jom loḵ nema mekedi nare genër vu bë, “Kwedi jak! Sa, og sa mehönon meris mu!” ²⁷ Lob luho devengwëng gedeyah beggang ayo vu alam ngahiseḵë sën desupin sir medenedo lo.

²⁸ Lob Pita nër vu sir bë, “Ham ngo raḵ ni bë horek niwëëk ata nërin he alam Yuda bë he su ayoh vu bë ana medo geving alam-yu-ngwë, ma ana vatëveḵ vu sir rë. Rëḵ Anutu tato vu sa nebë sa su nanër mehöti nabë nipaya ma su mehö yohvu rë. ²⁹ Om sën sa su ḵeyëh gageḵ rë. Gaḵ ham

kwetag sa lom seyam pevis. Rëk sa bë gango niröp nabë ham tahi sa in va?”

³⁰ Lob Kornelius nër bë, “Ngaa sënë tøk vu sa bebuk löö ruu ya ggovek ya. Sa medo najom rak lok sa beggang ayo rak 3 krök sehuksën lob pevis besa halë mehöti nare geyi tob veroo benikapiik.

³¹ Lob nër vu sa bë, ‘Kornelius, Anutu ngo hong jomraksën ggovek gemedo mekwa nevo monë lu ngaa pin sën genevong in bë dok vu alam sën denerak vu in ngaa lo. ³² Om gwevong mehö la dena Yopa bena denanër Simon sën denenër arë ngwë nebë Pita lo. Mehö saga nedo lok Simon ngwë sën mehö nesemu reggu navi lo yi beggang dus vu loo nenga.’ ³³ Om sën sa hevong mehö la deyök in hong. Lob gevong nivesa begeyam, om sën gwëbeng he pin ayam nado lok Anutu mala agi in bë he gango gäkek sën Mehöböp vong vu hong in bë genanër vu he lo.”

Pita Nër Gäkek Ggëp Kornelius Yi Beggang

³⁴ Lom mëm Pita nër bë, “Yönon rot, gwëbeng serak ni bë Anutu su kwa ya vu mehö los arë ma alam vahi mu rë. ³⁵ Gäk kwa nevo alam vu nyëg pin bë: Nabë sir ti göneng in yi begevong ngaa nohvu, og nelë yi nivesa.

³⁶ Yönon, Anutu vong yi gäkek vu he Israel, bevong Yesu Kerisi yi Bengö Nivesa vu he. Bengö Nivesa sën nër gäkek mamer vu he bë Yesu Kerisi tu alam pin hir Mehöböp. ³⁷ In ham ngo rak ngaa sën Yesu Nasaret nevong lo ni vorot. Wirek Jon nër gäkek bël-ripeksën-yi rangah, lob vu buk sagi Yesu verup ggëp Galilea, lob bengö ya meyoh vu nyëg pin vu distrik Yudea. ³⁸ Gemak ham rak ni

bë Anutu ggooin yi raḵ bevong Anon Vabuung los niwëek vu yi, lob ya meyoh vu nyëg pin beloḵ vu mehōnon. Anutu nevo niwëek vu yi, lob vong alam sën Satan nevong paya vu sir lo benijvesa neraḵ. ³⁹ Gehe sënë halë yi wirek, lob sën he nanër gägek rangah raḵ ngaa pin sën nevong vu Yerusalem los nyëg pin vu distrik Yudea lo. Gesën derekō yi raḵ ḵelepeko* gedesis mediik lo. ⁴⁰ Rëḵ buk netu löö lob Anutu nër bekedi raḵ yah, log tato yi rangah. ⁴¹ Su tato yi balam Yuda pin delë rë. Gaḵ yik yö tato yi vu he sën wirek Anutu ggooin he raḵ in bë he nanër yi gägek rangah lo. Kedi raḵ yah vu bedub, lob he ha los anum ving yi. ⁴² Log nër vu he bë he nanër yi gägek pin rangah vu mehōnon nabë Anutu ggooin yi raḵ in bë gengo alam-malaj-vesa los alam-diiksën pin hir gägek. ⁴³ Alam-denenër-gägek-rangahsën pin denër yi gägek rangah nebë: Anutu nekevoh alam pin sën ayoj neya timu vu Yesu lo hir ngaa nipaya ya raḵ Yesu arë los niwëek.”

Alam-yu-ngwë Deḵo Anon Vabuung

⁴⁴ Pita nahën nenër gägek saga, log Anon Vabuung yam raḵ ya alam pin sën dengo yi gägek agi lo. ⁴⁵ Alam Yuda sën ayoj neya timu vu Yesu wirek gedeyam ving Pita lo, delëk anon rot in denelë bë Anutu keseh Anon Vabuung raḵ alam-yu-ngwë ving. ⁴⁶ Dengo sir gedenenër ayej ag-gagga bedeneḵo Mehöböp arë raḵ, lob Pita nër bë, ⁴⁷ “Alam sënë deḵo Anon Vabuung nebë hil, om re rëḵ nanërin bël-ripeksën-yi in sir-a?”

⁴⁸ Lob nër vu alam sën deyam ving yi lo bë dejipek sir jaḵ Yesu Kerisi arë. Lob tum deketag

vu Pita bë medo buk la geving sir rë.

11

Pita Tatekin Kornelius Yi Gagek Vu Kerisi-yi-alam Ggëp Yerusalem

¹ Sinarë nyëdahis losho arij lo sën denedo yoh vu distrik Yudea pin lo dengo gagek bë alam-yu-ngwë deko Anutu yi gagek ggovek ya ving. ² Log Pita raq meyah Yerusalem, lob alam Yuda sën denesepa lok Yesu lo denër yi, in nijwëek bë degerah* alam sën deneggërin sir yah vu Yesu lo navij pin nabë sën sir Yuda lo. ³ Gedenër yi bë, “Geraq ya alam sën su derah* navij rë lo hir beggang gegewa nos ving sir!” ⁴ Rëk Pita tatekin ngaa pin sën tøk vu yi lo vu sir bë, ⁵ “Sa nado nyëg böp Yopa, besa medo najom rak lok hes vuheng, lob sa halë ngaa ti nebë pesepsën. Sa halë ngaa böpata nebë sën denejom lok tob nyëketu lubeluu, beluq vu yagek meyam to nedo dob dus vu sa. ⁶ Lob sa hetung malag rak tob saga ayo peggo rot, lob sa halë bë reggu aggagga pin sën denedo dob lo denedo lok. Reggu pin sën vare neya los neggevek dob lo, gesën nevéeng vavunë lo. ⁷ Lob sa hango gagek ti yam vu sa bë, ‘Pita, kwedi gengis reggu begegwa!’ ⁸ Rëk senër bë, ‘Mehöböp, ma rot! Sak su naha ngaa nebë sënë rë! In he horek nenërin bë nipaya gesu yohvu rë.’ ⁹ Lob gagek sën yam vu yagek lo nër vu sa netu beron luu nebë, ‘Ngaa sën Anutu nër bë yohvu lo, og su genanër saga nabë su yohvu rë!’ ¹⁰ Lob ngaa pin saga yam netu beron löö, log yah beya yagek ggökin.

11 Log mehöti nedo Sisarea bevong mehö löö deyam in sa lob pevis belööho verup denare loḵ beggang sën sa nado loḵ lo veluung avi. 12 Lob Anon Vabuung nër vu sa bë, ‘Gena geving sir. Su kwam na ngahi!’ Lob arig lo nemadvahi-bevidekti sënë deya ving sa behe ya malok ya Kornelius yi beggang. 13 Lob Kornelius nër vu he bë lë angër ti genare loḵ yi beggang ayo benër vu yi bë, ‘Gwevong mehö la dena Yopa bena denanër Simon sën arë ngwë nebë Pita lo nam. 14 Og rëḵ nanër gägek la vu hong, lob Anutu rëḵ geḵo hong los hong alam pin nom vu yi jaḵ gägek saga.’

15 Lob sa nahën nanër gägek vu sir, lob Anon Vabuung loḵ yam ggërin ayoj nebë sën loḵ yam ggërin hil muginsën lo. 16 Lob sa kwag vo Mehöböp yi gägek ggökin, sën nër bë, ‘Jon neripek alam rak bël mu, gaḵ Anon Vabuung rëḵ doḵ nam gërin ham.’ 17 Wirek hil ayod ya vu Mehöböp Yesu Kerisi, lob Anutu vong Anon Vabuung vu hil, lob yiḵ vong Anon Vabuung vu sir nebë saga. Nebë saga lob sa su nebë re in bë segërin Anutu rë?”

18 Dengo Pita yi gägek saga, lob devuu hir gägek sagi ya gedëḵo Anutu arë rak bedenër bë, “Oo maḵ Anutu yoh vu bë gërin alam-yu-ngwë ayoj nah vu yi geving in demedo malaj-tumsën.”

Kerisi-yi-alam Vu Antiok Deḵo Huk Rak Muginsën

19 Desis Stepan ggovek loḵ mëm maggin böpata töḵ vu Kerisi-yi-alam, lob deveya medeya beya depalët loḵ bedeya Ponisia los Kupros gAntiok. Rëḵ su denër Bengö Nivesa vu alam-yu-ngwë rë. Gaḵ yö ya denenër vu alam Yuda mu. 20 Loḵ sir la

vu dob Kupros, gevahi vu Kurene, deya nyëg böp Antiok bedenër gägek vu alam Grik ving. Denenër Mehöböp Yesu yi Bengö Nivesa rangah vu sir, ²¹ lob Mehöböp loḵ vu sir balam Grik ngahisekë devong ving medeggërin sir yah vu yi.

²² Lob Kerisi-yi-alam vu Yerusalem denḡo gägek sagi, lob devong Barnabas ya Antiok. ²³ Ya metoḵ ya vu sir lob lë bë Anutu vong semusemu benedo ving sir, lob ahë nivesa. Lom mëm lev horek loḵ sir pin bë degurek Mehöböp babu bekwaj bo yi timu noh vu buk pin. ²⁴ Barnabas yi mehö nivesa gAnon Vabuung pup ayo, bevong ving niwëek ata.

Lob alam yu böpata deggërin sir medeloḵ yam ving Mehöböp yi alam. ²⁵ Lob mëm Barnabas ya Tarsus in bë sero Saulus. ²⁶ Lob töḵ raḵ yi beḡo beyah Antiok, beluho denedo ving alam vu Antiok yoh vu ta ti, beluho detahu alam ngahisekë loḵ Anutu yi gägek. Lob mëm yik alam Antiok saga detahi ggev raḵ Mehöböp yi hur muginsën nebë Kerisi-yi-alam.

²⁷ Luho nahën denedo saga lob alam-denenër-gägek-rangahsën vahi vu Yerusalem deluḵ medeya Antiok, ²⁸ lob sir ti arë nebë Agabus kedi nare, log Anon Vabuung nër gägek rangah verup avi bë meyip böpata rëḵ natoḵ vu dob pin. Lob yi gägek saga anon raḵ loḵ mehö-los-bengö Klaudius yi buk. ²⁹ Lob Yesu yi alam vu Antiok dejoo gägek venuh bë degevang monë noh vu nemaj na vu arij lo vu distrik Yudea in doḵ vu sir. Denevong yoh vu sir ti ti, gesu deneggulin rë. ³⁰ Lob devo monë saga vu Barnabas lu Saulus beluho deḡo yah vu alam ggev vu Yerusalem.

12

Herot Sis Yakobus Mediik Geduu Pita Ya Karabus*

¹ Loḵ buk saga mehō-los-bengö Herot* jom Kerisi-yi-alam vahi ahon in bē ngis sir. ² Lom nēr vu yi alam-begö-yi bedeketöv Jon ari Yakobus kwa raḵ paëp bediik. ³ Lob lē bē alam Yuda ahēj ving huk nipaya saga, lob nēr vu yi ahēvavu bedetung Pita luḵ ya karabus ving. Jom yi ahon loḵ Buk-ggöksën-yi* yi buk ti, ⁴ betung yi loḵ ya nedo karabus, in kwa nevo bē Buk-ggöksën-yi* yi buk pin govek na log mēm geḵo menam bare alam Yuda malaj. Nebē saga log tato alam-begö-yi lubeluu lubeluu yoh vu yu lubeluu in degegin Pita medepkwë sir in.

⁵ Lob medo denegin Pita loḵ karabus, rëḵ Anutu-yi-alam medo denejom raḵ in yi los ayoj dahis vu Anutu buk gerangah.

Angër Ti Ko Pita Vër In Karabus

⁶ Deduu Pita raḵ sêng böp luu benedo karabus gemëm Herot* vongin bē geḵo yi nam gägek monbuk. Alam-begö-yi luu denare veluung avi benegin, log deduu luu nemaj vetii Pita nema vahi vahi geneggëp loḵ luho vuheng atov bebuk vuheng raḵ.

⁷ Loḵ Mehöböp yi angër ti verup benikapiik jëh raḵ beggang karabus saga ayo. Lob angër sis Pita kweben genër vu yi bē, “Kwedi jaḵ pevis!” Lob sêng luho vepul in Pita nema beto nedo. ⁸ Log angër nēr vu yi bē, “Gwevëh hong kabi los gwetung hong suu nah!”

Pita vong nebë saga, lob angër nër ggökin bë, “Gejöp hong röpröp-ayööng-yi nah gegetamuin sa!”

⁹ Lob Pita vuu beggang karabus ayo getamuin yi beya, rëk mu su rak ngaa sën angër vong vu yi agi ni bë yönon rë, gaḵ kuung bë maḵ neggëp melë pesepsën mu. ¹⁰ Luho deya, beya dekesuu alam-begö-yi la ggovek ya, geluho ya deverup dekesuu la ving gedetök ya reping aën sën deduḵ nah dobnë lo, lob reping saga yö tahinin yi in luho geluho to deya dobnë beya deyoh ya aggata ti. Log pevis bangër mehor bevuu Pita geya.

¹¹ Loḵ mëm Pita kënu loḵ yah lob nër bë, “O gwëbeng mëm serak ni rot bë Mehöböp vong yi angër yam ḵo sa vër loḵ Herot* nema, gelok ngaa pin sën alam Yuda kwaj nevo bë degevong vu sa lo.” ¹² Pita kwa vo nebë saga ggovek, log mëm ya meya Jon sën denenër arë ngwë nebë Markus lo ata Maria yi beggang. Alam ngahisekë desupin sir rak beggang saga bemedo denejom rak. ¹³ Log Pita ya verup nare dobnë gepepa rak reping, lob hur avëh ti arë nebë Roda ya in bë tahinin. ¹⁴ Lob ngo Pita aye berak ni lob kwa vesa rot beḵenu pesöng ya, lom kwa virek gesu tahinin reping rë, gaḵ serög meyah beggang ayo benër vu sir bë, “Pita verup nare loḵ veluung avi!” ¹⁵ Rëk denër vu bë, “O! Maḵ genepesep!” Rëk pasang nër niwëëk bë, “Ma! Verup nare yönon rot!” Loḵ denër bë, “Om maḵ sakaḵ kënu!” ¹⁶ Rëk Pita vare nepepa rak reping benarë rot, loḵ mëm detahinin gedelë yi, lob delëk meḵenuj ya.

¹⁷ Loḵ Pita vong nema bë ayej nama, log mëm turin gägek pin sën Mehöböp ḵo yi vër in beggang

karabus beto mejom dob lo vu sir. Log nër ving bë, “Ham na nanër gagek sënë vu Mehöböp ari Yakobus losho hil arid sën Kerisi-yi-alam lo.” Log Pita to meyah dobnë, beya nyëg ngwë.

¹⁸ Log mëm rangah rak behes mala tök lob alam-begö-yi delëk anon beyö denelok tepëk vu sir medenenër bë, “Pita ya tena?” ¹⁹ Lob Herot* vong yi alam-begö-yi ya denesero Pita, rëk ma gesu detök vu yi rë. Lom mëm Herot* loğ tepëk in alam-begö-yi lubeluu sën denegin Pita buk lo rot. Rëk ma lob nër bedesis sir medediik, log tum Herot* vuu distrik Yudea geluğ meya nedo nyëg böp Sisarea.

Herot Diik Ya*

²⁰ Log Herot* ahë sengën böpata vu alam Ture los Sidon, lob desupin sir in bë dena vu yi. Lob desemu gagek vu Blastus sën negin yi beggang los kupeğ lo ggovek rë bë rëk doğ vu sir, loğ mëm desu vu mehö-los-bengö Herot* bë semu gagek saga gedemedo. Nij wëëk bë gevong nabë saga in denebago nos loğ yi dob, gağ nabë nama, og rëğ degeko nos vu tena?

²¹ Lob Herot* ggooin buk ti rak, lob vunëk rak alam-los-bengöj hir tob vunëksën, gerak nedo alam-los-bengöj hir sëa benër gagek vu sir. ²² Lob alam saga detahi bedeko yi rak bë, “Aye nebë anutu ti nevengwëng! Gağ mehönon og su denenër gagek nebë sugu rë!” ²³ Rëk Herot* su dahun arë vu sir genër bë degeko Anutu soğek arë jağ rë, om Mehöböp yi angër vong bebebën gga ahë pevis mediik.

²⁴ Log Mehöböp yi gagek niwëek raq meyoh vu nyëg pin. ²⁵ Lob Barnabas luho Saulus devong hir huk vu Yerusalem beggovek ya, log mëm luho deyah medeya Antiok. Luho deko Jon sën arë ngwë nebë Markus lo sepa, meya ving luho.

13

Devong Barnabas Luho Saulus Deya Huk Sinarë Nyëmuğinsën

¹ Kerisi-yi-alam vu Antiok hir alam-denenër-gagek-rangahsën la, getatovaha la, medenedo. Sir sën arëj agi: Barnabas, geSimeon sën denenër arë ngwë nebë Veriik lo, geLusius vu Kurene ga, Manain sën luho mehö-los-bengö Herot* derig loq ti lo ga, Saulus. ² Denedo loq buk ti lob sir sën Kerisi-yi-alam agi ayej ggërin nos medenedo, gemedo denejom raq vu Mehöböp. Lob Anon Vabuung nër vu sir bë, “Ham gooin Barnabas luho Saulus jaq in huk sën sa tato luho in bë luho degevong lo.” ³ Lob ayej ggërin nos gedenejom raq ggökin, gemëm debë nemaj raq luho gedevong luho ya.

Luho Denër Bengö Nivesa Ggëp Kupros

⁴ Anon Vabuung vong luho ya, lob luho deluq medeya Selusia mederaq yaq vu saga bedeggök loo medeya Kupros. ⁵ Luho detök ya Salamis, lob luho denër Anutu yi gagek loq alam Yuda hir dub-supinsën-yi la. Jon sën arë ngwë nebë Markus lo neya ving luho beneloq vu luho. ⁶ Lob lööho detetuu aggata medeya deyoh vu dob Kupros vahi sagu, belööho detök ya Papos. Lob lööho detök raq Yuda ti arë nebë Bar-Yesu. Yi mehö nerob alam los nevong yeseq lu ngaa aggagga, rëq nenër yi bë

yi mehö-nenër-gägek-rangahsën ti. ⁷ Mehö-nenër-gägek-kuungsën sënë nevang huk vu kiap böp arë nebë Sergius Paulus, mehö kwa böp. Lob Sergius sënë tahi Barnabas luho Saulus deya vu yi in bë luho denanër Anutu yi gägek begengo. ⁸ Rëk mehö nerob alam Bar-Yesu sën denenër arë lok Grik ayej nebë Elumas lo, nevang in bë gërin luho gekiap su gërin yi besepa dok Yesu. ⁹ Rëk Anon Vabuung lok ya meggërin Saulus sën denenër arë ngwë nebë Paulus lo ayo, lob tung mala rak Elumas niwëek genër bë, ¹⁰ “Satan nalu hong! Genevang ayem vu gägek anon pin! Gägek kuungsën pin los gägek nipaya saga pup ayom ya! Genevang paya vu Mehöböp yi aggata nivesa pin! Maḵ su kwam nevo bë gwevuu na rë? ¹¹ Om gwengo! Gwëbeng Mehöböp nema vongin ngis hong bemalam gemir. Su rëk gwelë nyëg rë gerëk gemedo nabë saga noh vu buk ngahi rot!” Paulus nër bë sagi, log pevis bElumas mala raru lok, log ketul lok beya nesero mehönon sën denajom dok nema bedetato aggata vu yi lo. ¹² Kiap böp lë ngaa saga, lob vong ving. In lëk anon meranga nema in Mehöböp yi gägek.

Luhu Devong Huk Ggëp Antiok Ngwë Vu Distrik Pisidia

¹³ Paulus losho alam sën desepa yi lo devuu Papos, log yag ḵo sir ya Perga ggëp distrik Pampulia, rëḵ Jon sën arë ngwë nebë Markus lo vuu sir geyah meya Yerusalem. ¹⁴ Gesir vu Perga beya detök ya Antiok vu distrik Pisidia. Log Buk-sewahsën-yi* lob delok ya dub-supinsën-yi beto denedo ving alam Yuda. ¹⁵ Alam ggev detevin Moses yi horek los alam-denenër-gägek-rangahsën hir gägek vu

alam ggovek ya, log mēm denēr vu Paulus losho alam sēn desepa yi lo bē, “Arig lo, nabē ham gāgek la neggēp in bē bo niwēēk doḵ alam ayoj, og ham nanēr nam.”

¹⁶ Lob Paulus kedi nare mevong nema raḵ bē ayej nama, log mēm nēr bē, “Ham alam Israel sagi, geham alam-yu-ngwē sēn ham nehōneng in Anutu menēko yi raḵ lo, ham gwengo rē! ¹⁷ Hil Israel hil kenud lo denedo nebē alam-yu-ngwē loḵ dob Ejep wirek, loḵ mēm Anutu ggooin sir raḵ bevong bengahijsekē loḵ, loḵ tum ko sir vēr in nyēg saga raḵ niwēēk. ¹⁸ Lob jom yi ahon loḵ nyēg-yumeris genegin sir yoh vu ta mehōdahis luu. ¹⁹ Tum vu Kanaan lob Anutu kevoh alam yu nemadvahi-bevidek-luu ya, log vo hir dob vu alam Israel. ²⁰ Lob dejom dob sēnē ahon medenedo loḵ yoh vu ta 450. Log ggooin alam ggev raḵ in bē degegin sir. Rot beberup loḵ mehō-nenēr-gāgek-rangahsēn Samuel yi buk.

²¹ Lob vu buk saga denesu vu Anutu bē gevong mehō-los-bengō ti in gegin sir, lob Anutu vong Saulus sēn Kis nalu lo vu sir. Yi degwa vu Benjamin, lob tu mehō-los-bengō menedo yoh vu ta mehōdahis luu. ²² Rēḵ mēm Anutu ruuk yi ya getung Davit netu hir mehō-los-bengō loḵ yah ben. Tatekin Davit vu sir bē, ‘Sehooiin Yese nalu Davit raḵ ggovek. Sahēg ving yi vorot, in rēḵ tamuin sa gāgek.’ ²³ Anutu vong yoh vu sēn nēr wirek bē rēḵ gevong lo, lob anon raḵ. Vong Davit* yi mewis ti sēn Yesu verup vu Israel in bē geḵo hil vēr in hil ngaa nipaya nyēvewen. ²⁴ Yesu yō nahēn, log Jon mugin benēr gāgek rangah vu alam Israel pin bē degērin sir vu hir ngaa nipaya gedejipek bēl. ²⁵ Lob

dus raḵ in bë Jon yi huk govek na, lob nër bë, ‘Ham kuung bë sa re? Sa su mehö sën ham negin lo rë. Om ham gwengo rë! Mehöti sën rëḵ tamuın sa menam, og sa su mehö niḡ vesa yohvu in bë sa natu yi hur ti meḵevelekin vaha suu rë.’

²⁶ Arig lo, ham sën Abraham yi mewis ham, geham alam-yu-ngwë vahi sën ham nehöneng in Anutu lo, og Anutu vong ḡagek sënë yam vu hil pin in bë geḵo hil vër in hil nḡaa nipaya nyëvewen.

²⁷ Alam sën denedo Yerusalem losho hir alam ggev lo su deraḵ Yesu sagi ni nivesa rë, gesu detöḵ raḵ alam-denenër-ḡagek-rangahsën hir ḡagek sën denenër loḵ Buk-sewahsën-yi* pin lo degwa rë. Om dejoo yi ḡagek bë nadiiḵ, lom ḡagek sën alam-denenër-ḡagek-rangahsën denenër wirek lo anon rak. ²⁸ Su delë bë vong nḡaa ti paya in bë dengis yi rë, rëḵ detahi niwëëḵ vu Pilatus bë ngis yi menadiiḵ. ²⁹ Devong yoh vu nḡaa pin sën alam-denenër-ḡagek-rangahsën dekevu wirek meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo, banon raḵ ggovék ya. Log deḵo yi vër vu ḵelepeḵo* beya debë yi ya bedub. ³⁰ Rëḵ Anutu vong bekedi raḵ yah vu bedub ggökin. ³¹ Kedi raḵ vu bedub, lob tato yi vu alam sën denesepa yi vu Galilea wirek gederāḵ medeya Yerusalem ving yi lo. Lob gwëbeng alam saga sën medo denenër yi ḡagek rangah vu mehönon.

³² Lob he yam in bë nanër yi Bengö Nivesa vu ham nabë nḡaa sagi sën wirek Anutu nër vu hil ḵenud lo bë rëḵ gevong lo, ³³ saga gwëbeng Anutu vong banon raḵ vu hir mewis lo sën hil agi ggovék ya. Saga nebë vong meYesu kedi raḵ yoh vu ḡagek

sën neggëp loḵ Saam netu luu lo bē:

‘Sa nalug hong. Sa haḵo hong gwëbeng!’

³⁴ Log nër wirek bē rëḵ gevong bekedi jaḵ nah vu bedub, gesu yoh vu bē rëḵ gëp mepetar na rë, in Anutu nër bē:

‘Sëḵ gevong ngaa nivesa vesa pin sën wirek senër bē sëḵ gevong vu Davit lo vu ham yönon.’

³⁵ Log tateḵin gägek sënë raḵ gägek ngwë sën nebë: ‘Su rëḵ gwevu hong mehö vabuung mepetar na rë.’

³⁶ Hil araḵ ni bē Davit nedo dob, lob nevong huk yoh vu Anutu kwa Beverup loḵ buk sën diiḵ lo. Lob delev yi beya neggëp ving ama lo bu lo bemëm petar ya yönon. ³⁷ Gaḵ mehö sën Anutu vong mekedi raḵ lo, og saga su petar ya rë. ³⁸ Om arig lo, sa bē ham jaḵ ni, om sën he nanër gägek rangah vu ham bē: Mehö saga sën yoh vu bē kevoh ham ngaa nipaya na. ³⁹ Moses yi horek og su yoh vu bē rëḵ kevoh ham ngaa nipaya na genanër nabë ham alam yohvu rë. Rëḵ mehö saga sën mëm yoh vu bē kevoh alam pin sën ayoj na timu vu yi lo hir ngaa nipaya pin na, genanër sir nabë sir alam yohvu. ⁴⁰ Nebë saga, om ham gwegin ham! In ngaa sën alam-denenër-gägek-rangahsën denenër wirek lo su natöḵ vu ham. Sën nebë:

⁴¹ ‘Ham sën nenër gägek pelësën, ham gwelë!

Ham kwamin na ngahi, beham malamin nama!

In sa hevong huk ti loḵ ham buk sën ham nedo-ë, rëḵ mu nabë mehöti nanër sagi vu ham, og ham su rëḵ gwevong geving yi gägek rë!’ ”

⁴² Ggovek log Paulus luho Barnabas bē geto denah dobnë, lob alam saga denër vu luho bē

luho nom denanër gagek sagi dok Buk-sewahsën-yi* ngwë tamusën gök nahin. ⁴³ Log deketëkin sir, loḵ alam Yuda ngahiseḵë loḵo alam-yu-ngwë sën deggërin ayoj medenejom raḵ ving alam Yuda lo deya vu Paulus luho Barnabas, lob luho delev horek loḵ sir bë nij wëëk bedegevong geving Anutu yi semusemu sën nevong vu sir lo.

⁴⁴ Log Buk-sewahsën-yi* ngwëgu, lob alam vu nyëg saga pin yam desupin sir in bë degengo Anutu yi gagek. ⁴⁵ Rëḵ alam Yuda delë alam ngahiseḵë yam denedo, lob ayoj sis yi vu luho gedemehoo Paulus yi gagek pin bedenër gagek nipaya raḵ. ⁴⁶ Nebë saga lom Paulus lu Barnabas denër yah niwëëk ata bë, “Yönon! Huk neggëp vu aluu bë alu gaḵo Anutu yi gagek sënë nam vu ham namugin. Rëḵ ma geham ruu demimin vu, lob saga tato bë ham su yoh vu bë rëḵ medo malamin-tumsën degwata rë. Om ham gwengö rë! Alu rëḵ peggirin he nah benanër vu alam-yu-ngwë sënë.

⁴⁷ In Mehöböp nër vu he bë:

‘Sa hevong hong in genatu alam-yu-ngwë hir rangah,
megedoḵ vu sir noh vu dob pin megweḵo sir nom vu sa.’”

⁴⁸ Alam-yu-ngwë saga denḵo yi gagek, lob ahëj nivesa rot in Mehöböp yi gagek, galam pin sën Anutu yö ggooin sir raḵ bë demedo malaj-tumsën degwata los degwata lo devong ving. ⁴⁹ Lob Mehöböp yi gagek saga ya meyoh vu nyëg saga pin. ⁵⁰ Rëḵ alam Yuda deloḵ avëh los arëj sën denejom raḵ ving sir lo la ahëj, gedeloḵ ggev maluh vu nyëg sagu la ahëj ving bë nij tebö in Paulus lu Barnabas gedegetii luho na in hir nyëg.

⁵¹ Lob luho detetëhin kebus in vahaj in bē tato hir huk nipaya sēn rēk gēp degwata vu sir lo vu sir, log luho deya Ikonium. ⁵² Lob sir sēn dengo Yesu yi gāgek ggēp Antiok medevong ving lo, ahēj nivesa rot gemēm Anon Vabuung luḵ yam ggērin ayoj.

14

Paulus Luho Barnabas Devong Huk Vu Ikonium

¹ Vu Ikonium og luho devong nebē sēn Antiok lo. Luho delok ya alam Yuda hir dub-supinsēn-yi bedenēr Bengō Nivesa rangah. Luho denēr nivesa, lob alam Yuda los alam Grik yu böpata devong ving. ² Rēk alam Yuda vahi su devong ving rē, lob delok alam dahis ahēj bedenēr gāgek nipaya raḵ Kerisi-yi-alam. ³ Paulus luho Barnabas denedo buk ngahi vu Ikonium gesu deneggöneng rē. Gaḵ luho nijwëek medenēr Mehöböp yi gāgek rangah, lob Mehöböp vong niwëek loḵ luho nemaj, beluho devong ngāa böp böp los huk aggagga in bē tato vu alam nabē gāgek semusemu sēn denenēr lo yōnon. ⁴ Rēk alam nyëg saga devasuh sir ya yu luu. Vahi degadu alam Yuda gevahi degadu sinarē luho.

⁵ Lob alam dahis ving alam Yuda medekedi ving hir alam ggev in bē degevong paya vu Barnabas luho Paulus. Devong in bē dengis luho jaḵ gelöng beluho denadiik. ⁶ Rēk luho dengo, lob deveya medeya distrik ngwë arē nebē Lukaonia medeya Lustra los Derbe los beggang-bu sēn denedo dus vu nyëg böp luu saga. ⁷ Bemēm luho denēr Bengō Nivesa rangah vu alam beggang-bu pin saga.

Paulus Luho Barnabas Devong Huk Vu Lustra

⁸ Lob mehöti nedo Lustra, su neggee meneya rë, in ata ƙo yi to los vaha nipaya. ⁹ Mehö sënë nengo Paulus nenër gagek, lob Paulus gët yi niwëëk gerak ni bë ayo neya timu beyoh vu bë nivesa jak. ¹⁰ Lob nër ya niwëëk bë, “Kwedi jak begebare!” Lob mehö sënë kedi rak pevis beggee meneya.

¹¹ Lob alam ngahisekë delë ngaa sën Paulus vong agi, lob detahi loƙ ayej Lukaonia nebë, “Anutu luu depöö mehönon rak bedeluk yam vu hil!” ¹² Bedenër Barnabas bë hir anutu-kuungsën Seyus, log Paulus nenër gagek, om denër yi bë hir anutu-kuungsën Hermes. ¹³ Anutu-kuungsën Seyus yi dub ti nedo ya los nyëg böp sagu nenga, lob Seyus yi mehö-neko-seriveng vunek vu burmakau nalu maluh la rak sesik beko meyam aggata avi in bë losho alam saga dengis bedebesi seriveng vu luho. ¹⁴ Loƙ sinarë Barnabas lu Paulus dengo gagek sënë, lob luho ayoj maggin rot bedekweek hir röpröp, geluho deserög bedeya delok ya alam vuheng atov bedetahi bë, ¹⁵ “Alam-e! Ham nevongin bë gwevong va? Aluu mehönon meris mu nebë ham! Alu bë nanër Bengö Nivesa vu ham in ham gwevuu ham ngaa kuungsën saga na geham peggin ham nom vu Anutu sën malatumsën degwa. Sën tung dob los yagek geloo los ngaa pin sën nedo loƙ lo. ¹⁶ Yönon, wirek Anutu lë mehönon mu, gedevong ngaa pin yoh vu yö kwaj. ¹⁷ Rëƙ su vun yi rot in bë ham dugin yi rë. Gaƙ nevong ngaa nivesa vesa vu ham mehönon. Nevong hob neto vu ham, los nevong beham nos anon nelok loƙ yi buk niröp. Nevong nos vu ham nebë saga, lob vong beham kwamin vesa.” ¹⁸ Luho

devong gagek sagi bedenare saheng saheng rot in bë degërin alam saga besu debesi seriveng vu luho.

Detengwa Paulus Raḵ Gelöng

¹⁹ Loḵ alam Yuda vu Antiok los Ikonium deyam, lom deloḵ alam saga ahëj, lob ahëj sengën bedetengwa Paulus raḵ gelöng. Dekuong bë diiḵ ya, lom dedadii to meya dobnë. ²⁰ Lom alam sën denevong ving lo yam detetup yi, rëḵ kedi raḵ beyah meya beggang. Log monbuk lom luho Barnabas kedi deya Derbe.

²¹ Luho denër Bengö Nivesa rangah vu nyëg sagu, lob alam ngahiseḵë detu Yesu yi hur. Saga ggovek loḵ luho deyah Lustra los Ikonium, medetöḵ yah Antiok vu distrik Pisidia ggökin, ²² bedevo niwëëḵ loḵ Kerisi-yi-alam ayoj medegadu sir, log luho delev horek vu sir bë, “Ham ngo ayomin na timu vu Kerisi niwëëḵ bemedo. Hil bë adoḵ na Anutu-yi-nyëg, rëḵ mu hil gaḵo maggin namugin rë.”

²³ Lob luho deggooin alam la raḵ yoh vu beggang-bu pin saga in denatu ggev medegegin Kerisi-yi-alam, log ayej ggërin nos gedejom raḵ in sir medetung sir loḵ ya Mehöböp sën ayoj neya timu vu yi ggovek lo nema in bë gegin sir.

Paulus Luho Barnabas Deyah Antiok Ngwë Sën Neggëp Suria Lo

²⁴ Ggovek ya saga log luho deyoh ya distrik Pisidia medetöḵ yah distrik Pampulia, ²⁵ lob luho denër Anutu yi gagek rangah ggëp Perga. Ggovek, log luho deluḵ medeya Atalia. ²⁶ Loḵ tum luho deraç yaḡ vu Atalia, bedeyah medeya Antiok. Yiḵ

Antiok saga sĕn wirek alam detung luho loĵ Anutu nema in bĕ gĕgin luho geluho na degevong yi huk sĕn luho denevong rot begwĕbeng agi. ²⁷ Log luho detoĵ yah Antiok lom mĕm desupin Kerisi-yi-alam pin, log luho deturin ngaa pin sĕn Anutu nevong vu luho lo rangah, gedenĕr bĕ Anutu tateĵin aggata vu alam-yu-ngwĕ bedeyoh vu bĕ ayoj na timu vu Yesu geving. ²⁸ Lob luho denedo buk ngahiseĵĕ ving Kerisi-yi-alam sagu.

15

Kerisi-yi-alam Hir Supinsĕn Ggĕp Yerusalem

¹ Lob Kerisi-yi-alam la vu Yuda deluĵ medeya Antiok bedenĕr gagek vu arij lo bĕ, “Nabĕ ham su sepa doĵ Moses yi horek begwerah* navimin rĕ, og Anutu su rĕĵ geĵo ham nah rĕ!” ² Denĕr nebĕ sĕnĕ, lob Paulus lu Barnabas ahĕj sengĕn rot vu sir bedevo gagek raĵ sir rot. Lob Kerisi-yi-alam deggooin Paulus lu Barnabas raĵ, galam la ving, in bĕ deĵaĵ medena Yerusalem bedebengwĕng jaĵ gagek rahsĕn* navij geving sinarĕ nyĕdahis losho alam ggev.

³ Devong sir ya, lob ya deyoh aggata sĕn neyoh ya dob Ponisia lu Samaria lo, bedenĕr bengo vu Kerisi-yi-alam vu beggang-bu mahen mahen pin loĵ distrik luu saga bĕ alam dahis deggĕrin ayoj yah vu Anutu. Lob arij lo ahĕj nivesa in.

⁴ Lob ya detoĵ ya Yerusalem, lob Kerisi-yi-alam losho sinarĕ, galam ggev, deĵo sir raĵ. Lob Paulus lu Barnabas denĕr ngaa pin sĕn Anutu vong vu luho lo vu sir. ⁵ Rĕĵ alam Parisai* la sĕn ayoj neya timu vu Yesu lo deĵedi medenĕr yah bĕ, “Ham

gwerah* navij, geham nanër vu sir nabë desepa dok Moses yi Horek geving, og mëm!”

⁶ Nebë saga lob sinarë nyëdahis losho alam ggev desupin sir in bë debengwëng jak medegero. ⁷ Medo denesap sir rak gägek hus adingsekë, loḵ mëm Pita kedi menër bë, “Arig lo! Ham rak ni bë wirek Anutu vo huk ggelek hil, log ggooin sa rak in bë sa nanër Bengö Nivesa vu alam dahis in dengengo bedegevong geving. ⁸ Anutu rak mehönnon pin ayoj ni, lob vo Anon Vabuung vu sir, nebë sën vo vu hil lo, in bë tato nabë nelë sir nivesa. ⁹ Su vong huk ti vu hil gevong huk agga ngwë vu sir rë. Gaḵ ayoj ya timu vu yi lob yik saga vong bayoj niveseek rak. ¹⁰ Ma ham bë seggi Anutu in va? Sën ham bë gwebë ngaa maggin saga jak Kerisi-yi-alam kwaj-ë! Gaḵ yik hil los hil kenud lo su ayoh vu bë kerë horek sagi geving rë. ¹¹ Gaḵ hil nehevong ving bë Anutu neḵo hil yah vu yi rak Mehöböp Yesu yi semusemu, lob yik neḵo alam saga yah nebë saga ving.” ¹² Pita nër bë sënë, lob alam supinsën pin ayej ma, gedebë nengaj in Barnabas luho Paulus hir gägek sën luho dene-turin ngaa böp aggagga pin bë Anutu vo niwëek vu luho beluho devong vu alam-yu-ngwë lo.

¹³ Luho denër ggovek log Yakobus kedi menër bë, “Arig lo, ham gwengo sa gägek rë! ¹⁴ Simon nër vu ham bë Anutu yam vu alam-yu-ngwë muginsën nebë sënë in gooin sir vahi jak bedenatu yi alam. ¹⁵ Lob alam-denenër-gägek-rangahsën yik denër gägek timu nebë sënë. Sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë:

¹⁶ ‘Nahub rëḵ sëḵ nam,

lob Davit yi dub sèn tamang meto nedo lo,
saga sèk dev jaḵ nah gökin.

Yi ngaa pin sèn petar ya lo, saga sèk bo mewis dok
nah,

berèḵ medo nabë sèn muginsën.

¹⁷⁻¹⁸ In mehönon vahi rëḵ desero Mehöböp.

Alam-yu-ngwë sèn sengo hooïn sir raḵ in bë
denatu sa ngaa lo pin.

Mehöböp sèn vong begageḵ agi töḵ yam rangah
wireḵ lo,

lob nër nebë sënë vu hil.’ ”

¹⁹ Log nër ving bë, “Om sa kwag nevo bë hil
su abo horeḵ ngahiseḵë medeginengin alam-yu-
ngwë sèn deneggërin sir medeyam vu Anutu lo.

²⁰ Gaḵ mëm hil kevu ḵapiya ti na vu sir nabë su
dega reggu sèn alam denetung netu seriveng vu
anutu-kuungsën lo, gesu degevang baggëb, log su
dega reggu sèn alam deneseyu kwaj medenediḵ
lo, besu dega reggu nij köḵ. ²¹ Gaḵ hil ngo arak
ni bë mehönon denedo yoh vu nyëḵ pin medenër
Moses yi horeḵ loḵ dub-supinsën-yi yoh vu Buk-
sewahsën-yi* pin rot beverup gwëbeng.

Dekevu Ḵapiya Ya Vu Alam-yu-ngwë Sën Denevang Ving Lo

²² Lob sinarë losho alam ggev geKerisi-yi-alam
pin dejoo gageḵ, log deggoin hir mehö luu raḵ in
bë luho dena Antiok geving Paulus lu Barnabas.
Deggoin Yudas sèn arë ngwë nebë Barsabas geSi-
las, sèn luho detu Kerisi-yi-alam hir ggev lo. ²³ Lom
dekevu ḵapiya bedevo loḵ luho nemaj. Dekevu
nebë:

He sinarë los alam ggev sèn ham arimin lo he.

He kevü kapiya dus ti sagi yök vu he arimin lo ham sën ham alam-yu-ngwë vu Antiok los Suria, geKilisia.

²⁴ He hango bë he alam la deyök bedenër horek ngahisekë vu ham bedevong ham ayomin maggin rak geham kwamin neketul lok. Rëk he su anër vu sir bë degevong nabë saga rë.

²⁵ He hango gägek sagi, lob mëm he ayomin timu, gehe joo gägek ggovek gemëm he hooïn arimin luu sënë rak behevong luho deneyök vu ham ving he arimin luu sën he ahëmin ving luho pangsën lo, Barnabas lu Paulus.

²⁶ Luho su deneggöneng in navij bë rëk malaj nama jak sën deneko hil Mehöböp Yesu Kerisi arë rak agi rë. ²⁷ Nebë sënë, lob he hevong Yudas lu Silas deyök ving luho in bë mëm luho denanër gägek sagi jak avij geving vu ham.

²⁸ Anon Vabuung nër vu he, behe joo gägek bë he su getung horek ngahisekë bedeginengin ham. Gaq yik horek sagi sën mëm ham sepa dok. ²⁹ Ham su gwa reggu sën alam denesis in bë degetung seriveng vu anutu-kuungsën lo, geham su gwa reggu nij kök, geham su gwa reggu sën deneseyu kwaj medenediik lo, geham su gwevong baggëb.

Nabë ham gwegin ham besu gwevong ngaa pin sagi rë, og rëk nivesa rot.

Gägek ggovek saga.

Anutu geving ham begeving he.

³⁰ Ggovek, log mëm Kerisi-yi-alam devong sir medeluk medeya Antiok, bedesupin Kerisi-yi-alam pin ggëp sagu, log devo kapiya vu sir.

³¹ Detevin kapiya, lob kwaj vesa in gägek nivesa

sĕn neggĕp loḵ ƙapiya lo vo niwĕĕk vu sir. ³² Lob alam-denenĕr-gĕgĕk-rangahsĕn luu sĕn Yudas lu Silas lo, denĕr gĕgĕk ngahiseḵĕ vu sir, bedevo niwĕĕk vu sir bedegadu sir ving. ³³ Luho denedo hus ading teka ggĕp Antiok ggovek, loḵ tum arij lo pin devong luho yah los gĕgĕk nahub, beluho deyah medeya vu alam sĕn devong luho ya lo. ³⁴ [Rĕḵ Silas yĕ vong yoh vu kwa menedo Antiok.] ³⁵ Log Paulus lu Barnabas denedo Antiok, belosho alam vahi denetahu mehĕnon medenenĕr Mehĕbĕp yi Bengĕ Nivesa rangah vu sir.

Paulus Luho Barnabas Devasuh Sir

³⁶ Buk la ya ggovek loḵ Paulus nĕr vu Barnabas bĕ, “Alu anah mana galĕ arid lo vu nyĕg pin rĕ, sĕn wirek alu anĕr Mehĕbĕp yi gĕgĕk vu sir lo. In alu ajaḵ ni nabĕ denedo nivesa ma ma!”

³⁷ Lob Barnabas bĕ geḵo Jon na geving luho. Jon sĕn arĕ ngwĕ nebĕ Markus lo. ³⁸ Rĕḵ Paulus nĕr bĕ, “Mehĕ sagi sĕn wirek vuu aluu ggĕp Pampulia gesu yam huk ving aluu rĕ lo, om alu su gaḵo yi na geving!” ³⁹ Lob luho denĕr sir rot, lom devasuh sir beBarnabas ƙo Markus beluho derax yag bedeya Kupros. ⁴⁰ Log Silas ya ving Paulus geKerisi-yi-alam deketag vu Mehĕbĕp bĕ yi semusemu medo geving luho, log devong luho ya. ⁴¹ Luho ya deḵo loḵ distrik Suria los Kilisia, beluho devo niwĕĕk loḵ Kerisi-yi-alam vu sagu ayoj.

16

Timoti Ya Ving Paulus Luho Silas

¹ Ggovek log Paulus luho Silas ya deverup Derbe medeya Lustra ving. Lob Yesu yi hur ti nedo sagu

arë nebë Timoti. Yuda avëh ti sën ayo neya timu vu Yesu lo nalu yi, gamaḵ Grik ti. ² Lob Kerisi-yi-alam vu Lustra los Ikonium denenër Timoti bē mehō nivesa. ³ Paulus ahē ving Timoti bē na geving yi, lob ḵo yi merah* navi. In kwa vo bē alam Yuda sën denedo agu, lob vong nebë sënë in deraḵ ni bē Timoti ama Grik, om rēḵ dejuuk yi.

⁴ Lob detetuu aggata medeya deyoh vu beggang-bu ngahiseḵē, lob denevong gageḵ sën sinarē los ggev dejoo vu Yerusalem lo vu Kerisi-yi-alam pin gedenër vu sir bē desepa doḵ. ⁵ Lob mēm Kerisi-yi-alam devong ving niwëēk ata, log alam deneloḵ yam ving sir yoh vu buk, besir ngahiseḵē neraḵ.

Paulus Lē Alam Masedonia Ti Loḵ Pesepsën

⁶ Devongin bē dena distrik Asia* rēḵ Anon Vabuung nërin sir bē su dena denanër Anutu yi gageḵ vu alam Asia*. Lom verup detetuu aggata meya deḵo loḵ distrik Prugia los Galata. ⁷ Lob ya deverup loḵ distrik Musia hir den atov, lom kwaj nevo bē dedoḵ na distrik Bitunia, rēḵ Yesu yi Anon Vabuung nërin sir. ⁸ Lob deyoh ya Musia hir den atov meya deto Troas. ⁹ Lob Paulus lē ngaa nebë pesepsën loḵ buk, geMasedonia ti nare getahi ya vu yi bē, “Gegōk loo megenam distrik Masedonia megedoḵ vu he!” ¹⁰ Paulus lē ngaa saga ggovek, log he pevis benesero yaḡ in bē ajaḵ mana loo vahi distrik Masedonia, in he raḵ ni bē Anutu tahi he in bē he na nanër Bengō Nivesa vu alam sagu.

Ludia Ggërin Yi Tu Kerisi Yi Hur Avëh Ti

¹¹ Lob he raḵ yaḡ vu Troas besesor maya Samotrakia. Log monbuk lob he ya verup Neapolis, ¹² baya verup Pilipi sën alam Rom yam denedo

loḵ benyëḡ böpata kesuu beggang-bu pin vu distrik Masedonia lo. Lob he nado buk la vu nyëḡ saga. ¹³ Log Buk-sewahsën-yi* lob he heto mayoh bël nenga sën neggëp dus vu beggang agi aggata avi, behe ya matōḵ vu nyëḡ len teka sën alam Yuda denesupin sir medenejom raḵ loḵ lo. Lob he tōḵ raḵ avëh la gedesupin sir medenedo bël saga nenga, lob he heto nado ving sir manër gägek rangah vu sir.

¹⁴ Lob Tuatira avëh ti arë nebë Ludia ngo he gägek sagi. Avëh sënë nevong huk monë yi raḵ tob mala sagap, geyö nejom raḵ vu Anutu yoh vu buk. Nengo Paulus yi gägek lob Mehöböp ggërin ayo gebë nenga in. ¹⁵ Lob losho yi alam deripek bël ggovek loḵ nër bë, “Bë ham gwelë nabë sayoḡ neya timu vu Mehöböp yönon, og ham doḵ nam medo sa beggang.” Jij he niwëëk ata nebë sënë, lob he su ayoh vu bë ḵeyëh aye rë.

Paulus Luhö Silas Deya Ḷarabus Pilipi

¹⁶ Buk ngwë lob tum he tetuu aggata maya nyëḡ jomraksën-yi, loḵ hur avëh ti tōḵ vu he loḵ aggata. Mehöti bago avëh sënë tu yi ngaa meris, lob yi avëh sënë yutöksën benenër gägek vunsën rangah. Lom avëh sagi ala neḵo monë böpata raḵ yi huk yutöksën sënë. ¹⁷ Lob avëh sagi sepa he los Paulus metahi bë, “Anutu vavunë yi alam sënë yönon rot! Denenër aggata sën Anutu geḵo mehönon nah lo tato vu hil!” ¹⁸ Avëh sënë nevong nebë sënë raḵ buk, lob Paulus ni tebö raḵ, lom ggërin menër vu memö nipaya bë, “Senër rak Yesu Kerisi arë niwëëk vu hong bë gedëëin avëh sënë gegena!” Lob pevis bememö lëëin avëh geto meya.

19 Lom avèh sagi ala lo pin delè bè hir bagosën degwa to meya, lob dejom Paulus luho Silas ahon mededadii luho ya telig vu alam ggev. 20 Deḳo luho ya vu kiap log denër bè, “Alam Yuda luu sènè deyam in bè degevong bebegö berup doḳ hil nyëḡ. 21 In denenër bè hil sepa doḳ horek agga ti sèn hil alam Rom hil su ayoh vu bè gevong ma sepa doḳ rë lo.” 22 Lob alam pin deloḳ vu sir medenër gagek raḳ luho ving. Lob kiap kah luho hir tob ya in luho, log nër bedeveek luho raḳ beggi. 23 Deveek luho rot ggovek, log detung luho loḳ ya ḳarabus gedenër niwëek vu mehö negin beggang ḳarabus bè gegin luho nivesa. 24 Mehö saga ngo gagek niwëek sènè, lob tung luho loḳ ya beggang ḳarabus ayo peggo, gedevingin luho vahaj ahon raḳ ngadoheng.

25 Log buk vuheng raḳ lob Paulus lu Silas medo denejom raḳ los denevong raro vu Anutu, galam ḳarabus pin medo denengo luho. 26 Lob pevis bejemapi ggee böpata beggee raḳ beggang ḳarabus los mudeng pin, lob reping pin tahinin avuti, gesëng puh in alam ḳarabus pin. 27 Lob mehö negin ḳarabus kedi melè bè reping pin tahinin, lom kuung bè alam ḳarabus to deya pin, lom tur yi paëp-yu-anil in bè yö tetev yi benadiik. 28 Rëḳ Paulus tahi niwëek ya vu bè, “Su gebasap hong! In he pin nado!”

29 Log mehö negin ḳarabus tahi bedeḳo ram yam. Log serög meluḳ ya ḳarabus ayo, rëḳ neggöneng rot genelëk, lob petev meneggëp loḳ Paulus lu Silas vahaj. 30 Log li luho to meyah dobnë genër bè, “Mehö böp luho! Sa gevong nabë

va in Anutu geḱo sa nah vu yi?”

³¹ Lob luho denër vu yi bē, “Ayom na timu vu Mehöböp Yesu, og rēḱ Anutu geḱo hong los hong alam geving nah vu yi.” ³² Lob mēm luho detateḱin Mehöböp yi gāḱek rangah vu losho yi alam sēn deneggēp loḱ yi beggang lo. ³³ Lob buk vuheng raḱ rēḱ ḱo luho beya meripek beggi niben. Lom pevis belosho yi alam pin deripek bēl loḱ yik buk saga. ³⁴ Log ḱo luho loḱ yah yi beggang ayo bevo nos vu luho, log losho yi alam ayoj tee yi in ayoj ya timu vu Anutu.

³⁵ Log heng to, lob kiap devong ahēvavu la ya medenër bē, “Ham gweḱo mehö luu saga vēr in ḱarabus bedenah bej!” ³⁶ Lob mehö negin ḱarabus yah menër gāḱek sēnē vu Paulus bē, “Kiap devong gāḱek yam bē melu nah. Om melu dēēin beggang ḱarabus na gemelu na los gāḱek nahub.” ³⁷ Rēḱ Paulus nēr vu sir bē, “Aluu alam Rom, rēḱ alu su hevong ngaa nipaya ti in bē degetung aluu duk na ḱarabus rē. Gaḱ yö desis aluu meris mu raḱ alam pin malaj gedetung aluu yam ḱarabus. Log gwēbeng maḱ bē degetii aluu vunsēn geto mena? Ma rot! Yö denam medegeli aluu geto menah dobnē.”

³⁸ Lob ahēvavu deḱo gāḱek sēnē meyah denër vu kiap lo, lob kiap denḱo bē luho alam Rom yönon, lom deggöneng rot. ³⁹ Lob ya denër gāḱek nahub los kwaj paya vu luho gedeli luho to deyah dobnē. Log denër vu luho bē luho degevu nyēg sēnē gedena. ⁴⁰ Lob luho to deya in beggang ḱarabus, geto deyah Ludia yi beggang, bedelē Kerisi-yi-alam bedenër gāḱek vahi vu sir in bē bo niwēēk doḱ ayoj. Log luho deya.

17

Alam Tesalonika Devongin Bë Dengis Paulus Luho Silas

¹ Luho deya raḵ meya deverup Ampipolis, lob luho dekesuu nyëḡ sagi geya deverup Apolonia, bedekesuu geya deverup Tesalonika. Sën alam Yuda hir dub-supinsën-yi ti nedo lo. ² Lob Paulus vong ggökin yah nebë sën nevong yoh vu nyëḡ lo. Loḵ ya dub-supinsën-yi ving alam Yuda loḵ Buk-sewahsën-yi* metateḵin Anutu-yi-ḵapiya yoh vu soda löö vu sir. ³ Nër Anutu yi gägeḵ degwa tato getateḵin vu sir bë Anutu yö joo gägeḵ ggoveḵ ya bë Kerisi duk nam dob begeḵo ḵerus menadiḵ, gekedi jaḵ nah gökin. Log nër bë, “Yesu sën senër bengö vu ham lo, saga Mehö sën Anutu ggooḵin raḵ in bë geḵo hil nah lo.”

⁴ Lob sir sën denḡo yi gägeḵ lo la deggërin sir medesepa luho Silas. Galam Grik la sën denejom raḵ vu Anutu lo yu böpata detamuḵin luho. Lob avëh los bengöj-ggoreksën ngahiseḵë devong nebë sënë ving. ⁵ Rëḵ alam Yuda ayoj sis yi rot in alam denesepa Paulus luho Silas, lob debago alam sën nijpaya beyuj-lul-köḵ lo la ggëp telig, gedesupin mehönon ngahiseḵë rot beya deloḵ alam beggang saga ahëj, bahëj sengën raḵ bededun böpata verup. Ya deggërin Yason yi beggang medesero Paulus luho Silas in bë degeḵo luho geto dena dobnë vu alam. ⁶ Rëḵ su detöḵ vu luho rë, lob dedadii Yason losho Kerisi-yi-alam vahi to deya dobnë bedëḵo sir ya denare loḵ kaunsor malaj, log detahi böpata bë, “Alam sën deneloḵ alam ahëj yoh vu nyëḡ pin

bë degevang paya lo, sën gwëbeng deverup vu hil-
 ë. ⁷ Lob Yason sënë ko sir loḵ ya yi beggang.
 Alam saga sën denekeyëh alam Rom hir mehō-
 los-bengō Sisar* yi horek, gedenenër bë mehō-los-
 bengō ngwë nedo arë nebë Yesu.” ⁸ Kaunsor losho
 alam pin denḡo gagek sënë lob newaj rak. ⁹ Lob
 denër beYason losho yi alam debaḡo sir, gedener
 vu sir bë degeḡin Paulus luho Silas nivesa in su
 degevang bebegō berup. Log delëein sir medeya.

Paulus Luho Silas Devong Huk Vu Beroya

¹⁰ Loḵ pevis beKerisi-yi-alam devong Paulus lu
 Silas deya Beroya loḵ buk. Luho ya deverup
 Beroya, lob luho deloḵ ya alam Yuda hir dub-
 supinsën-yi ayo. ¹¹ Lob alam Yuda sën denedo
 Beroya agu sir alam nijvesa rot kesuu alam Yuda
 vu Tesalonika. In deḡo Anutu yi gagek rak mahëj
 ving. Detevin Anutu-yi-ḡapiya yoh vu buk in bë
 deḡak ni nabë luho denenër gagek anon ma ma.
¹² Lob alam Yuda ngahiseḡë losho alam Grik los
 bengōj-ggoreksën vahi ayoj ya timu vu Yesu. Sir
 maluh gavëh.

¹³ Ggovek loḵ alam Yuda vu Tesalonika denḡo
 Paulus bengō bë nenër Anutu yi gagek ggëp
 Beroya. Lob deya nyëḡ sagu, medetetuhin alam
 sagu in bë ahëj sengën ḡak vu Paulus losho alam
 sën denesepa yi lo. ¹⁴ Lob Kerisi-yi-alam depe-
 vis medevong Paulus ya loonë, geSilas lu Timoti
 denedo Beroya. ¹⁵ Lob alam sën deḡo Paulus ya
 aggata lo deli ya meto Atens gedeneyah, lom deḡo
 gagek meyah denër vu Silas lu Timoti bë luho dena
 vu Paulus pevis.

Paulus Nër Gagek Ggëp Atens

16 Paulus medo negin luho ggëp Atens, loḵ lë alam nyëḡ sagu bë denesepa loḵ hir anutu-kuungsën ngahiseḵë rot, lob ayo maggin rot. 17 Lob loḵ ya dub-supinsën-yi belosho alam Yuda denesap sir raḵ gägek. Log nevengwëḅ ving alam-yu-ngwë sën denejom raḵ ving alam Yuda lo ving. Log neya telig yoh vu buk menenër gägek vu alam pin sën yam denedo lo.

18 Lob losho alam los kwaj böp la vu Epikurius hir dub, gela vu Stoik hir dub bedemehoo sir, lob denër bë, “Mehö gägek jeggjin jeggjin saga bë nanër gägek re?” Lob sir la denër bë, “Mak bë nanër alam nyëḡ la hir anutu!” Nër bë sënë in Paulus nër gägek raḵ Yesu los kediraksën.

19 Lom deḵo Paulus ya hir beggang kaunsor ggëp Kedu Ares medeloḵ tepëḵ in yi bë, “Yoh vu bë he gango gägek mewis sën genenër agi lo degwa? 20 He hango hong gägek rëḵ yö agga ti, om he hevongin bë gango gägek sagi los degwa!” 21 In yik alam Atens soḡek ving alam nyëḡ ngwë sën yam denedo Atens lo pin su kwaj nevo ngaa ngwë rë. Gaḵ denedo in bë degengo gägek mewis medebengwëḅ jaḵ mu.

22 Lob Paulus nare loḵ kaunsor vu Kedu Ares vuheng atov genër bë, “Ĥam alam Atens! Serak ham nimin bë ham kwamin vo anutu pin menegin sir nivesa. 23 Lob sa haḵo loḵ nyëḡ mehalë ham jepö sën ham netung in bë ham najom jaḵ vu sir lo. Lom sa halë jepö ti geham kwevu gägek raḵ neggëp nebë ‘Anutu sën hil dugin lo yiyi’. Om anutu sën ham dugin rëḵ ham nejom raḵ meris mu vu yi lo, sën gwëbeng sa bë nanër yi gägek vu ham.

²⁴ Anutu sën tung dob los ngaa aggagga pin sën denedo loḵ lo, og Anutu saga sën yi Mehöböp sën tu yaḡek los dob ala. Rëḵ su nedo loḵ dub sën mehönön denelev raḵ nemaj lo rë. ²⁵ Mehönön su deyoh vu bē dedoḵ vu yi rë, in su neraḵ vu in ngaa ti rë. Gaḵ yö vong bemehönön denedo vesaj bemedo malaj netum, gevo ngaa nivesa vesa pin vu sir. ²⁶ Lob vong bemehönön pin depum raḵ degwa timu bedeyoh vu nyëḡ pin vu dob, geyö tung hir buk los den atov pin vorot. ²⁷ Nevong ngaa nebë saga in bē mehönön pin kwaj bo Anutu ḡep ayoj. Genabë desero yi, og rëḵ denatöḵ jaḵ yi, in su nedo ading in hil rë. ²⁸ Gaḵ hil nado vesad gemedo nahee los nehevong hil ngaa pin degwa raḵ yi timu. Nebë sën ham alam kwaj böp la denenër bē, ‘Hil degwa yi yönön!’ lo. ²⁹ Om nabë hil degwa Anutu, og hil su kwad bo nabë Anutu ni nebë ngaa sën mehönön denesemu raḵ goor ma seriva ma ḡelöng lo rë. ³⁰ Wirek sën mehönön duḡin Anutu lo, og Anutu yö lë ḡgovek ya rëḵ su kevoh sir ya rë. Rëḵ ḡwëbeng og nër niwëëḵ vu mehönön pin vu dob bē degërin sir. ³¹ Log yö ḡgoin buk ti raḵ vorot in bē ḡengo mehönön pin hir ḡaḡek mebo nyëvewen vu sir niröp. Lob yö ḡgoin mehöti raḵ in huk sagi, ḡevong yi mekedi raḵ yah vu bedub in bē tato vu hil nabë yik mehö lo sagi.”

³² Alam lo denḡo ḡaḡek bē alam-diiksën dekedi jaḵ nah vu bedub, lob vahi denöp raḵ yi, rëḵ vahi denër bē, “Nahub rëḵ ḡenanër ḡaḡek sënë ḡökin nah vu he behe ḡango!” ³³ Denër ḡgovek log Paulus vuu sir ḡeto meya. ³⁴ Rëḵ mu alam ti ti degërin

sir bayoj ya timu vu Yesu medetamuin Paulus medeya. Ti arë nebë Dionusius sën kaunsor Këdu Ares ti, log avëh ti arë nebë Damaris, galam la ving.

18

Paulus Vong Huk Ggëp Korint

¹ Paulus nedo Atens ggovek log ya Korint. ² Lob tøk vu Yuda ti arë nebë Akwila geyi nyëg Pontus. Luho venë Priskila yö söb devuu Itali gedeyam Korint, in alam Rom hir mehö-los-bengö Klaudius yö tii alam Yuda pin bë degevu Rom gedena. Lob Paulus ya vu luho ³ in yik lööho hir huk timu, om nedo ving luho bemedo denesemu sël beggang-yi.

⁴ Lob Paulus neya Yuda hir dub-supinsën-yi pin menenër vu alam Yuda los alam Grik bë ayoj na timu vu Yesu. ⁵ Loğ Silas luho Timoti vu Masedonia medeto, lom mëm Paulus nenër gägek yoh vu buk pin vu alam. Nër gägek niwëek vu alam Yuda bë Yesu yik yi Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geğo hil nah lo. ⁶ Rëğ dekeyëh yi gägek gedenër pelë rak yi, lob Paulus tetëhin kebus to in yi tob log nër vu sir bë, “Bë ham malamin nama, og yö degwa vu ham, su sa ngaa rë. Gesa naya in sena vu alam-yu-ngwë.” ⁷ Lob lëëin dub-supinsën-yi geto meya merak ya alam-yu-ngwë ti arë nebë Titius Yustus yi beggang benedo ving yi. Mehö sënë yi mehö nejom rak vu Anutu, lob yi beggang nedo dus vu Yuda hir dub-supinsën-yi. ⁸ Yuda hir dub-supinsën-yi ala arë nebë Krispus, lob losho yi alam deggërin sir bayoj ya timu vu Mehöböp. Galam Korint ngahisekë dengo Paulus aye medevong ving bederipek bël.

⁹ Log buk ti lob Paulus lè ngaa ti nebë pesepsën geMehöböp nër vu yi bë, “Su gegöneng! Gağ hongëğ genanër gägek rangah! Su genajom hong ahon! ¹⁰ Sa nado ving hong, om mehöti su rëğ ngis hong rë, in alam ngahisekë vu nyëğ böp sënë rëğ denatu salam.”

¹¹ Lom mëm Paulus nedo Korint metatekin Anutu yi gägek vu sir yoh vu ta ti, gekwev nemadvahi-mevidek-ti. ¹² Rëğ nahub geGalio tu alam Akaya hir kiap böp, lob loğ buk saga alam Yuda denër gägek revuh ti gedeko Paulus ya gägek ggëp beggang-gägek-yi, ¹³ gedenër gägek tetuhinsën rağ yi bë, “Mehö sagi netahu alam bë denajom jağ vu Anutu og desepa dok aggata ngwë medekeyëh he horek.”

¹⁴ Lob Paulus bë nanër gägek nah, rëğ Galio nër vu alam Yuda mugin bë, “Ham alam Yuda, nabë gägek nipaya soğek ma, ngaa nipaya ti neggëp vu mehö sënë yönon, og yoh vu bë mëm sa gango ham los ham gägek. ¹⁵ Gağ nabë ham yam loğ tepëğ in sa in gägek meris meris ma, rağ ham ngo ham degwa la, ma rağ ham alam Yuda ngo ham horek, og maam nöğ gëp! Ham ngo semu! Sa nig lël bë sa su gango gägek in ngaa nabë sënë!” ¹⁶ Log tii sir to deyah dobnë.

¹⁷ Nebë saga, lob tum alam Yuda deggërin yah beyö dejom hir dub-supinsën-yi ala ti arë nebë Sostenes ahon, bedeveek yi loğ beggang-gägek-yi mala. Rëğ Galio su nër gägek ti rağ sir rë.

Paulus Yah Antiok Vu Suria

¹⁸ Paulus nedo Korint hus ading teka ving rë, loğ jom Kerisi-yi-alam nemaj gerag ya yag in na

distrik Suria. Lob Priskila luho regga Akwila deya ving yi. Lööho detök ya Senkria, lob mêm Paulus keping yu viis in buk yah verup loḵ buk sën aye ggërin yi neggëp Anutu mala wirek lo bē su rēḵ keping yu rē lo. ¹⁹ Log ya deverup Epesus lob vuu luho medenedo nyëḡ sënë, geyö ti luḵ ya dub-supinsën-yi ayo menër gägek vu alam Yuda. ²⁰ Lob alam saga denër vu yi bē medo buk la geving sir rē, rēḵ su sepa loḵ ayej rē. ²¹ Gaḵ jom nemaj gesemu gägek vu sir bē, “Nabë Anutu su nanërin sa rē, og sēḵ nom berup vu ham buk ngwë gökin.” Log raḵ ya yaḡ ti ggëp Epesus meya. ²² Yaḡ ya meya nedo Sisarea, lob Paulus raḵ ya Yerusalem bejom Kerisi-yi-alam nemaj, log mêm luḵ meyah Antiok.

Paulus Neḵo Loḵ Nyëḡ Netu Beron Löö

²³ Paulus ya nedo buk la ggovek, log kedi raḵ vu Antiok meyah beya meyoh vu distrik Galata los Prugia hir nyëḡ mahen mahen pin meya nevo gadu loḵ Kerisi-yi-alam pin ayoj.

Apolos Nër Yesu Bengö Rangah

²⁴ Lob Yuda ti vu Aleksandria yam nedo Epesus, arë nebë Apolos. Sën yi mehö-vengwëngsën-yi, geyö raḵ Anutu-yi-ḵapiya ni nivesa rot. ²⁵ Detahu yi loḵ Mehöböp yi aggata yö wirek vorot, gaḵ Yesu og su raḵ ni rē. Rēḵ ayo niwëëk in bē nanër bengö rangah, lob nër niröp rot vu sir. Gaḵ mêm Jon og mêm lë yi buk sën neripek alam raḵ bël lo raḵ mala, ²⁶ om mêm mehö saga nër los ayo niwëëk ata loḵ alam Yuda hir dub-supinsën-yi. Loḵ mêm Priskila luho Akwila dengo yi lob mêm deḵo yi ya vu luho beluho denër Kerisi yi aggata tato niröp rot vu yi.

²⁷ Lob nahub gApolos kwa vo bē na Akaya, lob Kerisi-yi-alam vu Epesus deyogek in aye bē gevong nabē sēnē, lom dekevu kapiya vu Yesu yi hur vu Akaya bē degeko yi jak. Apolos tōk ya Akaya lob Anutu vong semusemu vu yi beloḵ vu alam sēn ayoj neya timu vu Yesu lo niwēek rot. ²⁸ In niwēek rot benēr yah bedahun alam Yuda hir gāgek raḵ alam pin malaj, getato vu sir bē Anutu-yi-kapiya nēr meneggēp rangah nebē Yesu yik yi Mehō sēn Anutu ggooin raḵ in bē geḵo hil nah lo.

19

Paulus Vong Huk Vu Epesus

¹ Apolos nahēn nedo Korint, gePaulus yoh ya distrik Asia* vuheng atov metōk ya Epesus, lob tōk raḵ Kerisi-yi-alam la ggēp sagu. ² Lob loḵ tepēk in sir bē, “Sēn ham ayomin ya timu vu Yesu lo, lob maḵ Anon Vabuung loḵ yam ggērin ham ayomin ving-a?” Loḵ denēr yah vu bē, “Ma! Mehōti su nēr Anon Vabuung ti bengō mehe hango rē.” ³ Lob Paulus loḵ tepēk yah ggōkin bē, “Log deripek ham raḵ bēl nebē tena?” Lom denēr yah vu bē, “Deripek he nebē sēn Jon neripek alam lo.”

⁴ Lom Paulus nēr yah bē, “Wirek Jon nēr vu alam bē degērin ayoj bedejipek bēl, log nēr vu sir ving bē nahub rēḵ ayoj na timu vu mehō sēn rēḵ tamuin yi menam lo. Mehō sagi arē nebē Yesu.” ⁵ Dengo Paulus yi gāgek saga lob denēr meripek sir raḵ Mehōbōp Yesu arē. ⁶ Lob Paulus bē nema raḵ sir, lob pevis bAnon Vabuung loḵ yam ggērin ayoj medenēr alam nyēg ngwē ayej

aggagga, bedenener gagek nebë alam-denenër-gagek-rangahsën. ⁷ Sir yoh vu nemadluho bemaq videk luu.

⁸ Log Paulus loq ya alam Yuda hir dub-supinsën-yi betatekin Anutu-yi-nyëg degwa rangah vu sir bejij sir yoh vu kwev löö. ⁹ Rëq alam la ayoj niwëek rot gesu denevong ving rë. Gedenener gagek nipaya raq Mehöböp yi aggata raq alam malaj. Lob tum Paulus kehe yi in sir geya, lob qo alam sën denesepa loq yi gagek lo raq menener gagek vu sir yoh vu buk pin ggëp Turanus yi dub-tatekinsën-gagek-yi. ¹⁰ Bevong nebë sënë yoh vu ta luu, lob alam Yuda los Grik pin sën denedo Asia* lo dengo Mehöböp yi gagek.

Gagek Raq Siva Nalu Maluh Lo

¹¹ Anutu vong ngaa böp böp loq Paulus nema, ¹² lob tum alam deneko agesip los tob la sën Paulus navi nerak lo beya denetung raq alam nijraksën, lob hir niraksën nemaya. Gememö to deneya in sir la ving.

¹³ Log alam Yuda sën denevengev raq tupaak medeneko loq nyëg pin in bë degetii memö na in alam gedegeko monë jak lo la denër Mehöböp Yesu arë gedeneseggi in bë degetii memö na in alam. Bedenenër bë, “Ham gwevong noh vu sayeg in sa nanër vu hong raq Yesu arë sën Paulus nër gagek raq yi lo!”

¹⁴ Lob alam Yuda hir alam-deneko-seriveng hir ggev ti arë nebë Siva, lob nalu lo nemadvahibevidek-luu denevong huk nebë sënë. ¹⁵ Rëq memö nër yah vu sir bë, “Yesu saga seraq ni. Geseraq Paulus ni ving. Gaq mu ham re lo?” ¹⁶ Lob

mehö sën memö negwang ya yi lo, pesöng ggök sir gesis sir pin bekweek hej tob bedeko nipaya rot, bedepiv kök medeveya meto deyah dobnë los ahëj töksën. ¹⁷ Ggovek rëk alam Yuda los Grik pin sën denedo Epesus derak ngaa sënë ni, lob sir pin deggöneng böpata gedeko Mehöböp Yesu arë rak. ¹⁸ Log alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo vahi deyam ving medenër sën denetung bu rak ngaa pin lo rangah gedevuu ya. ¹⁹ Galam ngahi sën denevong parahek los naböö lu ngaa lo desupin hir kapiya parahek los naböö yi gedevesi rak ya nengwah rak alam pin malaj. Lob detevin kapiya sënë yi monë sën denebago rak lo, lob yoh vu monë gahis 50,000. ²⁰ Lob Mehöböp yi huk niwëek rak nebë sënë genetato yi niwëek bë yi böpata bekesuu.

Alam Dahis Depemëgin Kerisi-yi-alam

²¹ Paulus lë ngaa pin saga ggovek, log kwa vo bë na distrik Masedonia los Akaya loḵ mëm nah mena Yerusalem. Nër bë, “Sena sagu govek rë, loḵ sena galë Rom geving.” ²² Lob vong yi mehö luu sën denelok vu yi lo demugin medeya distrik Masedonia, Timoti lu Erastus. GePaulus yö ti nahën nedo ggëp distrik Asia*.

²³ Lob loḵ buk saga, alam demehoo sir in Yesu yi aggata gebë dengis sir rak degwa nebë sënë: ²⁴ Mehöti arë nebë Demetrius nedo belosho yi hur ngahisekë denesemu ngaa rak seriva. Dene-semu anutu-avëh-kuungsën Artemis yi dub kënu mahen mahen rak seriva in alam debago. ²⁵ Lob Demetrius sënë supin yi hur pin ving alam sën yik denevong huk nebë agi genër vu sir bë, “Alam-e! Ham ngo rak ni bë hil nehaḵo monë nivesa rak hil

huk seriva sënë. ²⁶ Lob ham rak ni ving nebë mehö sën Paulus lo loḵ alam ngahiseḵë rot ahëj, beggërin ayoj rak yi gägeḵ sën nenër nebë anutu pin sën hil nesemu rak nemad lo, saga og su anutu anon rë. Lob su vong nebë sënë vu hil Epesus mu rë, gaḵ vong yoh vu distrik Asia* pin ving. ²⁷ Lob Paulus yi gägeḵ sagi su rëḵ gevong balam degeruu demij vu hil huk-monë-yi sënë mu rë. Gaḵ rëḵ dahun anutu-avëh böp Artemis yi dub vabuung sënë na geving. Gwëbeng alam distrik Asia* los alam vu dob pin deneko arë rak, rëḵ mu nabë Paulus medo nanër gägeḵ nabë saga, og rëḵ hil anutu-avëh böpata los niwëëḵ sënë rëḵ natu ngaa meris barë nama na.”

²⁸ Dengo gägeḵ sënë lob ahëj sengën böpata rot gedetahi rot bë, “Hil Artemis vu Epesus yi böpata rot!” ²⁹ Detahi böpata rot nebë saga galam pin vu nyëḡ saga dereseeh rur böpata mekedi deya. Dekedi loḵ ti medeserög medeya beggang-supinsën-yi, lob dejom Gayus luho Aristarkus ahon mededadii luho ya ving sir. Luho vu distrik Masedonia rëḵ luho deyam ving Paulus. ³⁰ Paulus vongin bë begi na sir vuheng benanër gägeḵ vu sir, rëḵ Yesu yi hur deggërin yi. ³¹ Log alam distrik Asia* hir ggev böp la, og loḵo Paulus yö deneraḵ nij, om devong gägeḵ ya vu yi ving bedenër niwëëḵ vu yi bë su doḵ na beggang-supinsën-yi.

³² Lob alam ngahiseḵë saga deneketul loḵ rot, in sir vahi denetahi gägeḵ agga ti gevahi denetahi agga ngwë, lob alam vahi su deraḵ gägeḵ sën desup sir in lo degwa ni rë. ³³ Lob alam Yuda derot Aleksander ya nare malaj galam vahi denër bë mëm yö neraḵ gägeḵ degwa ni. Lom Aleksander varah nema rak gebë nanër gägeḵ tato vu sir.

³⁴ Rêk ma gederak ni bê yi Yuda ti, lob sir pin ayej loḵ ti gedenetahi rot bê, “Hil Artemis vu Epesus yi böpata rot!” Detahi nebê saga yoh vu nyëg mala luu.

³⁵ Medo denevong medenevong, loḵ mêm mehö sën tu nyëg böp Epesus hir ggev benekevu hir gagek lu ngaa lo vong bededuj ma, log nër vu sir bê, “Ham alam Epesus! Mehö re rêk dugin nyëg böp Epesus nabê negin avêh böp Artemis yi dub los kenu gelong sën luḵ yam vu yagek lo?

³⁶ Mehöti su yoh vu bê keyêh gagek sagi rê. Om ham ayemin nama, geham su pevis megwevong ngaa ti. ³⁷ Ham ngo ḵo mehö luu sënë yam, rêk mu luho su deggodeḵ dub yi ngaa ti rê. Geluho su denër pelësên rak hil anutu-avêh rê, gema! ³⁸ Om nabê Demetrius loḵo yi hur hir gagek ti neggëp vu mehöti, og buk-gagek-yi neggëp. Gekiap böp nedo. Om yö rêḵ gengo hir gagek. ³⁹ Genabê ham gagek la nahên neggëp, og ham semu doḵ supinsên yi buk niröp. ⁴⁰ Rêk mu alam Rom rêḵ denanër hil nabê hil hevong begö verup gwëbeng gedegwa ma! Genabê dedoḵ tepëḵ in hil in supinsên nipaya sënë degwa, og gagek ti su neggëp in bê hil rêḵ nanër doḵ nah vu sir rê!” ⁴¹ Mehö sën nekevu gagek lu ngaa lo nër nebê sënë, log kevoh supinsên ya bedeketëḵin sir.

20

Paulus Ya Meḵo Loḵ Distrik Masedonia Los Grik

¹ Gagek sënë ahê yes rak ggovek, log Paulus supin Yesu yi hur lo deyam vu yi, menër gagek vahi vu sir in bê bo niwëek doḵ ayoj. Log jom nemaj geya rak beya distrik Masedonia. ² Ya

meyoh vu nyëg pin menër gagek ngahisekë in gadu Kerisi-yi-alam beya verup dob Grik, ³ lom nedo sagu yoh vu kwev löö ggovek, log bë jak yag mena Suria. Rëk ngo bë alam Yuda dejoo gagek bë dengis yi menadiik, lom sepa vaha meyoh distrik Masedonia beyah. ⁴ Yah log Purus nalu Sopater vu Beroya, gAristarkus lu MonSekudus vu Tesalonika, geGayus vu Derbe, geTimoti, geTukikus luho Tropimus vu distrik Asia*, bedeneya ving yi. ⁵ Alam sënë demugin meya denëgin alu Paulus vu Troas. ⁶ Log alu halë Buk-ggöksën-yi* ggovek log alu hevu Pilipi galu arak yag maya. Alu aya buk nemadvahi loḵ mëm atök ya vu sir ggëp Troas behe nado soda ti.

Etikus Vës Vu Troas Loḵ Vesa Loḵ

⁷ Lob Buk-sewahsën-yi* sehuksën, lob he supin he in bë aga nos los Pasa. Lob Paulus nër gagek vu alam, in monbuk og bë na jak. Lob nër gagek hus ading rot vu sir bebuk vuheng rak. ⁸ Lob detaggi loḵ ram ngahisekë benare loḵ beggang ayo vavunë sën he nasupin he loḵ lo. ⁹ Lob maluh magëm ti arë nebë Etikus nedo rak veluung avi ayöong yi, gePaulus nenër gagek hus ading rot vu sir. Lob Etikus mala neggëp rot, lob ggëp ying lom vës vu beggang ayo ti sën tëb netu löö vu vavunë lo, beyam dob. Lob deluḵ meya devër yi rak rëk diik. ¹⁰ Loḵ Paulus luḵ meya tabuu mehö magëm saga genër bë, “Ham su newamin jak, in anon nahën nedo loḵ yi.”

¹¹ Lob Paulus rak yah vavunë belosho alam saga debu brët medegga. Ggovek loḵ nër gagek hus adingsekë vu sir rot benyëg heng, log ya rak.

¹² Gedeko maluh magëm sënë medeya. Rêk su diik rë genedo vesa, lob kwaj vesa rak yah.

Paulus Vu Troas Meya Miletus

¹³ Paulus nër mugin bë noh dob mena geto Asos, lob mëm he gaço yi jak nom yağ vu sagu. Lob he rak yağ bamugin baya nehegin yi ggëp Asos. ¹⁴ Lok Paulus yök to metök vu he, lob he haço yi rak yom yağ mehe los aya Mitulene. ¹⁵ He kesuu Mitulene gaya, lob he hëp benyëğ heng, gehe ya verup dus vu Kios. Log he ya bebuk lok yah geheng, lob mëm he ya matök ya Samos. Lok he hëp yah beheng to, log mëm he ya matök ya Miletus. ¹⁶ Paulus kwa vo vorot bë kesuu Epesus gena in nilël bë su medo distrik Asia* pangsen. Gağ bë pevis in kwa vo bë gelë Buk-supinsën-yi sën denenër bë Pentikos lo, gëp Yerusalem.

Paulus Jom Alam Epesus Nemaj

¹⁷ He tøk ya Miletus, log Paulus vong gägek ya Epesus in Kerisi-yi-alam hir ggev lo bë denam vu yi. ¹⁸ Deverup vu yi lob nër vu sir bë, “Ham ngo rak ngaa pin sën sa nehevong wirek lok sën sa nahën neverup mewis ggëp distrik Asia* lo ni. ¹⁹ Ham rak ni bë alam Yuda dejoo gägek vunsën beron ngahisekë in bë dengis sa, lob saga vo maggin vu sa pangsen. Rêk sa su haço sa rak rë, gağ sa malag ruk keseh in Mehöböp yi huk gesa medo nehevong. ²⁰ Sa su vun gägek nivesa ti rë, gağ senër rangah behevong ngaa pin in bë doğ vu ham. Gesenër rangah vu ham lok ham supinsën, gelok ham beggang ayo ving. Besagak ham rak ni. ²¹ Senër gägek niwëek rak buk vu alam Yuda, gevu alam Grik in degërin ayoj nah vu Anutu,

gajoj na timu vu hil Mehöböp Yesu. ²² Om ham gwengo rë! Anon Vabuung negejiin sa bë sena Yerusalem. Lob maḵ va rëḵ natöḵ vu sa vu sagu? Sa duḡin. ²³ Rëḵ Anon Vabuung tateḵin vu sa yoh vu nyëḡ pin sën seya lo meseraḵ ni bë sëḵ natöḵ vu ḵarabus gengaa maggin ngahiseḵë rëḵ deḡinengin sa. ²⁴ Rëḵ sa su kwag nevo navig sënë bë ngaa anon rë. Sa su niḡ wëëḵ ata bë najom ahon rë, gaḵ sa bë sepa doḵ aggata sën sa nesepa loḵ lo, benama na rë. Sa bë semu huk sën sa haḵo vu Mehöböp Yesu lo na. Huk sën sa nanër Bengö Nivesa jak Mehöböp yi semusemu lo. ²⁵ Om ham gwengo rë! Wirek seyök vu ham besa haḵo loḵ menanër gaḡek raḵ Anutu-yi-nyëḡ. Rëḵ gwëbeng serak ni bë ham su rëḵ gwelë sa malaḡ göḵin nah rë. ²⁶ Nebë saga, om gwëbeng sa bë nanër vu ham nabë: Nabë ham ti nadiiḵ bemala nama, og su degwa vu sa rë, ²⁷ in sa su höneng rë, gaḵ sa tateḵin Anutu kwa pin los dahis vu ham. ²⁸ Om ham gwegin ham nivesa, gegwegin Kerisi-yi-alam vahi geving, in Anon Vabuung ggooḡin ham raḵ tu alaj. Ham gwegin ham nivesa beham gwegin Mehöböp yi alam sën yö bago sir raḵ niköḵ lo geving. ²⁹ In serak ni bë sëḵ gevuu ham gesena, log rëḵ alam gaḡek kuungsën la nabë anöö bemën niḡ paya rëḵ desarömin sir geving ham, lob degevong paya vu Kerisi-yi-alam. ³⁰ Geham ggev la rëḵ deḵedi medenanër gaḡek kuungsën la in dedadii Kerisi-yi-alam nah detamuḡin sir. ³¹ Om ham gwegin ham noh vu buk. Ham kwamin bo nabë sa tato aggata niröp vu ham buk los rangah yoh vu ta löö. Gesa nasu in ham pin ti ti.

³² Lob gwëbeng sa hetung ham loḵ ya Anutu nema, geloḵ yi gageḵ semusemu ayo, lob saga yoh vu bē bo niwëëḵ vu ham gemēm ham rëḵ gwëḵo ngaa nivesa vesa pin sën Anutu rëḵ gevong vu alam pin sën yō ggooḵin sir raḵ tu yi alam lo. ³³ Sa su malag anon in mehōti yi seriva ma goor ma tob lu ngaa ti rë. ³⁴ Gaḵ ham ngo raḵ ni bē sa nemag sënë yō jom huk beloḵ vu sa in ngaa sën sa naraḵ vu in lo. Geneloḵ vu alam sën denesepa sa lo ving. ³⁵ Sa nehevong huk nebë sënë in tato vu ham nabë hil gevong huk niwëëḵ in hil adoḵ vu alam sekëj masën. Gehil kwad bo gageḵ sën Mehöböp Yesu yō nër lo nebë, ‘Mehōti sën nabë bo ngaa vu mehö ngwë, gesu kwa bo nabë rëḵ geḵo nyëvewen doḵ nah rë lo, og kwa vesa rot kesuu kwa-vesasën sën kwa vesa in ngaa sën mehö ngwë denevo vu yi lo.’ ”

³⁶ Paulus nër gageḵ saga ggoveḵ, log yun lus gejom raḵ ving alam ggev pin. ³⁷ Lob sir pin desu rot gedekëbi Paulus ahon gedemul* yi in bē rëḵ gevuu sir gena. ³⁸ Ayoj maggin rot in Paulus nër bē su rëḵ degelë yi göḵ nahin rë. Log mēm deḵo yi meya detung raḵ ya yaḡ.

21

Paulus Raḵ Ya Yaḡ In Na Yerusalem

¹ He hevuu sir gehe raḵ ya yaḡ maya, baya heto sesor niröp maya Kos. Geheng to lob he ya rot batöḵ ya Rodos. Lob he kesuu Rodos gehe ya verup Patara. ² Lob he töḵ raḵ yaḡ ti vu saga geneya los Ponisia. Lob he raḵ ya baya. ³ He ya heto halë Kupros neggëp ya los he nemamin këj, lob he

kesuu gaya rot baya neto nyëg böp Suria malok ya Ture. In yağ bë getung kupek duk gëp nyëg sagu.

⁴ Lob he ya matök rak Kerisi-yi-alam la vu sagu, lob he nado soda ti ving sir. Lok Anon Vabuung vër kwaj lob denër vu Paulus bë su na Yerusalem.

⁵ Rëk ma gehe buk ggovek ya, lob he hevu nyëg sagu gaya, lob Kerisi-yi-alam pin ving hir avëh los hur mahen deli he vu beggang ya loo nenga. Lob he yun lupin ggëp loo nenga genajom rak. ⁶ Log mëm he jom nemamin, log he rak ya yağ baya gedeyah bej.

Agabus Nër Gagek Rangah Rak Paulus

⁷ He rak yağ bekesuu Ture gaya rot batök ya Petolemais. Lob he jom Kerisi-yi-alam lo nemaj gehe nado buk ti ving sir. ⁸ Lob monbuk lob he vu Petolemais batök ya Sisarea, behe lok ya sinarë Pilip yi beggang benado ving yi. Alam nemadvahi-bevidek-luu sën delok vu sinarë nyëdahis in nos vu Yerusalem wirek lo ti yi. ⁹ Lob nalu avëh avö lubeluu sën maluh su dehov sir rë lo, lob sir avëh-denenër-gagek-rangahsën.

¹⁰ He nado Sisarea buk la ving rot, lob mehö-nenër-gagek-rangahsën ti arë nebë Agabus vu distrik Yudea meluk meyam Sisarea. ¹¹ Yam in bë gelë he, lom ko Paulus yi kabi beduu yö vaha los nema rak, log nër bë, “Anon Vabuung nër bë, ‘Alam Yuda vu Yerusalem rëk denaduu kabi sënë ala nabë sënë, log rëk debo yi dok na alam-yu-ngwë nemaj.’ ” ¹² He hango nebë sënë, lob he los alam pin sën he nado lok beggang ti saga lo anër niwëek vu Paulus bë su jak mena Yerusalem.

¹³ Lok Paulus nër gagek yom vu he bë, “Nebë va

sën ham nesu benevong mesayog maggin nerak-
 ë? Seyoh vu bë sena karabus. Gaḵ nabë sa nadiik
 in Mehöböp arë geving gëp Yerusalem, og yik yoh
 vu ving!” ¹⁴ Lom he su ayoh vu bë rëḵ agërin kwa
 rë, om sën he ayemin ma, gehe nër bë, “Om maam
 anon jaḵ noh vu Anutu kwa!”

¹⁵ Ggovek log he semu ngaa ngaa loḵ, garaḵ
 maya Yerusalem. ¹⁶ Lob Kerisi-yi-alam la vu Sis-
 area desepa he bedeli he ya vu mehö sën he bë
 ana medo geving yi lo. Yi Kupros ti barë nebë
 Menason, sën yö vong ving wirek nyëmuḡinsën lo.
¹⁷ He töḵ ya Yerusalem, lob Kerisi-yi-alam deḵo
 he raḵ los kwaj vesa. ¹⁸ Gemonbuk lob Paulus ya
 ving he, behe ya halë Yakobus. Lob alam ggev pin
 denedo ving yi. ¹⁹ Paulus jom nemaj ggovek, log
 turin huk pin sën Anutu ḡadu yi bevong vu alam-
 yu-ngwë lo los dahis vu sir.

Paulus Ngo Alam Ggev Hir Gagek Beya Dub Ayo

²⁰ Dengo lob deḵo Anutu arë raḵ, loḵ tum denër
 vu yi bë, “Ari! Gerak ni bë alam Yuda raḵ neggëp
 mehömehö detu Kerisi-yi-alam ggovek ya, lom de-
 nesepa loḵ horek sën Moses ḵo agi niwëëḵ ata.
²¹ Rëḵ denengo bë genenër vu alam Yuda sën
 denedo ving alam-yu-ngwë lo bë degevuu Moses
 yi horek na, gegenenër bë su degerah* naluj navij,
 gesu desepa doḵ ngaa wirek hen gökin. ²² Om hil
 rëḵ gevong nabë va? Yönon rot, rëḵ degengo gagek
 nabë geyam ggovek ya. ²³ Om gepevis begwewong
 ngaa noh vu sën he bë nanër vu hong agi. He alam
 lubeluu denër gagek ti venuh neggëp Anutu mala.
²⁴ Om gwëḵo alam saga, begesepa doḵ horek pin
 sën gevong beham nimin veseek jaḵ gëp Anutu

mala lo, gegwetung monë natu seriveng in sir gedekeping yuj viis na. Gwevong nabë sënë, og alam pin rëk dejak ni nabë gagek sën denenër rak hong lo, og anon ma. Gemëm yö rëk dejak ni nabë genesepa loq Moses yi horek ving. ²⁵ Gak alam-yu-ngwë sën detu Kerisi-yi-alam lo, og hil kevu kapiya ya vu sir ggovek ya banër gagek sën hil ajoo wirek lo vu sir bë: Degegin sir nivesa, gesu dega reggu sën alam denesis in bë degetung seriveng vu anutu-kuungsën lo, gesu dega kök, gesu dega reggu sën alam deneseyu kwaj medenediik lo, gesu degevong baggëb.”

²⁶ Nebë saga, lob Paulus ko alam saga monbuk belosho desepa loq horek pin sën gevong benij veseek jak gëp Anutu mala lo. Log loq ya dub-vabuung-böp ving benër buk sën buk-niveseeksën-yi govek na lo tato vu alam-deneko-seriveng lo. Buk sën degetung seriveng balam-deneko-seriveng debesi jak jepö vu sir lo.

Alam Yuda Dejom Paulus Ahon Loq Dub Ayo

²⁷ Buk-niveseeksën-yi nemadvahi-bevidek-luu saga dus rak bë nama na, loq alam Yuda la vu distrik Asia* delë Paulus genedo loq dub-vabuung-böp ayo, lob delok alam pin ahëj bahëj sengën rak. Lob dekedi dejom Paulus ahon ²⁸ gedetahi bë, “Ham alam Israel, ham dok vu he! In mehö sagi nenër vu alam yoh vu nyëg pin bë dedahun hil hed alam los hil horek gedub-vabuung-böp sagi geving. Beko alam Grik la loq yam dub-vabuung-böp sënë ving bevong paya vu nyëg vabuung sënë!”

²⁹ Denër nebë sënë in delë Tropimas vu nyëg böp

Epesus genedo Yerusalem ving Paulus, lob dekung bë Paulus ƙo yi loƙ ya dub ayo ving.

³⁰ Nebë saga, lob alam Yerusalem pin ahëj sengën raƙ, lob deserög beya dejom Paulus ahon, gededadii to meyah in dub-vabuung-böp. Gedepevis bedevhii dub yi reping pin.

Alam-begö-yi Vu Rom Deƙo Paulus Medeya Hir Ƙatum Ayo

³¹ Devongin bë dengis Paulus menadiik, rëƙ bengö ya verup vu Rom hir alam-begö-yi losho alaj bë begö verup beyoh vu Yerusalem pin. ³² Lob pevis beƙo alam-begö-yi la, geyi kapten, bedeserög medeluk medeya vu sir. Yuda delë alam-begö-yi losho alaj, lob devuu Paulus gesu desis rë. ³³ Lob alam-begö-yi alaj ya dus bejom Paulus ahon genër vu yi alam-begö-yi bededuu ahon raƙ säng luu.

Log loƙ tepëƙ in sir bë, “Mehö re sënë? Vong va paya?” ³⁴ Rëƙ alam yu böpata, om detahi gägeƙ ya niƙelap bededun böp rot. Lob alam-begö-yi alaj su yoh vu bë gengo gägeƙ degwa nivesa rë, lom nër vu alam-begö-yi bë degeƙo Paulus dok na hir ƙatum ayo. ³⁵ Lob Paulus ya verup dus vu ƙatum sënë yi lël lob alam nij wëëƙ rot bë dengis yi menadiik, lob alam-begö-yi su deyoh vu bë degërin yi nivesa rë, lom devaƙu yi ya vavunë. ³⁶ Galam pin denesepa sir bedetahi bë, “Gengis menadiik!”

Paulus Nër Yi Degwa Vu Alam Yuda

³⁷ Alam-begö-yi bë degeƙo Paulus dok na hir ƙatum ayo, rëƙ Paulus loƙ tepëƙ vu alaj bë, “Yoh vu bë sa nanër gägeƙ ti vu hong rë?” Loƙ alam-begö-yi alaj lëƙ belok tepëƙ yah bë, “Gerak Grik ayej ni? ³⁸ Sa hekuung bë hong Ejep ti sën gesis begö

vu gavman vu buk agu gegekō alam nij paya los begō hodek 4,000 megeya nyëg-yumeris lo!” ³⁹ Rëk Paulus nër yah vu bë, “O saḵ Yuda, gatag ḵo sa ggëp Tarsus vu distrik Kilisia. Sa nyëg los bengō. Om gengogek gesa nanër gagek dus ti vu alam sënë rë.” ⁴⁰ Lob alam-begō-yi alaj yogekin. Lob Paulus rak ya nare lël gevarah nema rak. Lob alam pin ayej ma, gemëm nër gagek ya vu sir loḵ Hibru ayej.

22

¹ Nër bë, “Arig lo amag lo, ham gwengo rë! Sa bë tateḵin sa gagek degwa rangah vu ham.” ² Dengo bë Paulus nër vu sir loḵ Hibru ayej, lob ayej ma rot gesu deggee rë. Log mëm Paulus nër bë, ³ “Sa Yuda ti. Sataḵ ḵo sa ggëp Tarsus vu distrik Kilisia, rëḵ serig ggëp nyëg böp Yerusalem sënë geGamaliel ḵo sa luḵ yi dub betahu sa niröp lok hil ḵenud lo hir horek pin. Gesa niḡ wëëk mesayoḡ ya vu Anutu timu nebë sën gwëbeng ham nimin wëëk menetamuin yi agi. ⁴ Wirek sevo maggin vu alam sën denesepa loḵ Yesu yi aggata lo, lob sa bë ngis sir medenadiik. Lob seduu maluh los avëh ving rak sëng beya denedo begganḡ ḵarabus. ⁵ Alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp losho kaunsor hir alam teta pin deyoh vu bë rëḵ denanër gagek saga rangah vu ham, in dekevu ḵapiya vu arij lo vu nyëg böp Damaskus besa haḵo beya in bë sa naduu alam vu sagu begaḵo nam Yerusalem bedegeḵo vanë.

*Paulus Tateḵin Sën Ggërin Yi Tu Yesu Yi Hur
(Sn 9:3-19; 26:12-18)*

⁶ Lob sa nahën nayök aggata beseya verup dus rak nyëg böp Damaskus, lob hes vuheng rak. Loḵ pevis berangah ti vër böpata nebë davës vu yaḡek beyam jëh rak sa. ⁷ Lob sevës beya nahëp dob, log sa hangö gägek ti yam vu sa bë, ‘Saulus, gëvong vanë vu sa in va?’ ⁸ Rëḵ seloḵ tepëk yah bë, ‘Mehöböp-a? Hong re?’ Loḵ nër yom bë, ‘Sa Yesu Nasaret sën genevong vanë vu sa lo!’ ⁹ Galam sën deneya ving sa lo delë rangah sënë ving, rëḵ su denḡo mehö sënë aye rë.

¹⁰ Lob senër bë, ‘Om Mehöböp, sëḵ gevong nabë va?’ Loḵ Mehöböp nër yom vu sa bë, ‘Kwedi jaḵ megena Damaskus. Lob vu nyëg sagu rëḵ mehöti nanër huk pin sën sehooïn rak vu hong lo tato vu hong.’ ¹¹ Rangah sagi gelu sa malag, lob sa su yoh vu bë galë nyëḡ lu ngaa rë, om alam sën deya ving sa lo dejom loḵ sa nemaḡ bedeli sa ya Damaskus.

¹² Lob mehöti nedo barë nebë Ananias. Yi mehö nesepa loḵ Moses yi horek anon rot, lom alam Yuda pin sën denedo Damaskus lo denëḡo yi rak bë yi mehö nivesa. ¹³ Mehö saga yam vu sa benër bë, ‘Arig Saulus! Malam natum nah!’ Lob pevis besa malag tum ggökin yah besa halë yi. ¹⁴ Log nër ving bë, ‘Hil ḵenud hir Mehöböp yö ggoïn hong rak in bë gejaḵ kwa ni. Gelë Mehö yohvu sënë ggovek ya, gegengo gägek sën rak verup avi lo. ¹⁵ In rëḵ genanër yi gägek rangah. Genanër ngaa sën gelë los gengo lo vu mehönon pin. ¹⁶ Ma genëḡin va rot-a? Kwedi jaḵ beḡejipek bël. Genanër Yesu arë gerëḵ jipek hong ngaa nipaya na.’ ”

Anutu Vong Paulus Ya Vu Alam-yu-ngwë

17 “Seyom heto Yerusalem, gebuk ti lob sa medo najom rak lok dub-vabuung-böp, lob sa kenug ya nebë pesepsën 18 besa halë Mehöböp. Lob nër vu sa bë, ‘Gepevis! Gwevuu Yerusalem gegena! Nabë gënanër sa gägek vu alam sënë og su rëk degengo bedegevong geving rë!’ 19 Lob senër bë, ‘Mehöböp, yö derak ni bë wirek seyoh vu dub-supinsën-yi pin beseduu alam sën ayoj neya timu vu hong lo, gesa neheveek sir. 20 Gewirek desis Stepan sën nenër hong gägek rangah lo mediik, lob sayog nivesa in saga gesa vare nemalagin alam sën denetengwa yi lo hir röpröp.’ 21 Rëk nër vu sa bë, ‘Gena! Rëk sa gevong hong na aggata ading begena vu alam-yu-ngwë.’ ”

Alam-begö-yi Alaj Gin Paulus

22 Alam Yuda vare denengo Paulus yi gägek rot beya verup lok gägek vewen sagi lok detahi niwëek bë, “Ham jak na genadiik! Mehö nebë saga su medo vesa!” 23 Lom denetahi ya niķelap gedekah hir röpröp medenetetëhin, gedeneraa kebus rak medenetë ya vavunë.

24 Nebë saga lob alam-begö-yi alaj nër bedeko Paulus lok ya hir katum ayo. Genër vu sir ving bë debeek yi in denatök jak degwa sën alam Yuda denetahi gägek ya niķelap rak yi lo. 25 Lom deduu Paulus ya vetii keke ggovek in bë debeek, rëk alam-begö-yi hir kapten nare dus vu Paulus, lob Paulus nër vu yi bë, “Ham horek nër bë yoh vu bë ham beek Rom ti geham su gwengo yi gägek namugin rë?”

26 Lob kapten ngo gägek sënë, lob ya menër vu alam-begö-yi alaj bë, “Gevongin bë gwevong nabë

va? Mehö saga lo yi Rom ti!” ²⁷ Lob ala yom vu Paulus meloḵ tepëḵ vu yi bē, “Genanēr vu sa nabē hong alam Rom ti ma ma?” Rëḵ Paulus yoḡek bē, “Ēē-ē, sa Rom ti!” ²⁸ Loḵ alam-begö-yi alaj nēr bē, “Sa hetē monē ngahiseḵē in sa vu gavman Rom gesetu Rom ti!” Rëḵ Paulus nēr yah bē, “Gaḵ sa og amaḡ Rom, om ataḡ ḵo sa besa Rom.”

²⁹ Lob alam sën bē debeek yi lo pevis bedelëein yi, galaj newa raḵ rot in kwa vo bē duu Rom ti raḵ sëng. ³⁰ Rëḵ vongin bē jaḵ ngaa sën alam Yuda denēr bē Paulus vong paya lo ni niröp, om ḵo yi vër monbuk gevong ḡaḡek ya vu alam-deneḵo-seriveng hir ggev los kaunsor pin bedesupin sir yam, log ḵo Paulus luḵ ya nare malaj.

23

Paulus Nër Gaḡek Vu Yuda Hir Kaunsor

¹ Lob Paulus ḡet kaunsor genēr bē, “Arig lo, setu Anutu yi hur ti besa medo mekwag nevo bē sa nehevong yoh vu yi ḡaḡek rot beverup gwëbeng!”

² Nër nebē sënë, lob alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp Ananias nēr vu yi alam sën denare dus vu yi lo bedepetap avi. ³ Rëḵ Paulus nēr yah vu yi bē, “Hong ḡang nipaya rëḵ heveḵ nivesa raḵ nedo navi vavunē mu! Anutu rëḵ petap hong! Genedo sagi in bē gwengo sa ḡaḡek megeseggi jaḵ hil horek, rëḵ mu ngo kweyëh horek sagi in genēr bedesis sa!”

⁴ Lob alam sën denare dus vu Paulus lo denēr bē, “Su genanēr ḡaḡek nipaya jaḵ Anutu yi ggev böp sënë!” ⁵ Rëḵ Paulus nēr yah bē, “Arig lo, sa su raḵ ni bē yi alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp rē. Gaḵ

Anutu nër meneggëp loḵ yi kapiya bē: Su genanër gägek nipaya jaḵ ala sën neḡin hong alam lo!”

⁶ Lob Paulus raḵ ni bē alam teta Sadukai* la geParisai* la medenedo, lom tahi ya vu kaunsor bē, “Arig lo! Sa og sa Parisai* soḡek rot! Sa nehevong ving bē alam-diiksën rëḵ dekedi jaḵ gökin, lob yik raḵ degwa saga sën gwëbeng devong gägek vu sa.” ⁷ Nër gägek saga lob gägek ahë sengën yi verup pevis loḵ Parisai* losho Sadukai* vuheng atov, lob devasuh sir. ⁸ In alam Sadukai* denenër bē mehönön su deyoh vu bē rëḵ dekedi jaḵ nah gëp bedub rë, gangër ma, gengaahur ma. Gaḵ alam Parisai* devong ving lööhoho. ⁹ Lom alam lo devong dedun böpata, loḵ alam Parisai* hir alam-horek-yi la kedi denare bedenër niwëëk bē, “He halë mehö saga bē ngaa nipaya ti su neggëp vu yi rë! Maḵ ngaahur ti ma angër ti yö vengwëng vu yi!” ¹⁰ Lob gägek ahë-sengën-yi ya meböp raḵ rot, lob Rom hir alam-begö-yi alaj ggöneng. In sir yu luu, lob bē rëḵ dedadii Paulus vewen vewen lob denabij teka teka benadiik. Lom nër balam-begö-yi deluḵ beya devo Paulus vër in sir gedeko yi loḵ yah hir ḵatum ayo.

¹¹ Ggovek gebuk lob Mehöböp yam nare rangah vu Paulus genër vu bē, “Gemedo los nim wëëk! Genër sa gägek rangah ggëp Yerusalem ggovek, gerëḵ genanër sa gägek gëp Rom nabë saga gev-ing.”

Yuda Dejoo Gägek Bë Dengis Paulus Menadiik

¹² Nyëḡ heng lob alam Yuda desupin sir medenër gägek venuh gedetato nemaj ya vavunë bē su dega los denanum rot bemëm nabë dengis

Paulus benadiik loḵ mēm. Gaḵ nabē dega ma denanum namugin og Anutu ngis sir. ¹³ Sir sēn denēr gāgek venuh lo sir mehōdahis luu gela sevōḵ.

¹⁴ Lob deya vu alam-deneḵo-seriveng hir ggev los alam teta bedenēr bē, “He nēr gāgek niwēēk betato nemamin ya vavunē ganēr venuh bē he su rēḵ āga nos los nanum bēl rē rot, bena berup doḵ buk sēn he ngis Paulus menadiik lo loḵ mēm.

¹⁵ Om ham los kaunsor gwevong gāgek na vu Rom hir alam-begō-yi alaj pehi nabē degeḵo Paulus duk menam vu ham. Ham nanēr vu yi nabē ham bē gwengō Paulus yi gāgek degwa gōk nahin in ham jaḵ ni nirōp. Gehe semu he ggovek ya. Su rēḵ nam natōḵ nam vu ham rē, gaḵ he rēḵ angis yi menadiik doḵ aggata!” ¹⁶ Rēḵ Paulus mewa ngo gāgek bē rēḵ degetung dum gēp aggata bedengis Paulus menadiik, lob ya meloḵ ya Rom hir alam-begō-yi hir ḵatum beloḵ ya menēr rangah vu Paulus.

¹⁷ Lob Paulus tahi alam-begō-yi hir kapten ti yam, benēr vu bē, “Gweḵo hur maḡēm saḡi na vu ham ggev, in ḵo gāgek ti in bē nanēr vu yi.” ¹⁸ Lob kapten ḵo yi beli ya vu ala benēr vu bē, “Ḷarabus Paulus tahi sa benēr vu sa bē sa gaḵo hur maḡēm sēnē nam vu hong, in ḵo gāgek ti beyam vu hong.”

¹⁹ Lom ala jom loḵ nema, beḵo meya nenga, beluho yō luu ya denedo, log mēm loḵ tepēḵ in yi bē, “Gevongin bē genanēr gāgek re vu sa?”

²⁰ Loḵ hur maḡēm nēr bē, “Alam Yuda dejoo gāgek ggovek bē rēḵ dedoḵ tepēḵ in hong begweḵo Paulus duk mena vu kaunsor neheng in dedoḵ tepēḵ in yi gāgek degwa pangsen vu yi. ²¹ Rēḵ mu su gwebē nengam vu hir gāgek, in hir alam

mehödahis luu gela sevök bedenër gägek venuh bë su rëk dega los denanum rë, rot bemëm yö dengis Paulus menadiik rë. Gwëbeng desemu sir gemedo denebuu aggata medenegin hong bë rëk gëngogekin hir gägek ma nama.”

²² Lob alam-begö-yi alaj vong mehö magëm sënë yah, genër niwëek vu yi bë, “Su gena genanër vu mehöti nabë genër gägek sënë rangah vu sa!”

Alam-begö-yi Vu Rom Alaj Vong Paulus Ya Vu Kiap Böp Peliks

²³ Lob alam-begö-yi vu Rom alaj tahi kapten luu yam, benër vu luho bë, “Melu barah alam-begö-yi. Alam sën denerak hoos lo mehödahis löö benemadluho (70), galam sën denejom rug lo jak gëp alam nemadluho (200). Bedegero sir in ham na Sisarea jak 9 krök buk. ²⁴ Log ham barah hoos la geving in Paulus jak, geham gwëgin yi nivesa bena berup vu kiap böp Peliks.”

²⁵ Lob alam-begö-yi alaj kevu kapiya ti ving nebë:

²⁶ Sehuksën! Kiap böp Peliks, mehö-los-bengö!

Sa Klaudius Lusias, sa kevu kapiya sënë yök vu hong.

²⁷ Alam Yuda dejom mehö sagi ahon gebë dengis yi menadiik, rëk sa hango bë yi Rom ti lob seya ving alam-begö-yi behe tök ya vu sir, lob he haço yi vër loğ nemaj. ²⁸ Lom sa bë gango gägek degwa sën denër rak yi lo, om sën sa haço yi luk meyah vu hir kaunsor. ²⁹ Rëk sa hango denër gägek rak yi in yö hir horek la. Gak su devong gägek vu yi in ngaa nipaya ti in bë mëm hil angis yi menadiik ma, hil getung yi na karabus rë. ³⁰ Log gwëbeng gägek

ti tōk vu sa bē dekeyēhin yi vunsēn in bē dengis yi menadiik. Om sēn sa pevis behevong yi yōk vu hong, gesenēr vu alam sēn denenēr gāgek raḡ yi lo bē yō nōk denanēr hir gāgek rangah jaḡ malam niröp.

³¹ Lob alam-begö-yi vu Rom devong yoh vu yi gāgek, bedeko Paulus medeli ya Antipatris loḡ buk. ³² Log nyēg heng lob alam-begö-yi sēn deneyoh dob lo deyah medeya Yerusalem, galam sēn deneraḡ hoos lo deko Paulus ya Sisarea. ³³ Detōk ya Sisarea, lob devo ḡapiya ya vu kiap böp gedevong Paulus loḡ ya nema ving. ³⁴ Kiap böp tevin ḡapiya lob loḡ tepēk in Paulus bē, “Hong distrik tena?” Rēk Paulus nēr bē, “Sa vu Kilisia.” ³⁵ Lob nēr bē, “Alam sēn denenēr gāgek raḡ hong lo deberup, log mēm sa gango hong gāgek.” Lom nēr bedeko Paulus beya neggēp mehō-los-bengö Herot* yi beggang böp sēn denenēr arē nebē Prētoryam lo.

24

Alam Ggev Vu Yuda Devo Gāgek Raḡ Paulus

¹ Buk nemadvahi ya ggovek ya, log alam-deneko-seriveng hir ggev böp Ananias luḡ meya, lob ḡo alam teta la ving, beko mehō sēn nenēr alam avij vu kiap lo ti ving, arē nebē Tertulus. Lob ya denēr gāgek sēn denanēr jaḡ Paulus lo rangah vu kiap böp. ² Kiap böp tahi Paulus beberup, log Tertulus kedi muḡin menēr gāgek raḡ yi bē, “Mehō los bengö Peliks! Ngo gelok vu he behe nado nivesa rot gebegö lu ngaa ma. Gengo kwam böp begenelok vu he in huk begenevong ngaa aggagga

pin sën he nehevong paya paya wirek lo benivesa nerak. ³ Om sën he ayomin nivesa rot in ngaa pin saga gehe kwamin vesa in hong rot. ⁴ Om sa su rëk agërin hong pangsën rot rë. Gaḱ sa bë ketag hong mu nabë gwengo sa gagek dus ti sën sa bë nanër agi. ⁵ He halë mehö sënaga bë mehö nipaya rot. Nevong balam Yuda yoh vu nyëg pin ahëj sengën nerak medenesis begö vu sir. Lob tu alam yu ti sën yö deggoin sir rak medenenër sir nebë Nasaret lo hir ggev ti. ⁶ Genevong in bë gevong paya vu he dub-vabuong-böp geving, rëk he jom yi ahon. [Lob he bë seggi yi jak he horek, ⁷ rëk ham alam-begö-yi alaj Lusias yam, lob niwëek rot beko yi vër lok he nemamin ⁸ genër bë alam sën bë denanër gagek jak yi lo denatok nam malam.] Om nabë gedok tepëk in Lusias og mak yö rëk nanër ngaa pin sën he nër rak Paulus lo rangah vu hong nabë yönon!”

⁹ Lob alam Yuda degadu mehö sënë yi gagek sën nër rak Paulus lo ving bë, “Gagek pin saga yönon rot!”

Paulus Vong Gagek Vu Peliks

¹⁰ Lob kiap böp tē kwa in Paulus, lob Paulus nër ya bë, “Serak ni bë ngo genegin he sënë yoh vu ta ngahisekë, om sën sa kwag vesa besa bë nanër gagek nyëvewen dok nah vu hong. ¹¹ Hong kiap böp, om geyoh vu bë gedok tepëk vu hong alam, lob mëm rëk detatekin vu hong nabë serak yag menahën neverup Sisarea sagi. Log seyoh dob beserak meya Yerusalem in bë najom jak beyik buk su hus ading rë, gaḱ yik buk nemadluho-bevidek-luu mu ggovek ya. ¹² Lob alam Yuda su delë sa bë alu mehöti anër he rë. Gesu delë bë

selok alam ahëj lok dub-vabuung-böp ma, lok dub-supinsën-yi ma, ggëp telig rë, gaḵ ma. ¹³ Gaḵ gagek sën gwëbeng denër raḵ sa agi lo, og saga su deyoh vu bë rëḵ denatök vu degwa ti begejaḵ ni nabë yönon rë. ¹⁴ Gaḵ mëm sa bë nanër rangah vu hong nabë sa nesepa lok aggata sën denenër pelë raḵ agi bë aggata kuungsën lo. Sa nesepa lok aggata saga in bë sa gaḵo he ḵenumin lo hir Anutu jaḵ. Log sa nehevong ving gagek pin sën neggëp lok horek lo los gagek pin sën alam-denenër-gagek-rangahsën dekevu lo. ¹⁵ Lob sa nehevong ving bë Anutu rëḵ gevong balam-diiksën dekedì jaḵ nah gökin, alam yohvu galam nij paya geving. Lob yik sir sën yam denare-ë, denevong ving nebë saga.

¹⁶ Lob sa kwag nevo sa pangsën bë sa gevong ngaa nivesa vu Anutu gevu mehönon noh vu buk. ¹⁷ Sa hevu sa nyëḡ geseya nado nyëḡ ngwë bengebek la ggovek ya lok seyom vu sa alam. Sa haḵo monë lu ngaa yom in bë doḵ vu alam sën deneraḵ vu in lo, gesa bë ḡetung seriveng la vu Anutu geving. ¹⁸ Sa nehevong nebë sënë, lob sa sepa lok he horek in sa nig veseek jaḵ gëp Anutu mala. Lob sa nado lok dub ayo balam delë sa bë mehönon ngahi su denare ving sa rë, gemehö la su devong dedun rë. ¹⁹ Gaḵ mëm Yuda la vu distrik Asia* denedo, om nabë alam saga mëm maḵ yö detök raḵ gagek nipaya ti geneggëp vu sa, og mëm nam debare malam gedenanër rangah vu hong. ²⁰ Gaḵ nama, om alam sagi mëm yö denanër ngaa sën delë gesa hevong paya lok buk sën sa nare kaunsor malaj vu Yerusalem lo vu hong. ²¹ Maḵ yik gagek timu sënë, sën sa nare lok sir vuheng

gesa tahi bë, ‘Sa hevong ving bë alam-diiksën rëk dekedı jak nah gökin.’ Yık rak degwa saga sën gwëbeng devong gägek vu sa.”

²² Rëk mu Peliks rak Yesu yi aggata sën Paulus nër lo ni vorot, lom nër vu alam Yuda bë degegin galam-begö-yi alaj Lusias duk menam rë, log mëm rëk gengo hir gägek sagi gök nahin. ²³ Lob nër vu kapten bë geö Paulus nah karabus, rëk mu su geö duk na karabus niwëek rot. Gesu gërin Paulus yi alam sën nabë dedok vu yi in ngaa vahi lo.

Peliks Jom Paulus Ahon Menedo Karabus Ngebek Luu

²⁴ Buk la ya ggovek log Peliks ko venë Drusila yam. Drusila yi Yuda avëh ti. Lob Peliks tahi Paulus in bë tatekin degwa sën alam degevang geving Yesu Kerisi lo vu yi. ²⁵ Rëk Paulus tatekin gägek rak sën hil gevong ngaa niröp lo, gerak sën hil gegin hil nivesa lo, gerak sën Anutu rëk gevong nyëvewen dok nah hil ngaa nipaya lo. Lob tum Peliks ggöneng benër bë, “Genah megena rë! Genabë buk len ti gëp og sëk tahi hong megenom gökin.”

²⁶ Log Peliks kwa nevo ngaa ngwë lok ayo ving. Kuung bë mak Paulus rëk bo monë la vu yi in bo yi vër, om sën tahi yi beron ngahi yam beluho denevengwëng. ²⁷ Lob Paulus nedo karabus beta luu ggovek ya getum kiap mewis Porkius Pestos lok yah Peliks ben. Rëk Peliks vong in bë alam Yuda ahëj geving yi om su ko Paulus vër rë geyö nahën nedo lok karabus.

25

Paulus Ketag Bë Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar Gengo Yi Gagek*

¹ Pestos verup betu kiap loḵ yah Peliks ben benedo Sisarea buk löö loḵ mēm raḵ meya Yerusalem. ² Lob alam-deneḵo-seriveng hir ggev losho alam böp vu Yuda deya vu yi bedenēr gagek raḵ Paulus. Denēr niwëëk vu Pestos bë, ³ “Gedok vu he, begwevong Paulus nam Yerusalem.” In kwaj nevo bë degetung dum dok aggata bedengis Paulus menadiik. ⁴ Rëḵ Pestos nēr yah bë, “Dus raḵ in senah mena Sisarea, om Paulus medo karabus sagu. ⁵ Om ham alam ggev deduk medenam geving sa, in nabë mehö sagi vong ngaa ti paya, og denanēr gagek jaḵ yi.”

⁶ Lob Pestos nedo ving sir maḵ yoh vu buk nemadvahi-bevidek-löö ma nemadluho ggovek, log luḵ meyah Sisarea. Log monbuk lob raḵ ya nedo beggang-gagek-yi, log nēr vu sir bë degeḵo Paulus nam. ⁷ Paulus verup lob alam Yuda sën deluḵ medeyam vu Yerusalem lo yam detetup yi gedenēr gagek maggin ngahisekë raḵ yi. Rëḵ su deyoh vu bë detato hir gagek vu Pestos nabë yönon rë.

⁸ Lob Paulus nēr yah bë, “Sa su hevong ngaa nipaya ti vu alam Yuda hir horek ma, vu dubvabuung-böp ma, vu mehö-los-bengö Sisar* rë.” ⁹ Rëḵ Pestos vongin bë alam Yuda ahëj geving yi om loḵ tepëḵ vu Paulus bë, “Yoh vu bë hil anah Yerusalem besa gango hong gagek gëp sagu ma ma?” ¹⁰ Rëḵ Paulus nēr yah bë, “Gwëbeng sa

nare loḵ mehō-los-bengö Sisar* yi beggang-gageḵ-yi, lom beggang sagi og beggang-gageḵ-yi om ham gwengo sa gageḵ doḵ! Gerax ni ggovek ya bë sa su hevong ngaa nipaya ti vu alam Yuda rë. ¹¹ Nabë nipaya böp ti neggëp vu sa beyoh vu bë dengis sa doḵ nah mesa nadiik, og ggovek, gemëm dengis sa. Gaḵ nabë gageḵ sën denenër rak sa agi su anon rë, og mehöti su yoh vu bë bo sa doḵ na nemaj rë. Om sën sa ketag vu mehō-los-bengö Sisar* bë gengo sa gageḵ.”

¹² Lob Pestos vengwëng ving yi alam sën denevo kwa vu yi lo mugin, loḵ mëm nër bë, “Gekwetag bë Sisar* gengo hong gageḵ, om gena vu Sisar*!”

Pestos Loḵ Tepëḵ In Paulus Vu Agripa

¹³ Buk la ya ggovek loḵ mehō-los-bengö Agripa luho venë Bernisi deyam Sisarea in bë degelë Pestos medenajom nema. ¹⁴ Luho denedo Sisarea buk ngahi lob Pestos nër Paulus yi gageḵ bengö ya vu mehō-los-bengö bë, “Peliḵs ḵo mehöti ya ḵarabus wirek meya nedo. ¹⁵ Lob serax meya Yerusalem lom alam-deneḵo-seriveng hir ggev los alam teta vu Yuda denër gageḵ raḵ yi, gedenër vu sa bë sebo nyëvewen vu yi. ¹⁶ Rëḵ senër yah vu sir bë he Rom, og he su navo maggin meris meris vu mehöti rë. Gaḵ mehö sën gageḵ neggëp vu yi lo, og mëm ya nare alam sën denenër gageḵ raḵ yi lo malaj mugin, gehe navo nyëḡ vu yi in bë bare menanër gageḵ nom jaḵ gageḵ sën denenër raḵ yi lo.

¹⁷ Lob he sepa he mayam, lob sa su köpeḵ rë. Gaḵ heng to log sa nado raḵ beggang-gageḵ-yi gesenër bedëḵo mehö saga yam. ¹⁸ Lob alam sën denër

gàgek rak yi lo denare. Lob sa hekuung bë rëk denanër gàgek nipaya jak yi, rëk ma. ¹⁹ Gak losho deneggök sir in aggata sën degeko hir keruing lu ngaa jak lo. Gedeneggök sir in mehö diiksën ti arë nebë Yesu, in Paulus nër bë mehö saga nedo mala vesa. ²⁰ Lom serak ni bë sa su yoh vu bë gango gàgek degwa la nabë saga rë, om selok tepëk in Paulus bë, ‘Maḵ hil anah Yerusalem lok mëm sëk gango hong gàgek sënë gëp sagu.’ ²¹ Rëk Paulus nër bë yö medo dok karabus, gemehö-los-bengö Sisar* gengo yi gàgek rë. Lom senër bë nah medo karabus besa natök vu aggata rë, lok mëm sa gevong yi na vu Sisar*.” ²² Lob Agripa nër vu Pestos bë, “Sa bë gango mehö sagi yi gàgek!” Lob yögek bë, “Nheng rëk gwengö!”

²³ Lob monbuk lob Agripa luho Bernisi devunek log alam deko luho rak kapah medeyam. Luho delok ya beggang-supinsën-yi ving alam-begö-yi alaj pin, los alam böp böp vu nyëg sagu, lob Pestos nër bedeko Paulus yam. ²⁴ Log nër bë, “Mehö-los-bengö Agripa, geham alam pin sën ham yam nedo ving he-ë, ham gwelë mehö sënë! Alam Yuda pin vu Yerusalem gevu sënë ving bedejij sa rot bedetahi niwëek bë su medo mala vesa, gak nadiik. ²⁵ Rëk sa halë bë su vong ngaa nipaya ti in bë mëm hil angis yi menadiik rë. Log yö ketag rak avi bë Sisar* gengo yi gàgek, om sën sa hevongin bë gevong yi na. ²⁶ Rëk sa su tøk vu yi gàgek anon degwa ti meneggëp rangah in bë mëm sa kevu kapiya betatekin vu hil mehöböp Sisar* rë. Om mëm sën sa haḵo mehö sagi yam vu hong mehö-los-bengö Agripa, gevu ham pin saga ving in hil

pin gango yi gagek nivesa, loḵ mēm sa natōḵ vu yi gagek la in sa ḵevu doḵ ḵapiya. ²⁷ Nabē sa gevong ḵarabus ti na, gesa su gevong yi gagek degwa na geving rē, og saga su yoh vu rē.”

26

Paulus Tateḵin Yi Gagek Vu Agripa

¹ Lob Agripa nēr vu Paulus bē, “Bē genanēr hong gagek la, og genanēr!” Lom Paulus kedi nare betelē nema genēr yi gagek bē, ² “Mehō-los-bengō Agripa! Alam Yuda denenēr gagek raḵ sa yoh vu buk, lob gwēbeng sa kwag vesa rot in sa nare malam megenēr bē gwengō sa gagek. ³ Sa kwag vesa in ngo geraḵ ngaa pin sēn hil Yuda ngo nesepa loḵ lo ni, gengaa pin sēn hil nemehoo hil in lo. Om sa bē gwengō sa gagek, og su nim tebō ḵaḵ pevis.

⁴ Ngaa pin sēn sengo nahēn magēm gesa hevong wirek rot beberup gwēbeng agi, og saga alam Yuda pin deneraḵ ni, in sa nado ving sir ggēp Yerusalem. ⁵ Yō deneraḵ sa nig rot, om nabē kwaj nevo, og deyoh vu bē denanēr rangah vu hong nabē sa Parisai* ti, besetu sir vahi sēn denesepa loḵ horek pin los dahis lo ti. ⁶ Om sēn gwēbeng sa nare agi, gedenevong gagek vu sa in sa nehevong ving gagek nivesa sēn wirek Anutu vo vu hil ḵenud lo lo, gesa navo kwag in buk sēn bē gagek agi anon ḵaḵ lo. ⁷ Gehil degwa nemadluho-bevidek-luu lo yiḵ denevo kwaj in buk sēn bē gagek agi anon ḵaḵ lo ving, lom denejom raḵ vu Anutu buk gerangah. O Mehō Gayeheng, yiḵ raḵ degwa sēnē sēn Yuda denēr gagek kuungsēn raḵ sa. ⁸ Ma nebē va sēn ham kwamin nevo bē Anutu su yoh

vu bë gevong balam-diiksën dekedî jak nah gökin rë-ë? ⁹ Wirek sa hevong ngaa ngahisekë in bë sa dahun Yesu Nasaret arë, lob sa hekuung bë sa nehevong ngaa nivesa. ¹⁰ Sa nehevong nebë sënë vu Yerusalem, lom alam-deneķo-seriveng hir ggev devo niwëek vu sa beseya naduu Anutu-yi-alam ngahisekë benehaķo yah ķarabus. Log kaunsor denenër bë dengis sir medenadiik, lob sa navo veyovin hir gagek ving. ¹¹ Gesa navo maggin ngahisekë vu sir loķ dub-supinsën-yi pin. Sa nehevong in bë denanër pelë los degeruu demij vu Mehöböp, gesahëg sengën böpata rot vu sir besa nesepa sir rot meya nayoh vu alam-yu-ngwë hir nyëg ving.”

Paulus Nër Yi Gagek Sën Ggërin Yi Mevong Ving Yesu Lo
(Sn 9:3-19; 22:6-16)

¹² “Log alam-deneķo-seriveng hir ggev denër gagek niwëek vu sa medegadu sa ving meseya Damaskus. ¹³ Lob Mehö Gayeheng! Sa medo naya rak hes vuheng atov, lob sa halë rangah ti vër nebë davës betum vu yagek begelu yam rak sa loķ aggata. Tum böpata rot kesuu nyëg mala, lom yam jëh rak he los alam pin sën deneya ving sa lo. ¹⁴ Lob he pin avës baya nahëp dob, lob sa hango gagek ti yam loķ Hibru ayej bë, ‘Saulus, Saulus gëvo vanë vu sa in va? Vongin gebakë ngaa sën los nevu lo, lob ngo vongin gebo vanë vu hong.’

¹⁵ Lob seloķ tepëķ bë, ‘Mehöböp, hong re?’ Lom Mehöböp nër yom bë, ‘Sa Yesu sën genevong vanë vu sa lo! ¹⁶ Om kwedi gebare niwëek. Gwëbeng seyam vu hong in sa bë gooin hong jak in genatu

sa hur megena genanër rangah nabë gelë sa nebë sënë. Gerëk genanër ngaa sën sək tato vu hong beron la vu tamusën lo rangah geving. ¹⁷ Gesëk gegin hong dok alam Israel los alam-yu-ngwë sën sək gevang hong na vu sir lo nemaj. ¹⁸ Sëk gevang hong na vu sir in tatekin malaj medegevuu malakenu na gedegerin sir nom vu rangah. Degevu Satan yi niwëek gedenam vu Anutu, lom ayoj nam timu vu sa, log sengo rëk dahun hir ngaa nipaya na. Gemëm rëk denam sa nyëg geving alam sën ayoj neyam timu vu sa bedetu sa ngaa ggovek lo.’ ”

Paulus Nër Vu Agripa Bë Nevong Yesu Yi Huk

¹⁹ “O Mehö-los-bengö Agripa, sa halë ngaa yagek yi sënë, lob sa su keyëh gagek rë. ²⁰ Gağ senër gagek rangah vu alam Damaskus mugin, log senër vu alam Yerusalem, gevu nyëg Yudea pin, gevu alam-yu-ngwë ving. Senër vu sir bë degërin sir vu hir ngaa nipaya gedenam vu Anutu, bedegevang ngaa niröp in tato nabë deggerin ayoj ggovek ya. ²¹ Sa hevong nebë sënë, lob alam Yuda dejom sa ahon rağ degwa saga loğ dub-vabuung-böp, gebë dengis sa besa nadiik. ²² Rëk Anutu loğ vu sa, rot besën verup gwëbeng besa nare genanër gagek yök vu alam meris, gevu ham alam los arëmin lo agi. Sa su nanër gagek agga ngwë rë, gağ sa nanër gagek sën wirek alam-denenër-gagek-rangahsën losho Moses denenër bë rëk berup lo. ²³ Denër nebë, ‘Kerisi rëk geğo vanë, log yö rëk kedi jağ namugin gëp bedub. Lob rëk nanër gagek-rangah-yi vu alam Israel, gevu alam dahis geving.’ ”

Paulus Nër Gagek Vu Agripa In Bë Ayo Na Timu Vu Yesu

²⁴ Paulus nër nebë sënë, lob kiap böp Pestos petupek rak yi bë, “Paulus, hong bado! Geluk dub ngahisekë, lom kwam böpata vong beyum vong paya!” ²⁵ Rëk Paulus nër yah bë, “Mehö niwëek Pestos, sa yug su vong paya mesenër gagek jeggin jeggin rë, gak senër gagek niröp beyönon. ²⁶ Mehö-los-bengö sënë nerak ngaa pin sënë ni, om sa su nahöneng rë gesenër rangah vu yi. Seraḵ ni bë ngaa pin sën agi su yoh nenga in mala los nenga rë. Gak rak ni, in ngaa pin sënë su verup vunsën rë. ²⁷ Ö Mehö-los-bengö Agripa, maḵ gevong ving alam-denenër-gagek-rangahsën hir gagek-a? Eë-ë, seraḵ ni bë genevong ving!”

²⁸ Lok Agripa nër yah vu Paulus bë, “Nabë genanër hus ading teka rot og maḵ hong gagek rëḵ gevong mesegerin sa natu Yesu yi hur ti!”

²⁹ Lom Paulus nër yah vu bë, “Eë-ë! Nabë sa nanër dus, ma ading, og yik yoh vu! Sa najom rak vu Anutu bë, hong, galam pin sën ham los nengo sa gagek gwëbeng-ë lo gwërin ham nabë sa, gak mëm sëng sënë og su natök vu ham.” ³⁰ Paulus nër nebë sënë, loḵ mehö-los-bengö kedi nare ving kiap böp Pestos, geBernisi, galam sën denedo ving sir lo meto deya.

³¹ To deyah dobnë ggovek, loḵ desap sir rak medenër bë, “Mehö sagi su vong ngaa ti paya in bë nadiik ma medo karabus rë.” ³² Lob Agripa nër vu Pestos bë, “Nabë mehö sënë su ketag nabë Sisar* gengö yi gagek rë, og yoh vu bë gebo yi vër mena.”

27

Deḳo Paulus Raḳ Ya Yaḡ In Na Rom

¹ Kwaj vo gaḡek venuh bē he jaḳ yaḡ mana Rom, lob detuḡ Paulus losho ḳarabus vahi loḳ ya kapten ti nema. Arē nebē Yulius lob neḡin alam-begō-yi raḳ negḡep alam nemadvahi (100) loḳ yu bōpata ti sēn denenēr sir bē mehō-los-bengō Augustus yi alam lo. ² Lob Adramitiam hir yaḡ ti bē geḳo ḳupeḳ na nyēḡ bōp la vu distrik Asia*, lob he raḳ ya baya. Lob Aristarkus vu Tesalonika vu distrik Masedonia ya ving he. ³ Heng to log he ya seyu yaḡ ya Sidon, lob Yulius vonḡ nivesa beyogekin Paulus bē yoh vu bē na gelē yi alam medegeḡin yi jaḳ nos lu ngaa. ⁴ He vu Sidon maya, rēḳ sang bōp yam ggēp yaḡ neru meruuk he. Lom yaḡ yom rivin dob Kupros demi meya ⁵ meyoh ya Kupros gedistrik Kilisia los Pampulia vuheng atov, behe tōḳ ya Mura vu distrik Lusia. ⁶ Vu nyēḡ saga alam-begō-yi hir kapten tōḳ vu Aleksandria hir yaḡ ti geneya los Itali, lom ḳo he raḳ ya. ⁷ Behe ya raḳ baya. He vimengin bakōpeḳ rot buk ngahiseḳē, loḳ mēm he tōḳ ya verup dus vu nyēḡ bōp Kenidus. Loḳ sang ggēr in he, lom he su ayoh vu bē ana rē, om he yah arivin dob Krete demi dus vu Salmone baya, in sang bōpata.

⁸ He yoh loo nenga Krete bevimengin rot batōḳ ya nyēḡ ti arē nebē Yaḡ-ben-nivesa negḡep dus vu nyēḡ bōp Lasea. ⁹ He vasap buk ngahiseḳē ggēp

saga geBuk-dali-nos-yi-lo* maya ggovek ya, gebuk sèn hob los sang yi lo verup beloo vongin dahun he behe malamin nama. Lom Paulus nër gägek vorot vu sir bë, ¹⁰“Alam-e! Nabë hil ana, og hil rëk natök vu maggin böpata. Hil rëk basap kupeḷ los yaḡ, gehil mehönnon rëk malad nama geving.” ¹¹ Rëk alam-begö-yi hir kapten bë nenga vu yaḡ ala luho yaḡ yi kapten, gesu ngo Paulus yi gägek rë. ¹² Yaḡ ben sènë su nyëḡ nivesa in bë yaḡ medo doḷ doḷ buk sang yi rë, om alam ngahiseḷë denër gägek venuh bë dekesuu nyëḡ saga gedena. Kwaj nevo bë rëk denatök na nyëḡ böp Poniks bedemedo nyëḡ sagu doḷ buk ayööng los sang yi, og mëm nivesa. In Poniks saga yik yaḡ ben nivesa ti vu Krete, geyaḡ vaha neggëp luu. Ngwë neggëp ahë, gengwë neggëp nën.

Sang Vong Meloo Nipaya Rak

¹³ Lob ayööng nalu verup gesu yam niwëek rot rë, lob dekuung bë deyoh vu bë na denatök na nyëḡ saga. Lob dedadii anka raḷ yah gedesepa loo nenga Krete rot medeya. ¹⁴ Rëk pevis besang niwëek böpata ti sèn denenër bë Nyëhuhek lo, yam ggëp ḷëdu Krete. ¹⁵ Lob rot he avuti ggëp hus bedu ya, lob he su ayoh vu bë pekwë yaḡ neru nah vu sang rë, lom he hevuu besang ḷo he mehe ya rot. ¹⁶ He serög meheto maya ḷëdu loo vuheng sèn denenër arë nebë Kauda lo demi. Lob he hevong

* **27:9:** Buk-dali-nos-yi sènë og yik buk sèn alam Yuda hir alam-deneḷo-seriveng yuseḷë nesis sipsip tuveḷ meneḷo niḷök menelöḷ ya dub-vabuung-böp ayo vabuung soḷek in kevoh alam Yuda hir ngaa nipaya na lo. Denelë buk sènë loḷ kwev Oktoba neyoh vu ta pin gayej nenër dali ggërin nos besu denegga rë.

huk böp rot menaduu dëgi ahon. ¹⁷ Dedadii dëgi rak yam yag vavunë ggovek ya, log deduu aggis la loḵ yag anon atov in bë niwëek jaḵ. Rëḵ newaj rak bë yag rëḵ na mejak vu saap Surtis sën neggëp dus vu Aprika lo, lom detë anka sël luḵ ya loo gesang ḵo he gehe medo nahök mu. ¹⁸ Sang los loo sis merot he niwëek ata, lob kedi detë ḵupeḵ luḵ ya loo monbuk. ¹⁹ Gebuk netu löö lob dejom ḵupeḵ yag yi pin rak nemaj medetë luḵ ya loo ving.

²⁰ Lob Nyëhuhek böpata sënë sis he rot gesu ahë yes nerak teka rë. Ggërin he buk ngahiseḵë gehe su ayoh vu bë galë hes mala los betuheng rë, lom he kwamin nevo bë rëḵ he malamin nama yönon. ²¹ Denedo mu buk ngahiseḵë genos ma, lob Paulus kedi menër vu sir bë, “Alam-e, bë ham gwengo sa gagek wirek behil medo Krete, og maḵ hil su rëḵ natök vu maggin nabë sënë rë, gehil su rëḵ basap ngaa pin sënë rë. ²² Rëḵ ma lo, om ham nimir wëek! Mehöti su rëḵ mala nama rë, gaḵ yag mu yö rëḵ mala nama. ²³ In Anutu sën setu yi hur besa najom rak vu yi lo, yi angër ti yam vu sa gwëbeng buk ²⁴ benër bë, ‘Paulus, su gegöneng! In rëḵ gena gebare mehö-los-bengö Sisar* mala. Om gwengo rë! Genejom rak in alam pin sën denedo rak yag ving hong agi, lom Anutu yogekin bë rëḵ demedo vesaj geving hong.’ ²⁵ Om alam! Ham su göneng! Sa hevong ving bë Anutu rëḵ gevong ngaa pin sënë banon jak nabë sën nër vu sa agi. ²⁶ Rëḵ mu yag rëḵ na medah doḵ ḵedu loo vuheng ti.”

²⁷ Lob soda luu ggovek ya gehe nahën medo neketul loḵ baya verup Loo Adria. Gebuk vuheng rak lob alam yag dengo bë yag maḵ ya medus

raḵ dob ti. ²⁸ Lob deseyu gelöng loḵ aggis medetë luḵ ya loo medetahöö raḵ nemaj medelë bë ading yoh vu mehödahis ti. Loḵ heḵ heto maya teka ving lob detë ggökin yah, lob delë bë ading yoh vu nemadluho menemadvahi. ²⁹ Lom deggöneng bë he hevongin ana ḵetul he jaḵ gelöng, om detë anka lubeluu luḵ ggëp yaḡ hus, gedenejom raḵ bë rangah jaḵ pevis.

³⁰ Log alam yaḡ vahi denesero aggata in bë dege-vuu yaḡ gedebeya medena roneḵ, lob deseyesin dëgi luḵ ya, gedetetuhin bë degetë anka la na yaḡ neru. ³¹ Rëḵ Paulus nër vu alam-begö-yi losho hir kapten bë, “Nabë alam sënë geto dena in yaḡ, og ham pin rëḵ malamin nama!” ³² Lob alam-begö-yi delov aggis in dëgi geto meluḵ ya loo.

³³ Log nyëḡ ggovek in bë geheng, lob Paulus nër vu alam gejjij sir bë dega nos teka rë. Nër bë, “Ham ngo medo newamin neraḵ yoh vu soda luu ggovek ya beham diikahëmin rot, geham su newa nos rë. ³⁴ Om sën sa nanër niwëëk vu ham bë ham gwa nos teka benimin wëëk doḵ. Ham ti su rëḵ mala nama rë!” ³⁵ Nër bë saga log ḵo brët bejom raḵ ya vu Anutu raḵ malaj, log debu megga. ³⁶ Lom alam pin nij wëëk raḵ gedeko hej nos raḵ ving medegga. ³⁷ He pin sën nado raḵ yaḡ lo raḵ neggëp alam nemadluho, bemehödahis löö menemadluho-menemadvahibevidek-ti (276). ³⁸ Degga ggovek log detë wit* los bëëk ngahisekë sën nahën nedo loḵ yaḡ ayo lo luḵ ya loo in bë sepëp jaḵ in yaḡ.

Yaḡ Vong Paya

³⁹ Heng to dob bedelĕ nyĕg, rĕk mu sir dugin. Rĕk delĕ nyĕg len ti geloo ggurek ya, geraggĕr nivesa, lom kwaj nevo bĕ maḵ degevonḡ yaḡ na mejak na sagu. ⁴⁰ Lob delov aggis in anka pin beluḵ nedo loo gedekevelekin aggis in stiya. Gededadii sĕl raḵ yah in bĕ ayööng doḵ megeḵo yaḡ na roneḵnĕ. ⁴¹ Rĕk loo ḵo yaḡ beyoh paya merak ya saap ti belah loḵ. Neru lah loḵ niwĕĕk ata menedo, geloo nesis ya menerak yaḡ hus rot lom veröp. ⁴² Nebĕ saga lob alam-begö-yi devong in bĕ dengis alam ḵarabus medenadiik, in bĕ ti su gök loo mebeya mena. ⁴³ Rĕk hir kapten kwa vo Paulus lom nĕrin sir. Genĕr bĕ alam sĕn deyoh vu bĕ degök bĕl lo pin depesöng na loo namugin bena dejak na roneḵnĕ. ⁴⁴ Galam vahi sĕn su deneggök bĕl rĕ lo, og jak degĕp yaḡ nyĕ veröpsĕn ti ti bena dejak na roneḵ geving. Lom alam pin devong nebĕ saga meya derak ya roneḵ los navij dahis.

28

Paulus Nedo Dob Malta

¹ He ya marak ya roneḵ, lob he hango gedenenĕr nyĕg sĕnĕ arĕ nebĕ dob Malta. ² Lob alam nyĕg sĕnĕ devong nivesa rot vu he. Hob to raḵ genyĕg nikul lom devev nengwah böpata bedĕḵo he pin ya behe venguh. ³ Lob Paulus supin nengwah bun ti bevev raḵ ya nengwah, rĕk nyĕl ti loḵ neggĕp benengwah pang, lob tur to beranga Paulus nema besoo loḵ. ⁴ Lob alam vu nyĕg saga delĕ nyĕl sĕnĕ gevare nesoo loḵ Paulus nema lob denĕr bĕ, “Maḵ yönon, mehö sĕnĕ sis mehöti mediik, rĕk loo su rehöö yi rĕ, om sĕn yi nyĕvewen töḵ vu yi besis yi

agi.” ⁵ Rêk Paulus tetêhin nyël beya meto merak ya nengwah rêk ngaa ti su vong yi rê. ⁶ Lob medo denegin yi in dekuung bê rêk buuk ma, rêk nadiik pevis. Lob medo denegin yi hus ading, rêk ma gedelê bê ngaa nipaya ti su nevang yi rê, lom tum depekwê medenêr bê, “Maḵ yi anutu ti!”

⁷ Lob alam saga hir ggev arê nebê Publius, yi dob neggêp dus vu nyêg sagu. Mehô saga ḵo he ya yi beggang, begin he nivesa rot yoh vu buk löö. ⁸ Lob Publius sênê ama nirak meneggêp. Nivanê böp gahê neverup ḵök, rêk Paulus ya mejom rak yi, gebê nema rak lom vesa loḵ. ⁹ Vong nebê saga, lob alam nirak sên vu nyêg sagu pin deyam vu Paulus ving bevong benijvesa rak ggökin. ¹⁰ Lob deḵo he rak nivesa rot. Lob ggovek gehe bê ajak na yag mana, lob deḵo nos lu ngaa vu he medetung rak ya yag.

Paulus Ya Metök Ya Rom

¹¹ He nado kwev löö ggêp sagu, loḵ he rak alam nyêg böp Aleksandria hir yag ti sên anutukuungsên-pepid ḵenuj denare rak neru lo baya. In yag saga rivin menedo loḵ buk sang los ayöong yi vu nyêg sagu.

¹² Lob he ya verup Surakus menado buk löö. ¹³ Mêm he rak mayoh dus vu loo nenga baya verup Regium. Lob buk ti ya ggovek, log ayöong nalu verup ggêp ahê gebuk netu luu lob he tōḵ ya Puteoli. ¹⁴ He tōḵ vu Yesu-yi-alam la vu sagu, lob denêr bê he medo geving sir soda ti rê. Lob he nado ggovek log he ya verup Rom. ¹⁵ Lob Yesu-yi-alam vu nyêg böp Rom dengo bê he ya verup, lom yam denebuu he ggêp aggata. Lob vahi

deyam medeto maket Apius, gevahi deto Beggangvatëvek-löö. Paulus lë sir, lom jom raḵ ya vu Anutu los ahë nivesa in sir, gayo niwëek raḵ. ¹⁶ Log he loḵ ya nyëḡ böp Rom, lob kiap böp nër bë yoh vu bë Paulus yö bago beggang yu dahis bemedo doḵ, galam-begö-yi ti medo geving in gegin yi.

Paulus Nër Bengö Nivesa Ggëp Nyëḡ Böp Rom

¹⁷ Buk löö ya ggovek ya log Paulus tahi alam Yuda hir ggev, log nër vu sir bë, “Arig lo, sa su nehevong ngaa nipaya ti in bë dahun hil hed alam ma, juuk ngaa wirek hen sën hil kenud lo hir ngaa lo rë. Rëḵ deduu sa ggëp Yerusalem gedetung sa loḵ alam Rom nemaj. ¹⁸ Lob alam Rom deloḵ tepëḵ in sa rot, rëḵ ma gesu denetök vu ngaa nipaya ti in bë mëm dengis sa mesa nadiik rë, lob kwaj vo bë dekevelekin sa vër. ¹⁹ Rëḵ ma, galam Yuda dekeyëh gagek sagi, lom sehög aggata ngwë su neggëp rë, om sën sa ketag bë mehö-los-bengö Sisar* gengö sa gagek. Gaḵ sa su bë rëḵ gevong gagek vu salam in ngaa ti rë. ²⁰ Om sën sa tahi ham raḵ degwa saga, gesa bë galë ham benanër gagek vu ham, in sa nehevong ving menehegin mehö sën hil Israel pin nehegin lo. Lob yiḵ deduu sa raḵ sëng raḵ degwa sagi.”

²¹ Lob denër vu yi bë, “Alam Yudea la su dekevu kapiya yam in bë denanër hong vu he rë. Galam Yuda ti su yam nër vu he genër gagek nipaya raḵ hong rë. ²² Gaḵ he bë gango ayom jaḵ ngo avim. He su arak gagek saga degwa ni rë. Gaḵ he raḵ ni mu bë vu nyëḡ pin alam denenër gagek nipaya raḵ Yesu-yi-alam.”

23 Lob deggooin buk ti raḵ, lob sir ngahiseḵe deyam vu Paulus ggëp yi beggang betateḵin gageḵ degwa vu sir monbuk anon rot behes luḵ ya. Nenër gageḵ raḵ Anutu-yi-nyëḡ, log nenër Moses yi horek los alam-denenër-gageḵ-rangahsën hir gageḵ in tato Yesu rangah vu sir bayoj na timu vu yi. 24 Lob sir la devong ving yi gageḵ, gela su devong ving rë. 25 Lob demehoo sir log deya raḵ, loḵ Paulus nër gageḵ ti vu sir bë, “Anon Vabuong nër yönon rot beberup mehö-nenër-gageḵ-rangahsën Yesaya avi vu hil ḵenud lo bë:

26 ‘Gena vu alam sënë begenanër vu sir nabë sënë:

“Rëḵ ham gwengo gageḵ göḵ göḵin,
rëḵ mu ham su rëḵ jaḵ degwa ni rë.

Rëḵ ham gwelë göḵ göḵin,
rëḵ mu ham su rëḵ natöḵ jaḵ degwa rë.”

27 In alam saga ayoj dahis raḵ,
gesu denengo gageḵ rë,
gedemir malaj.

Devong nebë sënë in bë malaj rëḵ gelë ngaa,
genengaj rëḵ genḡo gageḵ,
lob ayoj rëḵ natöḵ jaḵ gageḵ degwa,

lob degërin bedenom vu sa
besa gevong benijvesa jaḵ nah göḵin.’

28 Om ham gwengo rë, gageḵ nivesa sën Anutu vong yam in bë geḵo mehönon nah vu yi lo, og vo ya vu alam-yu-ngwë ggoveḵ ya, om rëḵ degenḡo medegevong geving.” 29 Paulus nër gageḵ saga ggoveḵ, lob alam Yuda demehoo sir los ahëj sengën böpata geto deyah dobnë medeya.

30 Lob Paulus nedo loḵ beggang sën nebago genedo loḵ lo yoh vu ta luu, lob nevong nivesa vu

alam sën deneyam vu yi lo pin. ³¹ Nenër gagek rak Anutu-yi-nyëg, genetatekın Mehöböp Yesu Kerisi yi gagek vu sir. Nenër rangah los niwëek gemehöti su nêrin yi rê.

Gagek Mewis
The New Testament in the Central/Mapos dialect of the
Buang language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Buang Mapos long
Niugini

Copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Buang, Central/Mapos (Buang)

Dialect: Central/Mapos

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

18a972db-abcc-5dc3-9031-f1d4455b33c3